

**T.C.
MUĞLA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ, TEFTİŞİ, PLANLAMASI VE EKONOMİSİ
BİLİM DALI**

**İLKÖĞRETİM OKULLARININ KURUM DENETİMİNDE
KARŞILAŞILAN SORUNLARA İLİŞKİN MÜFETTİŞ VE OKUL MÜDÜRÜ
GÖRÜŞLERİ (MUĞLA İLİ ÖRNEĞİ)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TANER GÖK

**DANIŞMAN
YRD. DOÇ. DR. AYNUR BİLİR**

**NİSAN, 2009
MUĞLA**

MUĞLA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ TEFTİŞİ PLANLAMASI VE EKONOMİSİ BİLİM DALI

İLKÖĞRETİM OKULLARININ KURUM DENETİMİNDE
KARŞILAŞILAN SORUNLARA İLİŞKİN MÜFETTİŞ VE OKUL MÜDÜRÜ
GÖRÜŞLERİ (MUĞLA İLİ ÖRNEĞİ)

TANER GÖK

Sosyal Bilimler Enstitüsünce

“Yüksek Lisans”

Diploması Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih :.../.../ 2009

Tezin Sözlü Savunma Tarihi :.../.../ 2009

Tez Danışmanı : YRD. DOÇ. DR. AYNUR BİLİR

Jüri Üyesi : PROF. DR. AHMET DUMAN

Jüri Üyesi : DOÇ. DR. RUHİ SARP KAYA

Enstitü Müdürü:

NİSAN, 2009

MUĞLA

TUTANAK

Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün .../.../.... tarih ve sayılı toplantısında oluşturulan jüri, Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin maddesine göre, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Taner GÖK'ün "İlköğretim Okullarının Kurum Denetiminde Karşılaşılan Sorunlara İlişkin İlköğretim Müfettişi ve Okul Müdürü Görüşleri (Muğla İli Örneği)" adlı tezini incelemiş ve aday .../.../.... tarihinde saatda jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Adayın kişisel çalışmaya dayanan tezini savunmasından sonra dakikalık süre içinde gerek tez konusu, gerekse tezin dayanağı olan anabilim dallarından sorulan sorulara verdiği cevaplar değerlendirilerek tezin olduğuna ile karar verildi.

Yrd. Doç. Dr Aynur BİLİR

Tez Danışmanı

Prof. Dr. Ahmet DUMAN

Üye

Doç. Dr. Ruhi SARPKAYA

Üye

YEMİN

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “**İlköğretim Okullarının Kurum Denetiminde Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Müfettiş ve Okul Müdürü Görüşleri (Muğla İli Örneği)**” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Kaynakça’da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

.../.../...

Taner GÖK

YÜKSEKÖĞRETİM KURULU DOKÜMANTASYON MERKEZİ
TEZ VERİ GİRİŞ FORMU

YAZARIN

MERKEZİMİZCE DOLDURULACAKTIR.

Soyadı: GÖK

Adı : TANER

Kayıt No:

TEZİN ADI

Türkçe : İlköğretim Okullarının Kurum Denetiminde Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Müfettiş ve Okul Müdürü Görüşleri (Muğla İli Örneği)"

Y. Dil : Problems Met at The Primary School Inspection Through The School Headmasters' View (Muğla Sample)

TEZİN TÜRÜ: Yüksek Lisans

Doktora

Sanatta Yeterlilik

●

○

○

TEZİN KABUL EDİLDİĞİ

Üniversite :Muğla Üniversitesi

Fakülte :

Enstitü :Sosyal Bilimler Enstitüsü

Diğer Kuruluşlar :

Tarih :

TEZ YAYINLANMIŞSA

Yayınlayan :

Basım Yeri :

Basım Tarihi :

ISBN :

TEZ YÖNETİCİSİNİN

Soyadı, Adı :BİLİR, Aynur

Ünvanı :Yrd. Doç. Dr.

TEZİN YAZILDIĞI DİL : Türkçe

TEZİN SAYFA SAYISI:

TEZİN KONUSU (KONULARI) :

1. İlköğretim Okullarının Kurum Denetiminde Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Müfettiş ve Okul Müdürü Görüşleri (Muğla İli Örneği)”

TÜRKÇE ANAHTAR KELİMELER :

- 1. Kurum Denetimi**
- 2. İlköğretim denetçisi**
- 3. Okul Müdürü**

İNGİLİZCE ANAHTAR KELİMELER:

- 1. Institution inspection,**
- 2. Primary school inspector,**
- 3. School headmaster.**

1- Tezimden fotokopi yapılmasına izin vermiyorum	O
2- Tezimden dipnot gösterilmek şartıyla bir bölümünün fotokopisi alınabilir	O
3- Kaynak gösterilmek şartıyla tezimin tamamının fotokopisi alınabilir	●

Yazarın İmzası :

Tarih : .../.../...

ÖZET

İLKÖĞRETİM OKULLARININ KURUM DENETİMİNDE KARŞILAŞILAN SORUNLARA İLİŞKİN MÜFETTİŞ VE OKUL MÜDÜRÜ GÖRÜŞLERİ (MUĞLA İLİ ÖRNEĞİ)

GÖK Taner

**Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Yönetimi Teftişi Planlaması
ve Ekonomisi Bilim Dalı**

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Aynur BİLİR

Nisan, 2009, V+96 Sayfa

Bu araştırmanın amacı: Muğla ili ilköğretim okullarının kurum denetiminde karşılaşılan sorunları, okul müdürlerinin ve ilköğretim müfettişlerinin görüşlerine dayalı olarak tespit etmektir.

Araştırma tarama modelindedir. 2007-2008 öğretim yılında Muğla ilinde 78 merkez ilköğretim okulu müdürü ile 34 ilköğretim müfettişi bulunmaktadır. Araştırmanın verileri 75 ilköğretim okulu müdürü ve 30 ilköğretim müfettişinden toplanmıştır. “Muğla İli İlköğretim Okullarının Kurum Denetiminde Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Müfettiş ve Okul Müdürü Görüşleri Anketi” uygulanmıştır. Veri toplama aracının güvenilirliği Cronbach Alfa kat sayısı ile hesaplanmıştır. Toplanan veriler SPSS 15 paket programıyla çözümlenmiştir. Verilerin çözümlenmesinde yüzde, frekans, aritmetik ortalama gibi betimsel istatistik teknikleri kullanılmıştır. Ayrıca ikili karşılaştırmalar için t-Testi (Independent Samples t-Test) kullanılmıştır.

Araştırmanın sonucunda ilköğretim müfettişleri ve müdürlerin denetim öncesinde, denetim sırasında, denetim sonrasında sorunlar yaşadığı saptanmıştır ve özetle şu sonuçlara ulaşılmıştır:(1)Okul müdürleri ve ilköğretim müfettişleri denetim öncesinde kurum denetimine ayrılan süresinin az olmasına ilişkin sorun yaşamaktadır. Ancak kurum denetimi sırasında ilköğretim müfettişleri, müdürlere göre zaman baskısını daha çok hissetmektedirler.(2)Bir önceki denetimler müfettişler tarafından izlenememektedir. Bu durum kurum denetiminin sürekliliğinin sağlanamamasına neden olmakta ve denetimi sadece

durum tespitinden ibaret kılmaktadır.(3) Denetim öncesi müfettişlerin görev bölümü yaparak her birinin ayrı alanları denetlemediği sonucuna ulaşılmıştır. Müfettiş sayısının yetersiz olmasına bağlı olarak bu sorunu ilköğretim müfettişleri okul müdürlerine oranla daha fazla yaşadığı saptanmıştır.(4)Denetim sırasında müfettişlerin okul müdürlerin makam masasına oturması sorununa ilişkin değerlendirmede okul müdürleri ve müfettişler arasında anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır.(5)İlköğretim müfettişleri ve müdürleri yöneticilerin müfettişten mesleki rehberlik istememesi sorununa ilişkin değerlendirmede anlamlı farklılık göstermektedir. Okul müdürleri müfettişlere oranla bu sorunu daha fazla yaşamaktadır.(6) İlköğretim müfettişleri ve okul müdürleri, yöneticinin denetim sırasındaki olumsuz tutum ve davranışları sorununa ilişkin değerlendirmelerde anlamlı bir farklılık göstermektedir. İlköğretim müfettişleri bu sorunu müdürlere göre daha fazla yaşadığı sonucuna ulaşılmıştır(7) İlköğretim müfettişleri ve okul müdürlerin yöneticinin mesleki yeterliliğinin eksikliği sorununa ilişkin değerlendirmeleri de anlamlı bir farklılık göstermektedir İlköğretim müfettişleri bu sorunu müdürlere oranla daha fazla hissetmektedir.(8) İlköğretim müfettişleri ve müdürlerin “Okul yöneticisinin de kurumdaki etkinlikleri izleme ve değerlendirme görevinin olması” sorununa ilişkin değerlendirmeleri anlamlı bir farklılık göstermektedir İlköğretim müfettişleri bu sorunu müdürlere oranla daha fazla yaşamaktadırlar.(9) İlköğretim müfettişleri ve müdürlerin “Denetim sonrasında önerilen düzeltici ve geliştirici önlemlerin daha sonra izlenmemesi” sorununa ilişkin değerlendirmeleri anlamlı bir farklılık göstermektedir İlköğretim müfettişleri bu sorunu müdürlere göre daha fazla hissetmektedirler.(10) İlköğretim müfettişleri ve müdürlerin “Teftiş tebliğ defterine yazılmış olanların yöneticiler tarafından yerine getirilmemesi” sorununa ilişkin değerlendirmeleri anlamlı bir farklılık göstermektedir. İlköğretim müfettişlerinin bu sorunu okul müdürlerine göre daha fazla yaşadığı saptanmıştır.(11) İlköğretim müfettişleri ve müdürlerin “Kurumlarda müfettiş sayısının iş hacmine göre az olması” sorununa ilişkin değerlendirmeleri anlamlı bir farklılık göstermektedir İlköğretim Müfettişleri bu sorunu müdürlere göre daha fazla hissettiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kurum denetimi, ilköğretim müfettişi, okul müdürü.

ABSTRACT

PROBLEMS MET AT THE PRIMARY SCHOOL INSPECTION THROUGH THE SCHOOL HEADMASTERS' VIEW (MUĞLA SAMPLE)

GÖK, Taner

Master Thesis, Departments of Educational Sciences,

Educational Administration Supervision Planning and Economics Department

Advisor: Yrd. Doç. Dr. Aynur BİLİR

April, 2009, V+96 Pages

The aim of this research is to find out the problems met at the primary schools' inspection through the school headmasters' and the primary school inspectors' view.

The researched method used was survey of all 78 county and towns centre 's primary school headmasters and 34 primary school inspectors working in Mugla in 2007-2008 education year. But the data has been taken from 75 headmasters and 30 inspectors. "The Questionnaire about the Headmasters and the Inspectors' Views on the Institution Inspection" is performed. This instrument's reliability is measured by Cronbach Alpha. The collected data is analysed with SPSS 15 programme. Descriptive statistical techniques such as percentage, frequency, arithmetic mean are used to analyse the data. Besides for the dual comparison Independent Sample t-test is used.

As a result of the research it is stated that Primary school headmasters and inspectors have problems before, during and after the inspection. The data taken from the explanatory study can be summarized like this:

1-The primary school headmasters and the inspectors have some problems about the shortness of the time allowed for the inspection. The inspectors feel the pressure of this more than the masters.

2-The previous inspections can't be followed by the same inspectors. So the continuity isn't supplied. The inspection remains only as a determination of the circumstance.

3-It is presented that inspectors don't inspect different fields by making duty distribution. Depending on the deficiency of the inspector number, inspectors have this problem more.

4-A meaningful difference has been found about the inspectors' taking the chair of the headmasters during the inspection.

5-Primary school inspectors show difference to headmasters to their reluctance to take professional guidance. This problem is related to headmasters more.

6-The headmasters show negative attitudes. The inspectors affect from this problem more. So this creates a differences

7-There is also a meaningful difference at the evaluation on the lackness of the headmasters professional sufficienciesInspectors feel that more.

8-The headmasters also have the duty on following and evaluating the instution acivities. The inspectors live this problem more

9-They show difference about the following the improving suggestions after the inspection The inspectors have this more.

10-The subject about not to do what has been written on the inspection comminique notebook differs.The inpectors have this more.

11-The number of the inspection is less while comparing the number of the work. There is also difference about this. The inspectors feel this problem more.

Key Words: Institution inspection, primary school inspector, school headmaster.

TEŞEKKÜR

Bu araştırmada ilköğretim kurumlarının kurum denetiminde karşılaşılan sorunlar, ilköğretim müfettişleri ve okul müdürlerinin görüşlerine dayalı olarak Muğla ili örneği kapsamında belirlenmeye çalışılmıştır.

Araştırma sırasında bir çok kişi ve kurumun emeğini ve desteğini gördüm. Öncelikle araştırmam süresince yardımlarını ve desteğini esirgemeyen Hocam Sayın Yrd. Doç. Dr. Aynur BİLİR 'e, bilgi ve deneyimlerinden yararlandığım bana bilimsel tutum ve davranış kazandıran değerli Hocam Prof. Dr. Ahmet DUMAN'a, katkılarından dolayı, Yrd. Doç. Dr. Birol TOPÇU'ya, İlköğretim Müfettişi Tuncer FİDAN'a, Okul Müdürüm Mustafa AYAN'a, Muğla İli ilköğretim müfettişlerine ve okul müdürlerine, sürekli destekleri için aileme sonsuz teşekkür ederim.

MUĞLA, 2009

Taner GÖK

İÇİNDEKİLER

TUTANAK	
ÖZET	
ABSTRACT	
TEŞEKKÜR	I
İÇİNDEKİLER.....	II
TABLolar LİSTESİ	III
BOLÜM I	1
GİRİŞ.....	1
1.1. Problem.....	1
1.2. Amaç.....	8
1.2.1. Alt Amaçlar	8
1.3. Önem.....	9
1.4. Sınırlılıklar	9
1.5. Tanımlar.....	9
1.6. Kısaltmalar.....	10
BÖLÜM II	11
İLGİLİ ALANYAZIN	11
2.1. Denetimin Amaçları.....	12
2.2. Denetimin İlkeleri.....	13
2.3. Eğitim Denetimi.....	15
2.4. Denetim Ögeleri.....	16
2.4.1. Durum Belirleme	16
2.4.2. Değerlendirme	16
2.4.3. Düzeltme ve Geliştirme	16
2.5. Denetim Türleri	17
2.5.1. Kurum Denetimi	17
2.5.1.1. Kurumlarda Denetimin Usul ve Esasları	19
2.5.1.2. Kurumların Denetiminde Dikkat Edilecek Konular	21
2.5.1.3. Kurum Denetiminde İncelenecek Durumlar.....	21
2.5.2. Ders Denetimi.....	22
2.6. Denetim Yaklaşımları	23
2.6.1. Bilimsel Yönetim Yaklaşımı	23

2.6.2. Sanatsal Denetim	24
2.6.3. Öğretimsel Denetim.....	25
2.6.4. Klinik Denetim	26
2.6.5. Gelişimsel Denetim	27
2.6.6. Farklılaştırılmış Denetim.....	27
2.7. Denetimin Gereklilik ve Önemi	28
2.8. Denetçilerin Görevleri	29
2.8.1. Rehberlik ve İş Başında Yetiştirme	29
2.8.2. Denetim ve Değerlendirme.....	30
2.8.3. İnceleme	31
2.8.4. Soruşturma	31
2.8.5. Araştırma... ..	32
2.9. Denetçi Yeterlilikleri	33
2.10. Milli Eğitim Sisteminde Denetim Alt Siteminin Yapılanması	34
2.11. Türk Eğitim Sistemi.....	34
2.11.1. İlköğretim	35
2.12. İlgili Araştırmalar	37
2.12.1. Kurum Denetimi İle İlgili Araştırmalar.....	37
BÖLÜM III.....	45
YÖNTEM	45
3.1. Araştırma Modeli.....	45
3.2. Evren ve Örneklem	45
3.3. Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi	45
3.4. Verilerin Analizi	52
BÖLÜM IV.....	53
BULGULAR VE YORUM	53
4.1. Birinci Alt Amaca İlişkin Bulgular.....	53
4.1.1. Kişisel Bilgiler	53
4.2. İkinci Alt Amaca İlişkin Bulgular.....	56
4.2. Kurum Denetimi Öncesi Karşılaşılan Sorunlar	56
4.3. Kurum Denetimi Sırasında Karşılaşılan Sorunlar	59
4.4. Kurum Denetimi Sonrasında Karşılaşılan Sorunlar	63
4.5. Kurum Denetiminde Karşılaşılan Genel Sorunlar	65

BÖLÜM V.....	68
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	68
5.1. Sonuçlar	68
5.2. Öneriler	71
KAYNAKÇA	73
EKLER.....	79
Ek-1: Anket.....	79
Ek-2: Muğla Valiliği'nden Alınmış Anket Uygulama İzin Yazı ve Onayları	82
Ek-3: Anketin Uygulandığı Muğla İl ve İlçe Merkezlerinde Bulunan İlköğretim Okulu İsimleri ve Sayıları.....	83
Ek-4: İlköğretim Müfettişleri ve Müdürlerin Kurum Denetiminde Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Görüşler Anket Maddelerine Verilen Yanıtların Frekans, Yüzde, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri Tablosu... ..	86
Ek-5: Okul Müdürlerinin Açık Uçlu Sorulara Verdikleri Yanıtlar.....	91
Ek-6: İlköğretim Müfettişlerinin Açık Uçlu Sorulara Verdikleri Yanıtlar	95

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo No	Sayfa
Tablo 1. Ön uygulama yapılan ilköğretim okulu ve yönetici sayıları	47
Tablo 2. Denetim Öncesi Karşılaşılan Sorunlar Alt Ölçeğinde Yer Alan Maddelerin Faktör Yük Değerleri ve Madde Analizi Sonuçları	48
Tablo 3. Denetim Sırasında Karşılaşılan Sorunlar Alt Ölçeğinde Yer Alan Maddelerin Faktör Yük Değerleri ve Madde Analizi Sonuçları	49
Tablo 4. Denetim Sonrasında Karşılaşılan Sorunlar Alt Ölçeğinde Yer Alan Maddelerin Faktör Yük Değerleri ve Madde Analizi Sonuçları	50
Tablo 5. Kurum Denetiminde Karşılaşılan Genel Sorunlar Alt Ölçeğinde Yer Alan Maddelerin Faktör Yük Değerleri ve Madde Analizi Sonuçları	51
Tablo 6. Anket Sayıları ve Oranları.....	52
Tablo 7. Müfettiş ve Müdürlerin Cinsiyetlere Göre Dağılımı.....	53
Tablo 8. İlköğretim Müfettişleri ve Müdürlerin Kıdemlere Göre Dağılımı	54
Tablo 9. Müfettiş ve Müdürlerin Öğrenim Durumuna Göre Dağılımı.....	55
Tablo 10. Müfettiş ve Müdürlerin Branşlara Göre Dağılımı.....	55
Tablo 11. İlköğretim Müfettişleri ve Müdürlerin Denetim Öncesi Karşılaştıkları Sorunlar	56
Tablo 12. İlköğretim Müfettişlerinin ve Müdürlerin Denetim Öncesinde Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Görüşlerin T-Testi Sonuçları	57
Tablo 13. İlköğretim Müfettişleri ve Müdürlerin Denetim Sırasında Karşılaştıkları Sorunlar	59
Tablo 14. İlköğretim Müfettişlerinin ve Müdürlerin Denetim Sırasında Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Görüşlerinin T-Testi Sonuçları	61
Tablo 15. İlköğretim Müfettişleri ve Müdürlerinin Denetim Sonrasında Karşılaştıkları Sorunlar	63
Tablo 16. İlköğretim Müfettişlerinin ve Müdürlerin Denetim Sonrasında Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Görüşlerinin T-Testi Sonuçları	64
Tablo 17. İlköğretim Müfettişleri ve Müdürlerinin Kurum Denetiminde Karşılaştıkları Genel Sorunlar	66
Tablo 18. İlköğretim Müfettişlerinin ve Müdürlerin Kurum Denetiminde Karşılaştıkları Genel Sorunlara İlişkin Görüşlerinin T-Testi Sonuçları	67

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümünde araştırmanın; problemi, amacı, önemi, sınırlılıkları, tanımları ve kısaltmalar yer almaktadır.

1.1. Problem

Belli amaçları gerçekleştirmek üzere kurulan, sosyal sistemin bütün özelliklerini taşıyan canlı, açık, insan yapısı, dinamik sisteme eğitim sistemi denir (İlgar, 2000:86). Bir başka anlatımla, maddi varlıkları, amaçları, yapıları, programları ve bunların hayata geçirilmesi yaşantıları ile o ülkedeki örgün ve yaygın eğitim kuruluş ve örgütlerinin bütünüdür (Balcı, 2005:49). Okul, eğitim sisteminde eğitimin üretildiği yerdir. Okulun dışındaki başka tüm eğitim kuruluşları ve örgütü, okula yardım etmek için varlığını sürdürür (Başaran, 1996:72).

Türk Eğitim Sistemi, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununa göre örgün ve yaygın eğitim olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Yaygın eğitim, örgün eğitim yanında veya dışında düzenlenen eğitim faaliyetlerinin tümünü kapsar. Örgün eğitim sistemi kendi içinde okulöncesi eğitim, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim olarak dört alt sisteme ayrılmıştır.

Her eğitim türü ve kademesinin yasa ve mevzuatlarda belirlenen amaçları vardır. Milli Eğitim Temel Yasası'nın genel amaç ve temel ilkelerine uygun olarak, genel ve temel nitelikli bir eğitim süreci olan zorunlu ilköğretimle çocukların iyi insan, iyi yurttaş olarak yetişmeleri, kendileri ve toplum yaşamları için gerekli genel bilgi, tavır, tutum ve davranışlar ile ekonomik anlamda üretkenlik kazanmaları hedeflenmektedir.

Türkiye'de ilköğretim uzun yıllar 5 yıl olarak düzenlenmiştir. 1997 yılında 4306 sayılı yasa ile bu süre 8 yıla çıkarılmıştır. Zorunlu eğitim, bir ülkede, çocukların ve gençlerin yasal olarak devam etmekle zorunlu oldukları öğrenim süresi ve yaş grubunu ifade eder. 1948 İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nden günümüze başlangıç düzeyinde bir eğitimi (ilköğretim veya temel eğitim) herkes için zorunlu eğitim (hak) olarak ele almış devletlere de bunu sağlama yükümlülüğünü vermişti (Kavak, 2007:69).

Ülkemizde ilköğretim kademesinde okullaşma incelendiğinde, 1927 yılında ilköğretimde okullaşma oranı % 23, 1950 yılında % 55, 1990-1991 öğretim yılında net okullaşma oranı %74,75, 4306 sayılı kesintisiz eğitim yasasıyla beraber 1997-1998 öğretim yılında ilköğretimde okullaşma oranı %85'e, 2000-2001 yılında % 95,28 olarak gerçekleşmiştir. Daha sonraki yıllarda artarak 2007-2008 öğretim yılında % 97' ye ulaşmıştır (MEB 2008).

İlköğretim kademesinde uzun yıllar çağ nüfusunun okula kavuşması ile ilgili çalışmalara yer verilirken diğer taraftan eğitimin niteliği gözden kaçırılmıştır. Bunu, özellikle ilköğretim okulları birinci kademe, öğretmen ihtiyacının karşılanması konusunda ortaya konulan uygulama şekillerinde görmekteyiz. Öğretmen yetiştirme konusunda devletin çeşitli kurumları arasındaki kopukluk ve planlamadaki yetersizliği nedeni ile ülkenin ilköğretim okulları birinci kademe öğretmen ihtiyacı bu alanda eğitim görmüş bireyler arasından karşılanamamıştır. İlköğretim kademesinin öğretmen ihtiyacının alanın dışından, alanla hiçbir ilgisi olmayan bireylerle karşılanması, bu kademenin eğitim niteliğini olumsuz yönde etkilemiştir.

Türk eğitim sisteminde ilköğretim okulları da diğer öğretim kurumları gibi "aşırı merkeziyetçi yönetim" espirisi içinde yönetilmektedir. Bu anlayışla taşranın özellikle de okulların dolayısıyla da okul yönetiminin merkezin emir ve talimatlarının uygulama ötesinde bağımsız karar almaları söz konusu olmamaktadır. Bu nedenle okul yöneticileri "uygulamacı" olmanın geçememiş, "yönetici" olamamışlardır. Her şeyin merkezde kararlaştırılıp planlanması, okullara hemen hiçbir inisiyatif ve özgürlük tanınmamaktadır. Bu nedenle ilköğretim okulları iyi yönetilmemektedir. Elbette okullara yetki verilmesi tek başına yeterli değildir. Etkili yönetim etkili yöneticiler gerektirir. Ancak bu sistem içinde lider yöneticilerde herhangi bir şey yapamamaktadırlar. Okul yöneticilerine daha fazla yetki verilmesi ve yönetim formasyonu kazandırılması gerekmektedir (Balcı ve diğerleri. 2007:135).

16.06.1983 tarih ve 2842 sayılı yasa ile MEB Temel Eğitim Kanununda geçen "temel eğitim" deyimini "ilköğretim" olarak değiştirilmiştir. 16.08.1997 tarih ve 4306 sayılı kanunun 24. maddesine göre İlköğretim kurumları sekiz yıllık kesintisiz zorunlu eğitime dönüştürülmüştür. Bu yeniden yapılanma ilköğretim kurumlarının öğrenci, personel sayısını, iş yükü ve yönetimin yetki ve sorumlulukları artmış ve yönetimini etkilemiştir. Günümüzde ilköğretimin eğitimin temel basamağı olması, genç nüfusa sahip Türkiye'de

34.093 İlköğretim okulunda 307.511 derslik, 10.870.570 öğrenci ve 445.452 öğretmen görev yapmaktadır (MEB 2008). Bu da bize ülkemizde İlköğretim sisteminin büyük boyutlara ulaştığının göstergesidir. Bu mega sistem içerisinde örgütün başarısı amaçlara ulaşma derecesine bağlıdır. Bunu sağlamak için her sistem, içinde bir denetim alt sistemi kurmuştur. Toplumda örgütlenmenin oluşumu ile ortaya çıkan denetim günden güne önem kazanmıştır. Bu gün denetimden soyutlanmış bir örgüt düşünülemez. Her örgüt etkinlik süreci içinde kendi gereksinmelerine uygun bir denetim sistemi geliştirmiştir (Altıntaş, 1980:1).

Okulların çoğalması bu okullar arasında eşgüdümü zorunlu kılmıştır. Eğitim bilimlerinin öğretmenlere sunduğu bilgi, yöntem ve tekniklerin çoğalması, bunların işbaşında öğrenilmelerini gerektirmiştir. Eğitim alanında yasa ve yönetmeliklerle getirilen ilke ve kuralların artması, okulların bunlara uygun işleyip işlemediğini izlemeyi getirmiştir. Bütün bu eşgüdümlenme, işbaşında yetiştirme, öğretmenlere kılavuzluk etme, işlemeyi izleme gibi görevler, eğitim yönetiminin yanı sıra eğitim denetimini görevlendirilmesini gerekli kılmıştır (Başaran, 1998:65).

Eğitim yönetiminde süreçler, iki grupta toplanabilir. Birincisi yönetsel süreçler, ikincisi işlevsel süreçlerdir. Yönetsel süreçler, karar verme, planlama, örgütlenme, iletişim, etkileme, koordinasyon ve değerlendirmedir. İşlevsel süreçler ise görev alanlarını belirler, buna rol alanları da diyebiliriz. Alan yazında bu görevlerle ilgili farklı gruplamalar da yapılmaktadır. Bursalıoğlu (2005) yönetim işlerini politika, program, personel yönetimi, öğrenci işleri, eğitsel kollar, işletme, okul-halkla ilişkiler olarak gruplandırmıştır. Taymaz (2007:100-253) ise, personel hizmetleri, öğrenci hizmetleri, öğretim ile ilgili hizmetler, eğitim ile ilgili hizmetler ve okul işletmesi olarak gruplandırmaktadır. Başaran (2000:141-220) Eğitim programının yönetimi, öğrenci kaynağının yönetimi, işgören kaynağının yönetimi, genel hizmetlerin yönetimi ve parasal kaynağın yönetimi olarak gruplandırmıştır.

Denetim, durumu belirleme, değerlendirme, düzeltme ve geliştirme öğelerinden oluşan etkinlikler bütünüdür. Denetim, denetlenecek durumu fotoğrafını çekiyormuşçasına her yönüyle ve olduğu gibi belirleme, bunu olması gereken ve olabilecek olan ölçütleriyle karşılaştırarak değerlendirme, bulunan eksikleri tamamlama, yanlışları doğru ile değiştirme, gereksiz fazlalıklardan kurtulma, daha iyi durumlar olarak geliştirme işidir.

Eğitimde denetim; idari/yönetimsel denetim ve öğretim denetimi olarak ikiye ayrılabilir. Eğitim yönetimi ya da yöneticilerinin işlerindeki başarı derecesini betimlemek üzere yönetim denetimi yapılır. Yönetimin, eğitim örgütünün amaçlarını ne derecede gerçekleştirdiğini tespit etmek üzere bu değerlendirme yapılır. Öğretim denetimi ise öğretimin geliştirilmesini hedefler. Eğitimde denetimin hedefi hata bulmak değil, geliştirmek olmalıdır (Balci, 2005:49). Bu açıdan bakıldığında özellikle öğretimin denetimi ve geliştirilmesi eğitim sisteminin amaçlarına ulaşmasında en gerekli unsurlardan biri haline gelmiştir (Aydın, 2005:3).

Her formal örgüt belli bir amacı yada amaçlar bütününe gerçekleştirmek için kurulur; bu amacı gerçekleştirdiği sürece varlığını koruyabilir. Bu nedenledir ki, örgüt var oluş nedeni olan amacını gerçekleştirme derecesini sürekli olarak bilmek ve izlemek durumundadır. Bu da, örgütün girdilerinin, sürecin ve çıktıların planlı ve programlı olarak, sürekli bir biçimde kontrol edilmesi ve değerlendirilmesi ile olanaklıdır. Bu örgütsel olgu, sürekli bir izleme, inceleme ve değerlendirme ve geliştirme etkinliğini kapsayan denetimin önem ve zorunluluğunu göstermektedir (Aydın, 1984:1).

Öğretim denetiminin genel işlevi öğretmenin mesleki gelişmesinde rehberlik ve danışmanlık yapmaktır. Eğitimde denetim; kurum denetimi ve ders denetimi olarak da kategorilenmektedir. Bunlardan kurum denetimi, yönetim denetimine, ders denetimi ise öğretim denetimine karşılık gelmektedir (Balci, 2005:49).

Eğitimde denetim anlayışı, yönetime ilişkin yaklaşım ve kuramlara uygun bir değişim ve gelişim göstermiştir. Yönetim kuramlarının ortaya koyduğu ilkelere, varsayımlara ve yaklaşımlara göre denetime bakış açıları da birbirinden farklılaşmıştır

Türk Eğitim Sisteminde, Milli Eğitim Bakanı başta olmak üzere, genel olarak üst makamda bulunanlar, kendilerine bağlı olanları denetleme yetkisine sahiptirler. Ayrıca il idaresi kanununa göre vali ve kaymakamlar da kendi idari birimlerindeki, milli eğitim örgütünün yönetici ve öğretmenlerini denetleme ve sicil verme yetkilerine sahiptir (Öz, 2003:12).

Türk Eğitim Sisteminde, denetim etkinlikleri üç ayrı kurul tarafından yürütölmektedir. Yüksek öğretim kurumlarının denetimi Yükseköğretim Denetleme Kurulu tarafından; Milli Eğitim Bakanlığı merkez örgütü birimleri, İl ve İlçe Milli Eğitim Müdürlükleri, resmi ve özel

lise ve dengi okulların denetimi Milli Eğitim Bakanlığı adına Milli Eğitim Bakanlığı Denetim Kurulu tarafından; il ve bağlı ilçelerdeki ilköğretim kademesindeki okulların ve yasalarla belirlenen birçok kurum ve kuruluşun denetimi de Milli Eğitim Müdürlükleri İlköğretim Müfettişler Başkanlığı tarafından gerçekleştirilmektedir (Taymaz, 2005:11–12). Böylece Milli Eğitim Bakanlığı müfettişleri merkez ve taşra teşkilatı olmak üzere iki ayrı grup olarak yapılandırılmıştır.

A- Milli Eğitim Bakanlığı Denetim Kurulu; Bakanlık Merkez Teşkilatı içerisinde kurulmuştur. Müfettiş sıfat ve yetkisine sahip başkan ile müfettişlerden, yazı ve hesap işlerini yürüten bir bürodan meydana gelmiştir. Denetim Kurulu Başkanı bakanın müsaadesiyle müfettişler arasından üç kadar yardımcı seçebilir. Denetim kurulu doğrudan Bakan'a bağlıdır.

B-İlköğretim Müfettişleri Başkanlığı; Her ilde doğrudan il millî eğitim müdürüne bağlı olarak, rehberlik ve iç başında yetiştirme, teftiş ve değerlendirme, inceleme, soruşturma hizmetlerini yürütme amacıyla başkan, başkan yardımcıları, müfettiş ve müfettiş yardımcılarını ile başkanlık bürosundan oluşan ilköğretim müfettişleri başkanlığı kurulur (MEB İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Yönetmeliği, 1999, Madde 27).

Kurumlarda yapılan denetim çeşitleri, Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Rehberlik ve Denetim Yönergesi'nde aşağıdaki gibi belirtilmiştir:

- a) Kurum denetimi
 - 1) Yönetici denetimi
 - 2) Öğretmen denetimi
 - 3) Diğer personel Denetimi
- b) Seminer ve Kurs Denetimi

Kurum denetimi, kurumların sistemindeki yeniliklerin ilgili kurumlara iletilmesi, kurumun çalışmalarını güçleştiren veya zayıflatan nedenlerin belirlenmesi, gerekli önlemlerin yerinde ve zamanında alınması, kurumun amaçlarını gerçekleştirmede insan ve madde kaynakları ile bunlardan yararlanılma durumunun gözlenerek yerinde ve etkili bir biçimde kullanılmasının sağlanması, eğitim-öğretim ve yönetim etkinliklerinin geliştirilmesi, öğretme-öğrenme ve yönetim sürecinin etkili duruma getirilmesi için objektif verilere, yasa, tüzük, yönetmelik, genelge emir ve kararlara dayalı olarak gözlenmesi, kontrol edilmesi ve ölçütlere göre

değerlendirilerek geliştirilmesidir. Kurumun özelliğine göre kurum denetim raporu yazılır (Madde 14).

Kurum denetimi, denetim türlerinin en kapsamlı ve etkili olanıdır. Aynı kurumda birbirini izleyen denetimler arasında bağlantı kurarak, önceki denetimlerde saptanan eksikliklerin giderilme, önerilen önlemlerin uygulanma durumunun gözlenmesi denetimde süreklilik sağlar. Kurum denetimi yapılırken, kurumun tüm etkinlikleri incelenir, karşılaşılan sorunlar ve bunların çözüm yolları birlikte saptanır, alınabilecek önlemler hakkında ilgililere gerekli rehberlik yapılır. Böylece kurumun amaçlarına ulaşılmasını sağlayacak şekilde çalışması, sürekli olarak yenilenmesi ve gelişmesine yardımcı olunur (Taymaz, 2005:143-144).

Her ilde il millî eğitim müdürlüğü kapsamında Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim Müfettişleri Yönetmeliği'nde belirtilen görevlerin yerine getirilmesini sağlamak üzere *ilköğretim müfettişleri başkanlığı* oluşturulmuştur. İlköğretim müfettişleri başkanlıkları doğrudan il millî eğitim müdürüne bağlı olarak görev yaparlar. Amaçları rehberlik, iş başında yetiştirme, teftiş ve değerlendirme, inceleme, soruşturma hizmetlerinin yürütülmesidir (MEB, 1999).

İlköğretim müfettişleri kurulu başkan, başkan yardımcıları ile müfettişler ve müfettiş yardımcılardan oluşur. İlköğretim müfettişlerinin başkanı aynı zamanda ilköğretim müfettişleri kurulunun da başkanıdır. Kurul, bir öğretim yılı içerisinde öğretim yılının başı, ortası ve sonunda olmak üzere en az üç defa bir gündemle toplanır. Ayrıca il millî eğitim müdürünün yazılı isteği üzerine kurul olağanüstü toplantıya çağrılabilir. Bakanlıkça yapılan düzenlemeler çerçevesinde ilköğretim müfettişleri kurulunun yerine getirmesi gereken görevler: Görev alanına giren okul ve kurumların denetlenmesi ve bunlar ile ilgili olarak alınması gereken önlemleri belirlemek; meslekî toplantı ve hizmet içi kurslara ilişkin programları hazırlamak, valilikçe kurulda görüşülmesi istenen konuların ve belirtilen görüşlerin değerlendirmesini yapmak; okul ve kurumlarda denetim hizmetlerinin yerine getirilmesinde önceden belirlenen amaçlara ne dereceye kadar ulaşıldığını, sorunların neler olduğunu ve alınması gereken önlemleri saptamak; okul ve kurumlar ile bu kurumlardaki personel ile ilgili teftiş raporlarının değerlendirmesini yapmak, teftiş gruplarının düzenlediği öğretim yılı sonu raporlarını incelemek; eğitimin kalitesini artırmak, sorunları belirleyip bunlara çözüm bulmak amacıyla araştırma konuları saptamak; görev alanına giren kurumların çalışma programını belirlemek ve buralardaki rehberlik çalışmalarını yürütmektir (MEB, 2001a).

İlköğretim müfettişleri görevli oldukları bölgelerde kurum denetimi, kurs ve seminer denetimi gerçekleştirirler. Kurum denetimi sırasında denetimin yapıldığı kurumda görevli yönetici, öğretmen ve diğer personeli denetlerler. Denetim sırasında müfettişler görevli personele sistemdeki yenilikleri iletirler, kurumun çalışmalarını güçleştiren veya zayıflatan nedenleri belirlerler, eğitim-öğretim ve yönetim sürecini ilgili mevzuat uyarınca gözleyip, önceden belirlenmiş ölçütlere göre değerlendirirler ve daha etkili bir duruma gelmesi için geliştirilmesine rehberlik ederler (MEB, 2001a).

Eğitim sisteminde kurum denetiminin grupça yapılması ilke olarak benimsenmiştir. Denetim programlarının hazırlanmasında ve denetim turnelerinin düzenlenmesinde bu ilke dikkate alınır. Kurum denetimi yapılacak illere bir müşavir veya başmüfettiş başkanlığında bir grup müfettiş gönderilir.

Denetim süreci, içerisinde birçok farklı ögeyi barındırmasına rağmen temelde değerlendiren ile değerlendirilen arasında gerçekleşen bir etkileşimdir (Bursalıoğlu, 2005:125). İnsan ilişkilerine dayanan çağdaş eğitim denetiminde bireylerin kendilerine ve diğer insanlara ilişkin algılarının önemli olduğunu vurgulamıştır. Bu nedenle bir iletişim süreci olarak denetimin iki temel ögesi olan denetleyen ve denetlenenin görüşlerini belirlemek sürecin düzeltilebilmesi; elde edilmiş olan verimden daha fazlasının sağlanması için akılcı bir yöntemdir.

Taymaz (2005), kurum denetim sırasında müfettişlerin karşılaştığı sorunları şöyle sıralamaktadır: Denetimde koordinasyon ve işbirliğinin olmaması, denetimde ilkelere uyulmaması, denetleyen ve denetlenen personelin denetim algısının olumlu/olumsuz olması, denetimin geçmişte sınırlı kalması, alanla ilgili yenilik ve gelişmelerin müfettişlere zamanında ulaştırılmaması, kurumlarda müfettiş sayısının iş hacmine göre az olması, kurumlarda çalışan personelin iş-görev tanımlarının, görev yetki ve sorumluluklarının belirlenmemiş, yeterliği elverişsiz personelin atanmış olması olarak sıralanmaktadır (Taymaz, 2005:144).

İlköğretim kurumlarında çalışan yöneticilerin kurum denetiminde karşılaştığı sorunlar kurum denetim raporlarının ve yöneticilerle yapılan görüşmeler sonucunda araştırmacı tarafından aşağıdaki şekilde özetlenmektedir.

Okul faaliyetlerini yerine getirmek için yeterli kaynak bulunmaması, haber verilmeden kurum denetimine gelinmesi, kurumdaki olumlu yönler takdir edilmemesi, yalnız olumsuz yönlere

takılıp kalınması, genellikle "kurum denetim raporu" çizelgesine bağlı kalınması, kurum denetiminde okulun bulunduğu yer, çevre, iş yükünün dikkate alınmaması, bunun faturasının da yöneticiye kesilmesi, Denetim elemanları sadece kendilerinin söylediklerini doğru olarak görmesi, denetime gelen müfettiş sayısının yeterli olmaması, okul idarecisinin sorumluluğu çok fazla, yetkisi az olması, son zamanlarda kurumun başarısının OKS (orta öğretim kurumları sınavı) ile ölçülmeye başlanması olarak tespit edilmiştir.

Yukarıda sıralanan örnekleri çoğaltmak olasıdır. Yaşanmakta olan ancak yeterince tanımlanmamış ve araştırılmamış bu sorunları irdeleme ve araştırma ihtiyacı duyulmuştur.

İşte bu nedenlerden dolayı kurum denetiminde karşılaşılan sorunlarının yönetici ve müfettiş görüşlerine göre neler olduğunun saptanması ve bu sorunlarla başa çıkma yollarının tespit edilmesi araştırmanın problemini oluşturmaktadır.

1.2. Amaç

Bu araştırmanın amacı, Muğla ili ilköğretim okullarının kurum denetiminde, karşılaşılan sorunları okul müdürlerinin ve ilköğretim müfettişlerinin görüşlerine dayalı olarak tespit etmektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır:

1.2.1. Alt Amaçlar

1. İlköğretim okul müdürlerinin ve ilköğretim müfettişlerinin demografik özellikleri(cinsiyet, kıdem, öğrenim durumu ve branş) nelerdir?
2. İlköğretim okul müdürlerinin ve ilköğretim müfettişlerinin kurum denetiminde karşılaştıkları sorunlar nelerdir?
 - a. Kurum denetimi öncesinde karşılan sorunlar nelerdir?
 - b. Kurum denetimi sırasında karşılan sorunlar nelerdir?
 - c. Kurum denetimi sonrasında karşılan sorunlar nelerdir?
 - d. Kurum denetimi ile ilgili karşılan genel sorunlar nelerdir?
3. İlköğretim Okulu müdürleri ile ilköğretim müfettişlerinin kurum denetiminde karşılaştığı sorunlar arasında anlamlı farklılıklar var mıdır?

1.3. Önem

Bu çalışma ile ilköğretim kurumlarının denetiminde okul yöneticilerinin ve müfettişlerin karşılaştığı sorunlarının belirlenip, bu sorunlara ilişkin çözüm önerileri geliştirilerek alana katkı sağlaması beklenmektedir.

İlköğretim kurumu yöneticilerinin etkili okul yönetimini gerçekleştirmelerine öğretim dolayısıyla daha nitelikli öğrenci yetiştirilmesine katkı sağlanacağı düşünülmektedir.

Ayrıca bu konuda yapılacak araştırmalara da öncülük etmesi beklenmektedir.

1.4. Sınırlılıklar

1. Bu araştırma, Muğla ili merkezi ile ilçe merkezlerindeki ilköğretim okullarının kurum denetimiyle sınırlıdır.

2. Araştırmanın verileri, literatür taraması ve Muğla ili merkez ilköğretim okulu müdürleri ile Muğla ili ilköğretim müfettişlerinin görüşleri ile sınırlıdır.

1.5. Tanımlar

Okul Yöneticisi: Kanun ,yönetmelik, program ve emirlere uygun olarak okulun bütün işlerini yürütmeye,düzene koymaya,denetlemeye yetkili olan kişidir.

Örgün Eğitim: Belirli yaş grubundaki ve aynı seviyedeki bireylere, amaca göre hazırlanmış programlarla, bir okul çatısı altında yapılan düzenli eğitim.

İlköğretim Okulu: Zorunlu eğitim çağındaki çocukların eğitim-öğretim gördükleri ve öğretim süresi sekiz yıl olan ilköğretim okulu.

İlköğretim Kurumları: Resmi, özel ilköğretim okulu, pansiyonlu ilköğretim okulu ve yatılı ilköğretim bölge okulu.

İlköğretim Müfettişi: İlköğretim kurumlarının denetleyen, rehberliğinden sorumlu kişi.

Kurum Denetimi: Bir eğitim kurumunun amaçlarını gerçekleştirmede insan ve madde kaynaklarının sağlanma, yararlanılma durumunun gözlenmesi, kontrol edilmesi ve ölçütlere göre değerlendirilmesidir.

1.6. Kısaltmalar

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

Müd.: İlköğretim Okul Müdürü

Müf. İlköğretim Müfettişi

İÖO: İlköğretim Okulu

BÖLÜM II

İLGİLİ ALANYAZIN

Bu bölümde eğitimde denetim ve ilköğretim okulları ile ilgili kuramsal bilgiler ve bu alanlarla ilgili yapılan araştırmalara yer verilmiştir.

2.1. Kuramsal Temeller

Farklı yazarlar denetim kavramını farklı açılardan ele alarak tanımlamışlardır(Wiles ve Bondi, 1996,8 akt: Aydın, 2005:4). Haris ve Bessent, “yönetimsel bir bakış açısı” ile, Cogan “bir program geliştirme etkinliği”, Marks, Stoops ve King “öğretim süreci” açısından ele alarak tanımlamışlardır (Aydın, 2005:4).

Makam yetkisi ile sosyal statüyü birbirinden ayırabilmek için örgütlerin kullandığı iki ilke, katımlı yönetim ve uzaktan gözetmedir. Katımlı yönetim karara katılma yoluyla gerçekleşir ve kararların desteklenmesi için etkili bir strateji yaratır. Bununla beraber, katılanların ne derece sorumluluk alacağı kestirilemez. Böyle sorumluluk katılanların durumunu da zorlaştırır. Bu yüzden, uzaktan gözetme ilkesi seçilir (Lane W.R. Corwin R.G., Monahan W. C. akt: Bursalıoğlu, Z. 1998:126). Eğitimde gözetme yollarından biri denetimdir. Denetim kamu adına davranışı kontrol yöntemi olarak tanımlanabilir. Düzenleyici mekanizmalardan en çok kullanılanıdır. Denetim yönetim sürecinin ve böylece okul yönetiminin bir ögesidir. Önceden kararlaştırılmış eğitim ve öğretim amaçlarının gerçekleşme derecesini bulmaya yarar (Davis, K., Scott W. G. akt: Bursalıoğlu, 1998:126).

Denetim evrenseldir. Türüne, amacına, kuruluşuna bakılmaksızın tüm örgütler denetimsiz çalışamaz. İnsan da, kendini denetlemeden işlerini yapıp amaçlarını gerçekleştiremez. Denetim planlanan örgütsel amaçlardan sapmayı önlemek için, örgütün işleyişini izleme ve düzeltme sürecidir (Başaran, 2000:137).

Harris ve Bessent (1969) denetime yönetimsel bir bakış açısı ile bakmışlar ve okulun temel öğretimsel amaçlarını gerçekleştirmesini doğrudan etkilemek için, okulun işleyişini sağlamak

ve değiştirmek amacıyla okul çalışanlarının insanlar ve diğer nesnelere ilişkili olarak yaptığı her Şeyin denetimi olarak tanımlamışlardır (akt: Aydın, 2005:4).

Denetim faaliyetlerinde hem “kontrol” hem de “rehberlik” faktörlerine ağırlık verenler denetimi önce bir kontrol mekanizması ve daha sonra bu kontrol sonucu saptanan aksaklıkların düzeltilmesi için ilgililere rehberlik edilen bir faaliyet alanı olarak görmektedirler. Türk kamu yönetiminde ve milli eğitim sistemimizdeki denetim faaliyetlerini bu tanımlamaya dahil etmek mümkündür (Karagözoğlu, 1977:9).

Denetim, öğretmen ve denetmenlere uygulamaları hakkında daha fazla bilgi edinmelerine; bilgi ve becerilerini veliler ve okul için en iyi bir Şekilde kullanabilmelerine yardım eden bir süreçtir. Denetim okulu daha etkili bir öğrenme ortamı haline getirmek için önemlidir (Sergiovanni and Starrat, 1993:38, akt: Can, 2004).

2.1. Denetimin Amaçları

Denetimin esas fonksiyonu, yapılan çalışmaları incelemek, olması gereken Őekli ile karşılaştırmak, amaca ulaşmasını sağlamak üzere hizmette bulunmaktır. Bu fonksiyonların yerine getirilmesinde deneticinin oynayacağı rol kurumun amacına, çalışma planına ve uygulamalarına göre değişiklik gösterir (Taymaz, 2005:31).

Eğitimde denetimin temel amacı, öğretmen, öğrenci ve yönetici ilişkilerinde işbirliğini gerçekleştirmek, öğretim alanında yapılan bilimsel çalışmalarının sonuçlarının eğitim kurumlarına yansımaya ve programların geliştirilmesine olanak sağlayarak, kurum çalışmalarının amaçlarına uygun olup olmadığını inceleyerek ve değerlendirerek eğitim ve öğretimi daha iyi hale getirmektir (Altıntaş, 1980:3).

Kurumların rehberlik ve denetimi aşağıdaki amaçları gerçekleştirmek için yapılır (2001a: madde:5).

1) Türk Millî Eğitiminin genel amaç ve temel ilkelerine uygun olarak, kurum amaçlarının gerçekleştirilmesinde yönetici, öğretmen ve diğer personelin çalışmalarını yönlendirmek,

2) Kurumların program ve düzenleyici kurallara uygun çalışıp çalışmadıklarını denetlemek, değerlendirmek, düzeltici ve geliştirici önlemler almak.

3) Kurum personelinin görevi başında yetişmelerini sağlamak, çalışmalarını objektif olarak ölçmek ve değerlendirmek.

4) Kurum personeli arasında birlik ve dayanışmaya, hizmetin yürütülmesinde, planlama, eş güdüm ve uygulamaya katkıda bulunmak.

5) Eğitim öğretimle ilgili sorunları belirlemek ve çözümüne yardımcı olmak.

6) İnsan gücü, tesis, araç-gereç ve zamanın ekonomik ve verimli kullanılmasını sağlamak,

7) Kurumun çevreyle bütünleşmesine, yönetici, öğretmen ve veliler arasında uyumlu ilişkiler kurulmasına katkıda bulunmak.

8) Güdülemeyi ve morali artırmak; iş doyumunu sağlamak, üretim ve verimliliği en üst düzeye çıkarmak.

2.2. Denetimin İlkeleri

Başar (1995: 5-6) denetimin amaçlarına ulaşabilmesi için uyulması gereken ilkeler olduğunu belirtmiştir. Bu ilkeler kısaca şunlardır:

Amaçlılık: Denetim ilkelerinin başında amaçlılık gelir. Denetim süreçlerinden “amaç saptama” da somutlaşır. Denetimin hem gerekçesini hem hedefini belirler.

Planlılık: Denetim uzun ve kısa dönemli planlara bağlanmalı, amaçlara yönelik olan bu planlarda denetimden etkileneceklerin görüşleri yer almalıdır.

Süreklilik: Denetimde süreklilik yoksa, bazı düzeltme ve değişiklikler için geç kalınmış olacaktır. Sürekli denetim, geçmiş ve gelecek boyutlarının etkileşimini sağlar.

Nesnellik: Denetim etkinliklerinde toplanan ve değerlendirilerek karar dayanağı olarak kullanılan verilerin geçerli ve güvenilir olmasının koşullarından birisi nesnelliktir. Nesnel olmayan bir denetim, bilimsel de olamaz.

Bütünlük: Karar öncesi, sistem öğelerinin hepsi ve sistem çevresi, bir bütünlük içinde görülüp değerlendirilmelidir.

Durumsallık (Görelilik): Mutlaklılık karşıtıdır. Farklı koşullarda çalışan insanlardan aynı sonuçları beklemek yanlıştır.

Açıklık: Denetçinin açık davranışı, gerçekleri ortaya koyarak nesnelligi sağlayabileceği gibi, eylemlere katılmayı da sağlar ve denetçiye olan güveni de sağlar. Görevlilerden neler beklendiğinin açıkca ortaya konması belirsizliğin sakıncalarını önler, planlamayı kolaylaştırır, eylemlerin beklentilere uygunluğunu artırır, değerlendirmeyi sistemleştirir.

Demokratiklik: İnsan ögesinin ağırlık taşıdığı eğitim örgütlerinde, denetim demokratik olmak zorundadır. Denetçi demokratik bir eğitim lideri olmalı, yetkiden çok etkiyi, özendirmeyi, ödülü, işbirliğini, katılmayı kullanmalıdır.

Denetim ilkeleri, yalnızca tek başlarına değil, birbirleriyle etkileşim, neden, sonuç ilişkileri içinde uygulanmalıdır. Bu uygulama, denetimin bütünlüğü ve etkililiği için gereklidir (Başar, 1995:6).

Kurumların, rehberlik ve denetiminde aşağıdaki ilkeler göz önünde bulundurulur (2001a:Madde: 6).

- a) Rehberlik ve denetim; kontrol, düzeltme ve geliştirme amaçlı yapılır.
- b) Rehberlik ve denetim demokratik bir süreçtir.
- c) Yetkiden çok etkiyi, özendirmeyi, ödülü, işbirliğini ve katılmayı içerir.
- d) Eğitim, öğretim ve yönetim etkinliklerinin bütünü ile ilgilidir.
- e) Sorunları paylaşma, belirleme ve çözümlemede birlikte karar verme, plânlama, uygulama, değerlendirmeyi ve gerekirse bir gelişim plânı yapmayı gerektirir.
- f) Sorumlulukların paylaşılmasına ve insanî ilişkilerin gelişmesine katkıda bulunur.
- g) Yönetici, öğretmen ve diğer personelin meslekteki yeterliliğini geliştirmesine yardım eder.
- h) Bütünlük ve devamlılığı gerektirir.
- ı) Bireysel farklılıkları ve çevre koşullarını dikkate alır.
- i) Millî eğitim hizmetlerinin değerlendirilmesi ve geliştirilmesine hizmet eder.
- j) Eğitim öğretim yöntem ve tekniklerinin geliştirilmesini sağlayacak inceleme ve araştırmalara önem verir.
- k) Öğretme ve öğrenme sürecinin geliştirilmesini esas alır.
- l) Bilimsel ve objektif esaslara dayanır.

m) Denetimin etkinliklerini değerlendirir ve denetim sistemlerinin gelişmesini sağlar.

n) Açıklık ve güvenilirliği gerektirir, müfettiş öğretmenin gereksinim duyduğu konuları birlikte belirler, denetim sonrası görüşlerini öğretmenle paylaşır.

o) Ekonomiklik ve verimliliği gerektirir.

ö) Sistemi amaçlarına uygun olarak yaşatmayı, madde ve insan kaynaklarının en verimli bir biçimde kullanılmasını esas alır.

2.3. Eğitim Denetimi

Denetim yönetim süreçleri kapsamında, örgütün amaçlarına ulaşması için sadece sonucu değil, süreçlerin her birini ayrı ayrı inceleyen tamamlayıcı bir süreçtir. Tüm yönetim süreçleri incelenerek denetim yoluyla dönüt sağlanır. Bu nedenle denetim, eğitim sisteminin geliştirilmesi için yönetim süreçlerini değerlendirerek önerilerde bulunulmasını sağladığından eğitim sisteminin bir parçasıdır (Taymaz, 2003:132).

Harris ve Bessent (1969), yönetsel bir bakış açısıyla denetimi, “okulun temel öğretimsel amaçlarını gerçekleştirmesini doğrudan etkilemek için, okulun işleyişini sağlamak ve değiştirmek amacıyla okul çalışanlarının insanlar ve diğer nesnelere ilişkili olarak yaptığı her şeyin denetimi” olarak tanımlamışlardır (akt. Aydın, 2005:4).

Eğitimde denetim; idari/yönetimsel denetim ve öğretim denetimi olarak ikiye ayrılabilir. Eğitim yönetimi ya da yöneticilerinin işlerindeki başarı derecesini betimlemek üzere yönetim denetimi yapılır. Yönetimin, eğitim örgütünün amaçlarını ne derecede gerçekleştirdiğini tespit etmek üzere bu değerlendirme yapılır. Öğretim denetimi ise öğretimin geliştirilmesini hedefler. Eğitimde denetimin hedefi hata bulmak değil, geliştirmek olmalıdır. Öğretim denetiminin genel işlevi öğretmenin mesleki gelişmesinde rehberlik ve danışmanlık yapmaktır. Eğitimde denetim; kurum denetimi ve ders denetimi olarak da kategorilenmektedir. Bunlardan kurum denetimi, yönetim denetimine, ders denetimi ise öğretim denetimine karşılık gelmektedir (Balcı, 2005:49).

2.4. Denetim Ögeleri

Çağdaş denetim, durumu belirleme (saptama), değerlendirme, düzeltme-geliştirme düzenindeki üç ana ögeden oluşur. Bu ögelerin sıralanışı, denetim süreçleriyle paralellik gösterir. (Başar, 2005;151).

2.4.1. Durum Belirleme

Denetimin ilk ögesi, durumu belirlemektir. Bu ögenin işleyişi, “neler, nasıl, neden oluyor?” sorularına eksiksiz ve doğru yanıtlar bulmaktır. Amaç, olanların fotoğrafının çekiliyormuş gibi belirlenmesidir. Bu sonuca ulaşabilmek için, bilgi toplama işi çok yönlü yapılmalı, ilgililerin görüşleri de alınmalıdır. Bu ögenin işleyişinde yapılması önerilen işler şunlardır: Denetim planının yapılması, ön görüşme, gözlem-inceleme (Başar, 2005:151).

2.4.2. Değerlendirme

Değerlendirme, denetim sonucunda elde edilen bilgilerin (verilerin) birbiriyle karşılaştırılmasıyla varılan bir yargılama sürecidir. Değerlendirme denetim sürecinin son aşamasıdır. Yargılamanın sağlam olabilmesi için elde edilen bilgiler de güvenilir, nesnel ve geçerli olmalıdır (Başaran, 2000:139).

Tüm kurum ve kuruluşlar, özellikle kamu kurumları, sürekli bir değerlendirmeye tabi tutulurlar. Her zaman kasıtlı ve planlı olmasa da bu sürüp gider. Değerlendirme, tüm yönetim sürecinin önemli, ayrılmaz bir ögesidir. Değerlendirme süreci ile örgütün bir bütün olarak ve her parçasının etkililik derecesi saptanabilir. Değerlendirmenin genel amacı, örgütsel etkililik derecesini arttırmaktır. Örgütün, programın ve etkinliklerin gerçekleştirmeye çalıştıkları amacı, ne ölçüde ya da ne kadar iyi gerçekleştirdiklerinin saptanmasıdır (Aydın, 1998:162).

2.4.3. Düzeltme ve Geliştirme

Bu süreç, denetimin yakın hedefini gösterir; denetimin işlevi burada görülür, yararları burada elde edilir. Bu basamakta, değerlendirme sonuçları esas alınarak, değerlendirmede belirlenen eksiklikler tamamlanır, yanlışlar doğrularla yer değiştirilir, gereksiz fazlalar ortadan kaldırılır (Başar, 2005:157).

Ölçünle ölçme sonucunun karşılaştırılması, okulun amaçlarına ne denli yaklaşıldığını, amaçlardan ne denli sapıldığını ortaya koyar. Amaçlardan geride kalmanın ve sapmanın düzeltilmesi gerekir. Böylece “düzeltme”, amaçlardan geri kalma ve sapmaları ortadan kaldırmadır. Yönetim ve örgütün ortamından gelen pek çok değişken, okulun amaçlarına ulaşmasını engeller. Bu engellerin kaynağı tanınmalı ve ortadan kaldırılmalıdır (Başaran, 2000:139).

Geliştirme süreci her denetimde kullanılmalıdır; çünkü her işin daha iyisi yapılabilir. Gelişim planını denetlenen, denetleyenle birlikte yapmalıdır. Bu bir araştırma planı olmalıdır. “Neleri nasıl yaparsak, bu işi daha iyi yapar bu sonuca, daha iyi sonuçlara, daha iyi ulaşabiliriz?” sorusu gelişim çalışmaları için iyi bir başlangıç olabilir (Başar, 2005:157).

2.5. Denetim Türleri

2.5.1. Kurum Denetimi

Kurum denetimi, okulun eğitim ve yönetim süreçleri ile bunlarla ilgili kayıt ve işlemlerin incelenerek, kurumun genel işleyişi hakkında bir hükme varmak üzere yapılan denetimdir (Taymaz, 2005:151). Kurum denetimi, eğitim örgütlerinin yönetimine ilişkindir. Kurumlardaki denetim defterinin incelenmesiyle, geçmişteki durum konusunda veri sağlanarak anlık durum yerine daha uzun bir süreç içindeki görünümün gözetilmesi sağlanabilir (Başar, 1995:65).

Kurum denetimi yapılırken, kurumun tüm etkinlikleri incelenir, karşılaşılan sorunlar ve bunların çözüm yolları birlikte saptanır, alınabilecek önlemler hakkında ilgililere gerekli rehberlik yapılır. Böylece kurumun amaçlarına ulaşılmasını sağlayacak şekilde çalışması, sürekli olarak yenilenmesi ve gelişmesine yardımcı olunur (Taymaz, 2005:144).

(Taymaz, 2005:145)’ e göre; kurum denetiminde dikkat edilecek hususlar, planlama, uygulama ve değerlendirme aşamalarına göre üç ana grupta toplanabilir.

1. Planlama Aşaması: Denetim planı, amaçları, izlenecek politikayı ve değerlendirmeyi kapsamına alır. İyi bir denetim planı için; amaçların saptanması, kurumun tanınması,

gözlenecek faktörlerin saptanması ve denetmenler arasında görev bölümünün yapılması gerekir.

2. Planın Uygulama Aşaması: Kurum denetiminin başarılı olabilmesi için, etkili denetimin özellikleri ve denetime esas olan ilkeler ile prensipler dikkate alınarak, genel kurallara uygun bir biçimde yapılması gerekir. Bunlar; işbirliğinin sağlanması, gözlem ve incelemenin yapılması, kurum denetim raporunun hazırlanması ve önlemlerin uygulanması ve izlenmesidir.
3. Değerlendirme ve Raporlama Aşaması: Kurum denetimi, örgütün çeşitli alanlarda ve madde kaynakları ile de ilişkili olmasına karşın sonunda özellikle kurumun yönetiminin değerlendirilmesi şeklinde sonuçlanır. Değerlendirme ve raporlama; toplantının düzenlenmesi, denetim raporunun düzenlenmesi ve denetim defterine işlenmesi ile yapılır.

Kurumlarda yapılan denetim çeşitleri, Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Rehberlik ve Denetim Yönergesi'nde (2001a:madde:14). a) Kurum denetimi 1) Yönetici denetimi 2) Öğretmen denetimi 3) Diğer personel Denetimi b) Seminer ve Kurs Denetimi olarak belirtilmiştir. Kurum denetimi, kurumların sistemindeki yeniliklerin ilgili kurumlara iletilmesi, kurumun çalışmalarını güçleştiren veya zayıflatan nedenlerin belirlenmesi, gerekli önlemlerin yerinde ve zamanında alınması, kurumun amaçlarını gerçekleştirmede insan ve madde kaynakları ile bunlardan yararlanılma durumunun gözlenerek yerinde ve etkili bir biçimde kullanılmasının sağlanması, eğitim-öğretim ve yönetim etkinliklerinin geliştirilmesi, öğretme-öğrenme ve yönetim sürecinin etkili duruma getirilmesi için objektif verilere, yasa, tüzük, yönetmelik, genelge emir ve kararlara dayalı olarak gözlenmesi, kontrol edilmesi ve ölçütlere göre değerlendirilerek geliştirilmesidir.

Eğitim sisteminde kurum denetiminin grupça yapılması ilke olarak benimsenmiştir. Denetim programlarının hazırlanmasında ve denetim turnelerinin düzenlenmesinde bu ilke dikkate alınır. Kurum denetimi yapılacak illere bir müşavir veya başmüfettiş başkanlığında bir grup müfettiş gönderilir.

2.5.1.1. Kurumlarda Denetimin Usul ve Esasları

Kurumların denetiminde aşağıdaki usul ve esaslar göz önünde bulundurulur (2001a:madde: 15).

- a) Kurumun denetimi bir denetim grubu ya da bir alt grup tarafından yapılır.
- b) Yıllık ve aylık çalışma programlarına ve yapılan araştırmalara dayalı olarak yürütülür.
- c) Eğitim-öğretim ve yönetim etkinliklerinin tümünü kapsar.
- d) Eğitim-öğretim ve yönetimle ilgili sorunların çözümünde meslekî yardım, iş başında yetiştirme hizmetleri verilir.
- e) Çalışma programlarına uygun olarak kurumlara gidildiğinde; grup başkanı veya grup sorumlusunun başkanlığında rehberlik ve denetim çalışmaları öncesi grup üyeleri ile toplantı yapılır. Bu toplantıda tutum, davranış, değerlendirme ve olası gelişmeler hakkında durum belirlenir.
- f) Grubun rehberlik ve denetim çalışmalarını rahat yürütebilmeleri için kurumun uygun bir odası kurum yöneticisi tarafından bu çalışmalar için ayrılır ve düzenlenir.
- g) Grup başkanı veya sorumlusu, grup üyelerinin yetişme alanları veya katıldıkları hizmetiçi etkinlikleri de dikkate alarak, kurum çalışmalarının rehberlik ve denetiminde dengeli bir görev dağılımı yapar.
- h) Kurumların denetim defteri ve geçmiş yıllara ilişkin kurum denetim raporu incelenerek önceki rehberlik ve denetim çalışmalarında görülen başarı durumlarının devam edip-etmediği ve belirlenen eksikliklerin tamamlanması için ne gibi çalışmaların yapıldığı kontrol edilir.
- i) Kurum denetimi ile birlikte yöneticiler, öğretmenler ve diğer personelin teftişinin yapılması esastır.

Ancak zorunlu hallerde yönetici ve öğretmenlerin denetimi, kurum denetimi dışında da yapılabilir.

i) Yönetici denetimi, en az iki müfettiş veya bir müfettiş ile yetkili kılınan bir müfettiş yardımcısı tarafından yapılır.

j) Kurum rehberlik ve denetimi sonunda kuruma ilişkin iki adet teftiş veya rehberlik tebliği hazırlanarak biri teftiş defterine yapıştırılır, diğeri ise başkanlığa sunulur.

k) Kurum denetimi sonunda; eğitim ve öğretim aksatılmadan teftişle ilgili değerlendirme toplantısı yapılır.

l) Öğretmen sayısı üç ve üçten az olan kurumların denetimi en az iki müfettiş tarafından veya bir müfettiş ve yetkili kılınan müfettiş yardımcısı tarafından yapılır.

m) Aday öğretmenlerinin denetimini en az bir müfettiş veya yetkili kılınan iki müfettiş yardımcısı tarafından yapılır.

n) Denetim sırasında üstün başarı veya yetersizliği görülen yönetici ve öğretmenlerin teftişi, en az iki müfettiş tarafından veya bir müfettiş ve yetkili kılınan bir müfettiş yardımcısı tarafından yapılır.

o) Grup Başkanınca; aylık çalışma programında plânlanan rehberlik yapılacak kurumların rehberlik tarihleri en az bir hafta önceden ilgili kurumlara bildirilir.

ö) Kurumların, yöneticilerin, öğretmenlerin ve diğer personelin her yıl rehberlik veya denetim amacıyla en az bir defa görülmesi esastır. Hiçbir kurum, yönetici, öğretmen ve diğer personel iki takvim yılı üst üste denetimsiz bırakılamaz. Ancak açık ilköğretim okulunda görevli olanlar ile Bakanlık merkez, taşra ve yurtdışı örgütü ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarında geçici olarak görevlendirilenlere bu fıkra hükmü uygulanmaz.

p) Rehberlik çalışmalarının; aday öğretmenler ile bir önceki yılda yapılan denetime göre, yetersiz veya orta düzeyde değerlendirilen öğretmenlerden başlanarak yapılması esastır.

r) Rehberlik çalışmalarına başlamadan önce kurum yöneticisinden kurum ve çalışanlarının hangi konularda rehberliğe gereksinim duyduğu konusunda bilgi alınır ve çalışmalarda göz önünde bulundurulur.

2.5.1.2. Kurumların Denetiminde Dikkat Edilecek Konular

Kurumların; denetimi yapılırken; aşağıdaki konular göz önünde bulundurulur (2001a: madde: 16).

- a) Genel ve özel amaçları,
- b) Yönetim süreçleri ve yöneticilerin etkinlikleri,
- c) Kurumların yapılarındaki sosyal, yönetsel, kültürel, ekonomik, teknolojik ve eğitim politikalarının geliştirilmeleri,
- d) Gelişmeyi engelleyen unsurları,
- e) Sorunlara yaklaşımda yararlı yöntemleri,
- f) Özel yönetmelik ve yönergelerindeki hükümleri,
- g) Eğitim-öğretim ve yönetimdeki değişme ve gelişme sonucu uygulanacak yöntem ve teknikleri,
- h) Personelin mesleki performansını geliştirmeleri,
- ı) Öğrencilerin sayı ve nitelik düzeyleri,
- i) Fizikî durumları,
- j) İnsan ve madde kaynaklarının etkili ve verimli kullanmaları,
- k) Kurum çalışanlarının kararlara katılma görev yetki ve sorumlulukları,
- l) Çevre ve toplum gereksinimlerini karşılamaları

2.5.1.3. Kurum Denetiminde İncelenecek Durumlar

Kurumların, kurum denetimi yapılırken kurumun fizikî durum eğitim ve öğretim durumu, büro işleri, öğrenci işleri, personel işleri, hesap, ayniyat ve döner sermaye işleri, demirbaş durumları incelenerek değerlendirilir (Madde: 17) (MEB 2001a).

2.5.2. Ders Denetimi

Ders denetimi, okullarda genel denetimler sırasında ya da bunlardan ayrı olarak yapılan, öğretmenlerin kendi aralarındaki yetişkinliğini, çalışmasını, uyguladığı yöntemleri, bunları uygulamadaki yeterliliğini, öğrencilerin yetişme düzeylerini inceleyip değerlendirmeye yönelik bir denetim türüdür (Taymaz, 2005:163). Dersle ilgili hazırlıklarından dersin değerlendirilmesine kadar olan süreçlerin betimlenmesi, değerlendirilmesi, düzeltilip geliştirilmesi etkinliklerini içerir (Başar, 1995:65).

Teftiş Kurulu Yönetmeliğinde ders denetiminin nasıl yapılacağı aşağıdaki gibi anlatılmaktadır (MEB 1993:Madde 62) Öğretmen ders denetimleri, genel denetimler sırasında veya bunlardan ayrı olarak yapılır. Bu denetimlerde, öğretmenlerin, kendi alanlarındaki yetişkinlikleri, göreve bağlılıkları, çalışmaları, öğretim metotlarını uygulamadaki yeterlikleri, Milli Eğitim Temel Kanununda öngörülen hedeflerini; ulaşılması yönündeki çabaları, öğrencilerin yetişme düzeyleri ve derslerde elde edilen sonuçların okuldaki eğitim ortamına ve çevreye yansımaları araştırılır.

Ders denetimlerinde, görülen ders saatlerindeki çalışmaların değerlendirilmesi yanında, öğretmenin; öğretim programını ve yıllık ders planlarını ne dereceye kadar uygulamış olduğu, soru düzenlemedeki yeterliliği, yaptığı yazılı yoklamalar, yaptırdığı öğrenci ödevleri ve bunları değerlendirmede dikkati, atölye çalışmaları ile kazandırdığı bilgi ve beceri düzeyi, öğrencileri kişisel çalışmalara yönlentmede gösterdiği başarı, okul içi ve dışı etkinlik ve davranışları da incelenip değerlendirilir.

Ayrıca, denetimler sırasında kurum yöneticileri ve gerekli görülen diğer personel hakkında, sorumluluk duygusu, görevine bağlılığı, iş heyecanı, teşebbüs; fikri, mesleki bilgi, yazılı ve sözlü ifade becerisi, kendini geliştirme ve yenileme gayreti, intizam ve dikkati, disipline riyeti, amirlerine, mesai arkadaşlarına, iş sahiplerine karşı tutum ve davranışı, çalışkanlığı, verimliliği, temsil ve yönetme yeteneği gibi hususlarda ulaşılan kanaate göre değerlendirme yapılır.

Öğretmen denetimini müteakip talimatlarında ve yukarıda belirtilen hususların gerçekleşme durumunu belirlemek amacıyla, "Öğretmen Ders Denetimi", yönetici ye gerekli görülen diğer personel haklarında da, ulaşılan kanaate göre "Personel Denetleme" raporları düzenlenir.

2.6. Denetim Yaklaşımları

Tarihsel gelişiminde geçirdiği amaç, uygulamaya ve nitelik değişiklikleri bakımından denetim faaliyetleri çok çeşitli adlarla anılmışlar ve değişik sınıflamalara tabi tutulmuşlardır. Her araştırmacı denetim türünün niteliklerini dikkate alarak o denetim türüne uygun bir isim bulmaya çalışmıştır (Karagözoğlu, 1977:13). Denetim modelleri, tarihsel gelişim ve yönetim anlayışlarına uygun bir biçimde eğitim alanında yer almışlardır (Aydın, 2005:15).

2.6.1. Bilimsel Yönetim Yaklaşımı

Yirminci Yüzyılın başlarında uygulamaya başlanan "Bilimsel Yönetim" anlayışı, eğitim yönetim ve denetimini de etkilemiştir. "Bilimsel yönetimde", denetmen-öğretmen arasındaki ilişkilere de önem verilmektedir. Öğretmen-denetmen arasındaki ilişkilerine bilimin temel olması gerektiği vurgulanmaktadır. Kısaca bu yaklaşımda, "denetmen-öğretmen ilişkileri bilimsel bir temele dayanmalı ve nesnel kurallar tarafından yönlendirilmelidir" görüşü egemendir (Lucio ve Mc Neil, 1969:8, akt: Aydın, 1993:3).

Endüstri devriminin 19. Yüzyıl sonları ve 20. Yüzyılın başlarında Frederick W. Taylor ve Max Weber gibi yazarları etkilemesi ile birlikte denetimde bilimsel ve bürokratik yaklaşımlar "kontrol-inspection" ile yer değiştirmeye başlamıştır. Bilimsel yönetim ve verimlilik bu yeni yaklaşımın başlıca kavramları olmuştur. Bu stratejinin yeni varsayımı, eğer örgütler verimlilik için belirlenmiş ilkeleri izlerse üretim büyük oranda artacaktır. Deneticiler bu ilkelerin uygulanmasını sıkı sıkıya izlemelidir (Aydın, 2005:17).

Taylor, bilimsel yönetim üzerinde dururken Weber etkililik ve verimliliği arttırmak için örgütlerde bürokratik modelin ideal yollarını öne çıkarmıştır. Model en üst yöneticiden en alt basamaktaki işçiye kadar bir yetki ve sorumluluk hiyerarşisi sağlamıştır. Bürokratik model bütün işletme, hükümet, toplumsal örgütler ve okul gibi bütün insan örgütlerini kapsayan bir örgütsel yapı sağlamıştır. Felsefesi, tutumları ve işleyiş süreçleri bir parça değişse bile

bürokratik yapı okul sisteminde halen başatlığını sürdürmektedir (Olivia ve Pawlas, 2004, akt: Aydın, 2005:17).

Bilimsel yöntemin uygulanmasında, öğretmen kendi dışında oluşturulan ilke ve yöntemlere göre rolünü oynama durumundadır. Böyle bir uygulamanın ancak iyi bir uygulayıcı yetiştireceği, öğretmenin bir meslek elemanı olarak gelişmesine katkıda bulunamayacağı açıktır. Öğretmenin yetersiz olduğu sayıtlısına dayalı olan bu bilimsel denetim uygulamasının, öğretmenin gelişmesini engelleyici bir nitelikte olmasıdır. Bu uygulamada, denetmen yönlendiren, öğretmen de yönlendirilen durumundadır (Aydın, 1993:4).

Eğitimde bilimsel denetim, öğretmenliğin profesyonelleşmesi, öğretmenlik mesleğinin gerçekleştirilmesinde vazgeçilmez olan standartların saptanması ve bunlara uygunluğun aranması açısından büyük katkılar getirmiştir. Böylece bütün öğretmenlerin bazı standartlara uygun davranmaları konusunda bir farkındalık yaratmıştır. Ancak bu denli katılaştırılmış bir mesleki uygulama, hele öğretmenlik gibi yaratıcılık, insan ilişkileri, duygu ve algıların son derecede etkili olduğu bir alanda öğretmenliği sıkıcı ve anlamsız bir meslek haline de getirebilir (Aydın, 2005:23).

2.6.2. Sanatsal Denetim

Eisner'a göre öğretim ve buna bağlı olarak da denetim bir sanattır. Öğretmenin kesin kurallara göre hareket etmesi istenirse öğretmen bundan olundan olumsuz etkilenir ve yeteneklerini dilediği gibi kullanamaz. Öğretmen her an öğretim şeklini değiştirebilmeli, öğrencilerin anlama durumuna göre farklı yöntemler deneyebilmedir. Bu durumda denetim de kesin kurallara dayandırılmamalı, durumsal olmalıdır (akt: Aydın, 2005:24).

Pajak'a (1993) göre Eisner değerlendirmede niceliksel ölçme araçlarının yerine "eleştiri"yi kullanır. Ona göre eleştiri kavramı, olumsuz değerlendirme anlamına gelmez aksine yapılan çalışmaların daha derinlemesine ve kapsamlı olarak kavranmasını simgeler. Eleştiri, sınıfta olup bitenlerin öneminin, en ince ayrıntılarının, karmaşıklığının algılanması ve kaydedilmesi için denetçinin duyarlılık ve takdirlerini gösteren bir dil kullanmasıdır. Denetçi sınıfta itaatten çok işitsel, görsel ve kinestetik boyutların varlığını arar ve farklılıklara odaklanır (akt. Aydın, 2005:25).

Sanatsal denetim uzun bir zaman diliminde yapılabilmektedir. Gözlemci öğretmenle güvene dayalı bir ilişki geliştirdikten sonra onu tekrar tekrar gözlemektedir.

Sanatsal denetim yaklaşımı, kesinlik içermediği ve öznel olmadığı gerekçesiyle eleştirilmektedir. Bu eleştirilerin reddedilmesi olanaksızdır. Ancak keskin bir biçimde ortaya konmuş verilerin, duyarlı bir biçimde yorumlanması ve anlamlandırılması ile öğretmenlere daha sağlıklı bir değerlendirme olanağı sunulabilmektedir (Sergiovanni ve Starrat,1993, akt. Aydın, 2005:36).

2.6.3. Öğretimsel Denetim

Öğretimsel denetim kavramı, bir öğretim kurumu içinde yer alan farklı eğitimci grupların yerine getirdikleri çok geniş bir süreci tanımlamak için kullanılmaktadır. Öğrencilere öğretmen ve denetçinin işbirliği ile yüksek nitelikli öğrenme ortamları sağlamak için, eğitim ve öğretim sürecinde öğretmene yardım sağlanması temel amaçtır. Öğretimsel denetim süreci doğası gereği öğretmen, öğrenci ve denetçi arasında bir işbirliğini ve aktif katılımı gerekli kılmaktadır (Aydın, 2005:36).

Taymaz'a (2005:173) göre öğretimsel denetim yapan bir denetçi şu kurallara uymalıdır:

1. Denetimin esas amacı öğrenimi geliştirmek olmalı, teftiş ve kontrolden ziyade yapıcı ve kaynak teşkil edici olmalıdır.
2. Denetimde izleme yalnız öğretmen için değil, öğretim ve öğrenim durumlarına yönelik olmalıdır.
3. Denetimde sınıf ziyaretleri ve sınıf dışı etkinlikleri öğretmenin gelişmesine olanak sağlamalıdır.
4. Denetim sırasında öğretmene ve diğer ilgili personele serbest katılma ve konuşma olanağı verilmelidir.
5. Denetimde her alan ve seviyede öğretim sonuçlarının objektif olarak ölçülmesi ve değerlendirilmesi yapılmalıdır.

Morris J. Cogan (akt. Aydın, 2005:37), öğretimsel denetim için beş aşamadan oluşan ve her aşaması açıkça tanımlanmış olan döngüsel bir sistem önermiştir. Bu aşamalar şunlardır:

1. Tanışma
2. Gözlen öncesi görüşme
3. Sınıf gözlemi
4. Gözlem sonrası görüşmeye hazırlık
5. Gözlem sonrası görüşme

2.6.4. Klinik Denetim

Klinik denetim, denetim eylemlerinin etkililiğini artırmak amacıyla, özellikle öğretimde planlı, işbirlikçi, gözlem, inceleme ve davranış değiştirmeye yönelik etkinlikler bütünüdür. Yöntemi ve süreçleriyle yönetimdeki operasyonel araştırmaya benzer (Başar,1993:11).

Alternatif denetim modelleri emir verici olmaktan çok etkileşimli, otokratik olmaktan çok demokratik, denetim merkezli olmaktan çok öğretmen merkezlidir ve bu denetim stiline “klinik denetim” adı verilmektedir (Aydın, 2005:38).

Planlama görüşmesi, sınıf gözlemi ve geri bildirim görüşmesi klinik denetimin temel etkinlikleridir. Klinik denetimin temel amaçları ve aşamaları şunlardır (Acheson ve Gall,1987:15, akt. Aydın, 2005:41):

1.Öğretmelerinin niteliği konusunda öğretmenlere geri bildirim sağlamak: Klinik denetim, öğretmenin sınıf içinde gerçekte ne yaptığını görmesini sağlayan bir ayna tutma sürecidir.

2.Öğretimsel sorunların saptanması ve çözülmesi: Klinik denetim, öğretmenin yapması gereken ile yaptığı arasındaki farkı tam olarak gösteren gözlem kayıtları ve görüşme tekniklerinin kullanılmasını gerektirir.

3. Öğretmenlere öğretim stratejilerinin kullanma becerileri konusunda yardım edilmesi: Klinik denetimin en temel amacı acil sorunlar ve krizler yaşayan öğretmenlere yardım edilmesidir.

4. Öğretmenin yükselmesi, görev süresinin uzatılması ve diğer kararlarda temel olması: Klinik denetimin en çatışmalı işlevi budur. Bazı denetmenler, değerlendirmeden kaçınırlar ancak denetmenler öğretmen yeterliklerinin değerlendirilmesinde gereksinim duyulan görevlilerdir. Denetmen, öğretmenin değerlendirileceği standart ve ölçütleri onlara açıklamalıdır.

5. Öğretmenlerin sürekli mesleki gelişim konusunda olumlu bir tutum geliştirmelerine yardım edilmesi: Klinik denetimin temel amaçlarından biri, öğretmenin çeşitli sertifikalar alınması ile yetiştirme sürecinin bilinmediğini anlamasını sağlamaktır. Öğretmenler profesyonel kişiler olarak kendilerini gözden geçirmeli ve meslek yaşamları boyunca kendini geliştirme ve beceri edinme sürecini sürekli kılmalıdır. Klinik denetmenleri, sürekli yeni öğretim ve denetim becerileri kazanarak bu anlayışın modeli olmalıdırlar.

2.6.5. Gelişimsel Denetim

Glickman, tarafından geliştirilmiş olan bu yaklaşıma göre, denetici öğretmenin gelişimsel düzeyini analiz etmek ve bu gelişim düzeyine uygun bir denetim davranışı sergilemekle sorumludur. Bu yaklaşımın amacı denetimi korku verici bir süreç olmaktan çıkararak öğretmenin gereksinimlerine daha uygun bir süreç haline getirmektir (Aydın, 2005:47).

Öğretmenlerin bir yetişkin olarak gelişim aşamaları kuramsal bir çerçeve içinde ele alındığında başlıca altı başlık içinde değerlendirilebilir. Gelişim kuramlarına göre bu başlıklar, bilişsel, kavramsal, ahlaki, benlik, bilinç ve ilgi alanlarındaki gelişim aşamalarında değerlendirmektedir (Glickman, Gordon, ve Ross-Gordon, 2004:70-78, akt. Aydın, 2005:47-48).

2.6.6. Farklılaştırılmış Denetim

Farklılaştırılmış denetim, alacağı denetim ve değerlendirme hizmetlerinin türleri konusunda öğretmene seçenekler sunan bir denetim yaklaşımıdır. Genelde farklılaştırılmış denetim aday öğretmenlere ve ciddi sorunları olan asil öğretmenlere, yoğun gelişme fırsatları sunan bir denetim modelidir. Diğer öğretmenler ise mesleki gelişimlerini beslemek, gelişimsel bir yaklaşımla takım halinde ve işbirliği içinde çalışmak ya da öz yönelimli yaklaşımlar

kullanmak istediklerinde bu seçeneklerden yararlanırlar. Bu modelde değerlendirme süreci de öğretmenin statüsüne ve yeterliğine göre değişir (Aydın, 2005:60).

2.7. Denetimin Gereklik ve Önemi

Eğitim sisteminde teftişin yasal dayanaklarından bazıları şunlardır: Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında denetimle ilgili maddesi (Anayasa, 1982, Madde 42). “Eğitim ve Öğretim, Atatürk ilkeleri ve inkılapları doğrultusunda, çağdaş bilim eğitim esaslarına göre devletin gözetim ve denetimi altında yapılır.” Eğitim ve Öğretim hizmetinin, bu kanun hükümlerine göre Devlet adına yürütülmesinden, gözetim ve denetiminden Milli Eğitim Bakanlığı sorumludur (MEB Temel Kanunu Madde:56). İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Yönetmeliği, yapısı ve işleyişi (Resmi Gazete, 1999, Sayı 23785), İlköğretim Kurumları Rehberlik ve Teftiş Yönergesi (Tebliğler Dergisi, 2001, sayı 2521).

Denetim sistemi her karmaşık örgütte vardır. Bu bir örgütsel ve yönetsel zorunluluktur. Denetimin örgüt açısından zorunlu olması, örgütün kendi varlığını sürdürmeye kararlı oluşunun doğal bir sonucudur (Aydın, 1984:1).

Her kurumun amacına ulaşabilmesi için sahip olduğu ve yararlanabileceği kaynakları en iyi bir şekilde kullanması gerekir. Örgütün amaçlarına ulaşma derecesi, bir bakıma kaynakları kullanabilme derecesine bağlıdır. Bu nedenle, kurum çalışmalarının sürekli olarak gözetim ve denetim altında tutulması, kaynakların kullanılma durumlarının belirlenmesi zorunludur. Bundan da önemlisi, ürün ve verimliliğin yakından izlenmesi ve sürekli olarak artışını sağlayacak önlemlerin alınması gerekliliğidir. Bu açıdan bakıldığında denetim, kurumlar için hayati önem taşır (Köksal, 1974, akt: Taymaz, 2005:5).

Sağlamer'e göre (1977: 30) denetimin 7 işlevi vardır: 1-Eşgüdüm sağlama 2- Problem çözme 3- Amaç geliştirme 4- Güdüleme 5- Personeli geliştirme 6- Kontrol etme 7- Değerlendirme (Duman, 1991:38).

Okul sistemi, diğer toplumsal sistemlerle etkileşim içindedir. Sistemler açıklık, kapalılık, sinerji, yenilikçilik ve diğer özellikleri açısından birbirlerinden farklılık gösterirler. Denetim süreci, öğrenci başarısını iyileştirmeye yardım konusunda aracılık eden bir işlev görür. Denetim bireylerle ve gruplarla çalışmayı içerir. Denetimi gerekli kılan birinci unsur, yönetim

literatüründe “entropy” olarak bilinen örgütün güç kaybetmesini önlemektir. Sistem denetim aracılığı ile parçaları arasında açıklık eğilimine girer. Sistem denetimsiz kalırsa yalnızlık, düzensizlik, kapalılık ve durağanlığa gömülür ve güç yitimi ortaya çıkar (Kimbrough ve Burkett, 1990, 170, akt: Aydın, 2005:3).

Okulların çoğalması bu okullar arasında eşgüdümü zorunlu kılmıştır. Eğitim bilimlerinin öğretmenlere sunduğu bilgi, yöntem ve tekniklerin çoğalması, bunların işbaşında öğrenilmelerini gerektirmiştir. Eğitim alanında yasa ve yönetmeliklerle getirilen ilke ve kuralların artması, okulların bunlara uygun işleyip işlemediğini izlemeyi getirmiştir. Bütün bu eşgüdümlenme, işbaşında yetiştirme, öğretmenlere kılavuzluk etme, işlemeyi izleme gibi görevler, eğitim yönetiminin yanı sıra eğitim denetimini görevlendirilmesini gerekli kılmıştır (Başaran, 1999:65).

2.8. Denetçilerin Görevleri

Müfettişler ilgili, kanun, tüzük ve yönetmeliklerinde verilen yetkilere dayanarak denetim ve soruşturma yaparlar (Taymaz, 2005:36). Burnham, bir eğitim lideri olarak denetçinin on iki sorumluluk alanı olduğunu belirtmiştir. Bunlar: amaçların saptanması, personelin seçimi ve görevlendirilmesi, finansman kaynakları sağlama, öğretimi geliştirmek için liderlik sağlama, araştırmaya özendirme ve yardımcı olma, yasal sorumlulukları tanımlama, okul işletmesi için yer araç ve gereç sağlama, okul programını tanıtmaya, doğal, toplumsal ve insan kaynaklarının kullanılması, insan ilişkilerinde açık bir çevre yaratma, ve okul personelinin mesleki gelişiminde liderlik sağlamadır (Atay, 1995, akt: Hozatlı&Töremen, 2006:3).

Milli Eğitim Bakanlığı müfettişleri ilgili kanun, tüzük ve yönetmeliklere dayanarak Bakan adına denetleme ve soruşturma yapmaya yetkilidirler. MEB İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Yönetmeliğinin 43. Maddesinde: Müfettişlerin görev ve yetkileri şunlardır: a) Rehberlik ve iş başında yetiştirme b) Teftiş ve Değerlendirme; c) inceleme; d) Soruşturma; e) Araştırma;

2.8.1. Rehberlik ve İş Başında Yetiştirme

1) Her öğretim yılı başında ve sonunda, ayrıca gerektiğinde öğretim yılı içinde, öğretmenlerle meslekî toplantılar düzenlemek, eğitim öğretim ve yönetim ile ilgili olarak sorunların belirlenmesinde ve çözümünde rehberlik etmek,

2) Okul ve kurumlarda rehberlik amaçlı çalışmalarda belirlenen konulan, önerileri İle birlikte rehberlik tebliğine ve kurum teftiş defterine yazmak, tebliğin bir örneğini başkanlığa vermek,

3) Okul ve kurumların teftişinden sonra öğretmen ve yöneticilerle birlikte toplantı yapmak, eğitim öğretim ve yönetim ile ilgili sorunların çözümüne yönelik rehberlik etmek,

4) Meslekî yayınları ve meslekle ilgili gelişmeler ile mevzuat değişikliklerini izlemek, başkanlık veri tabanına katkıda bulunmak ve bu kapsamda bölgesindeki öğretmen ve yöneticilere rehberlik etmek,

5) Aday memurların yetiştirilmesine rehberlik etmek ve bu konuda verilen diğer görevleri yapmak,

6) Teftişi ile yükümlü bulunduğu öğretmenlere ve yöneticilere meslekî yardımlarda bulunmak ve iş başında yetiştirmelerine rehberlik etmek,

7)Teftiş, değerlendirme, araştırma, inceleme ve soruşturma hizmetlerinde müfettiş yardımcılarının katılımını sağlamak ve yetiştirilmelerine yardımcı olmak.

2.8.2. Denetim ve Değerlendirme

1) Türk millî eğitiminin genel amaç ve temel ilkelerine uygun olarak, okul ve kurumların amaçlarına göre öğrencilerin yetiştirilmeleri ile yetenek, bilgi ve becerilerinin geliştirilmesi durumunu,

2) Görev alanlarındaki okul ve kurumların eğitim, öğretim, yönetim ve diğer görevlilerinin mevzuata göre çalışmalarını,

3) Atatürk ilke ve inkılapları'nın, İstiklâl Marşı'nın, Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi'nin ve Öğrenci Andı'nın öğretilme ve kavratılma durumunu,

4)Bayrak, anma ve kutlama törenlerinin; sosyal etkinliklerin mevzuatına uygun olarak yapılıp yapılmadığını,

5) Her yönü ile eğitim-öğretim ve yönetim çalışmalarını,

6) Kurumun ve kurumdaki personelin kanun, tüzük, yönetmelik, yönerge ve programlarda belirtilen amaçları gerçekleştirme durumunu,

7) Eğitim-öğretim ve yönetim görevlilerinin çevre ile ilişkilerini,

8) Okul veya kurum personelinin yeterlilik ve verimliliklerini,

9) Okul aile birliği, okul kooperatifi ve kantininin kuruluş ve çalışmalarının mevzuatına uygun olarak yürütülüp yürütülmediğini teftiş etmek ve değerlendirmek.

10) Okul ve kurumlara ait bina uygulama bahçesi, arsa, arazi ve tesislerin amaca ve projeye uygun olarak kullanılıp kullanılmadığını teftiş etmek ve değerlendirmek; sonucunda belirlenen hususları önerileri ile birlikte okul veya kurumun teftiş defterine yazmak; gerektiğinde ayrıca kurum teftiş raporu düzenleyerek başkanlığa sunmak,

11) Teftiş edilen okul ve kurumlarda yönetici, öğretmen ve gerektiğinde diğer personel hakkında ayrı ayrı teftiş raporu düzenlemek.

12) Teftiş bölgelerindeki okul ve kurumlar hakkında saptanan bilgileri zamanında ve eksiksiz olarak başkanlığa sunmak.

2.8.3. İnceleme

1) Başkanlıkça verilen veya teftiş sırasında karşılaşılan konularla ilgili inceleme yapmak,

2) Okul, öğretmen ve diğer personel ile ders araç ve gereçlerine ilişkin ihtiyaçları belirleyerek başkanlığa bildirmek,

3) Okul ve kurumların açılma ve kapatılmalarına ilişkin inceleme raporu düzenlemek,

4) Okul ve kurumlardaki teftiş sistemi, eğitim ve öğretim yöntemleri, teftiş ve değerlendirme raporları ile diğer basılı defter ve kayıtların geliştirilmesi için çalışmalar yapmak, konu ile ilgili görüş ve önerilerinin kurul gündemine alınma isteğini başkanlığa bildirmek,

5) Okul ve kurumlar ile ilgili mevzuatın ve programların uygulanması sırasında karşılaşılan aksaklıkları, güçlükleri belirlemek ve başkanlığa bildirmek,

6) Okul ve kurumlarda özel eğitime yönelik uygulamaları mevzuatı çerçevesinde incelemek ve başkanlığa bilgi vermek,

2.8.4. Soruşturma

1) İl İdaresi Kanunu hükümlerine göre, valilikçe verilecek soruşturma emirleri gereğince resmî ve özel okul ile kurumlarda görevli öğretmen, yönetici ve diğer personel hakkında soruşturma yapmak,

2) İnceleme ve soruşturmaya yönelik çalışmalarında kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerle doğrudan yazışma yapmak,

3) Verilen soruşturmaya zamanında başlamak ve kısa süre içinde tamamlayarak önerilerini fezleke veya rapora bağlayıp başkanlığa sunmak,

4) Bir olayın soruşturmasını yaptıkları sırada, aynı konuda başka soruşturmacı veya soruşturmacıların görevlendirilmesi durumunda; soruşturmanın birleştirilmesi için durumu bir yazı ile başkanlığa bildirmek,

5) Başlanılan bir soruşturmayı çeşitli nedenlerle tamamlayamama durumunda, gerekçesini yazılı olarak başkanlığa bildirmek,

6) Gerekli görülen defter, evrak, belge ve bilgileri, ilgili dairelerden istemek, incelemek sübut delil teşkil edenlerin asıllarını, diğer belgelerin örneklerini almak; asılları alınan belgelerin yerine mühür ve imzası ile onaylı birer örneğini dosyasında saklamak üzere ilgili daireye vermek,

7) Soruşturma alanına giren ilgililerin koruma ve sorumluluğu altındaki gizlilik dereceli de olsa her türlü evrak ve defterleri, para ve para hükmündeki senet, demirbaş eşya, ambar ve depolar ile kasa ve vezneyi görmek, incelemek, saymak ve gerekirse mühürlemek,

8) Soruşturmalarda, muhbir, şikâyetçi, sanık ve tanıkların celbi ve dinlenmesi gibi soruşturmanın gerektirdiği her türlü işlemlerin yerine getirilmesinde ilgili mevzuat hükümlerine göre hareket etmek,

9) Görev alanı ile ilgili aldıkları şikâyet ve ihbar üzerine veya bizzat görmeleri durumunda, gecikmesinde zarar umulan ve delillerin kaybına meydan verebilecek hallerde delilleri toplayarak, olaya el koymak ve soruşturma emri istemek,

10) Düzenledikleri teftiş, inceleme ve soruşturma raporlarının birer örneğini özel dosyalarında saklamak,

11) 2/12/1999 tarihli ve 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun kapsamına girmeyen konularda Başkanlıkça, millî eğitim müdürlüğü aracılığı ile Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunmak.

2.8.5. Araştırma

1) Görev alanlarındaki okul/kurumların eğitim-öğretim, yönetim ve öğrencilerle ilgili ihtiyaç duyulan konularda araştırma yapmak,

2) Okul/ kurum personelinin yeterlik ve verimliliklerini araştırmak,

3) Bölgesinde okula devam etmeyen öğrencilerin devamsızlık sebeplerini araştırmak,

4) Eğitim sorunlarını belirlemek, çözüm önerileri geliştirmek ve eğitimin niteliğini artırarak etkin ve verimli olarak gerçekleştirilmesine yönelik araştırma yapmak,

5) Okul ve çevre ilişkisini güçlendirmek amacıyla araştırma yapmak,

6) Görev alanlarıyla sınırlı olmak kaydıyla başkanlıkça verilen diğer konularda araştırma yapmak.

2.9. Denetçi Yeterlilikleri

Denetçiler belirlenen görevleri yerine getirirken rol boyutunu oluşturan ve her biri birer yeterlik alanı olabilen aşağıdaki rolleri oynaması beklenir (Taymaz, 2005:47).

1. Yöneticilik
2. Liderlik
3. Öğreticilik
4. Rehberlik
5. Araştırma uzmanlığı
6. Sorgu yargıçlığı

Müfettiş sistemindeki bu rolleri oynarken denetlediği bireylere karşı aşağıdaki davranışları gösterir ve bunlar davranış boyutunu oluşturur (Taymaz, 2005:48).

1. Yönlendirme
2. Yol gösterme
3. Güdüleme
4. Moral verme
5. Değerlendirme
6. Yargılama

Denetçi yeterliklerinin türleri üç grupta toplanabilir. Denetçide bir uzman olarak teknik, insan ögesi ağırlık taşıyan bir sistemde görevli olarak insancıl, sorunlara çözüm yolu bulan ve değerlendiren birey olarak karar yeterlikleri bulunmalıdır. Karar Yeterlikleri: Amaçları gerçekleştirmek üzere yapılacak çalışmalarını tasarlama, karşılaşılan sorunlara çözüm yolları bulma, etkinliklerin sonunda amaçlara ulaşma derecesi hakkında yargıya varma sürecidir. İnsancıl Yeterlikler: Birey ve grupları anlama, moral yükseltme ve güdüleme becerileri olarak kabul edilebilir. Teknik Yeterlikler: Göreve ilişkin etkinlik alanlarındaki teknik bilgi, beceri ve tutumlara yöneliktir. Bu yeterlikler görev gereklerini yerine getirebilmek için kullanılacak yöntemler, teknikler ve süreçleri kapsar. (Taymaz, 2005:48).

2.10. Milli Eğitim Sisteminde Denetim Alt Siteminin Yapılanması

Anayasanın 42. maddesine göre eğitim ve öğretim devletin gözetimi ve denetimi altında, Atatürk ilke ve inkılapları doğrultusunda, çağdaş esaslara göre gerçekleştirilir. Millî Eğitim Temel Kanunu'nun 56. maddesine göre eğitim-öğretim hizmetinin devlet adına yürütülmesinden, gözetim ve denetiminden Millî Eğitim Bakanlığı sorumludur. Millî Eğitim Temel Kanunu'nda ve 222 sayılı kanunda yapılan değişikliklerle 1983 yılından sonra Türk eğitim sisteminde denetim hizmetleri, bakanlık ve ilköğretim müfettişliği olmak üzere ikili biçimde örgütlenmiştir. Bakanlık müfettişleri Millî Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu'nda ve doğrudan bakana bağlı olarak, ilköğretim müfettişleri ise taşra teşkilatında ve valilik “il millî eğitim müdürlüğü” emrinde görev yapmaktadırlar.

Milli Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu; bakanlık merkez teşkilatı içerisinde kurulmuştur. Müfettiş sıfat ve yetkisine sahip başkan ile müfettişlerden, yazı ve hesap işlerini yürüten bir bürodan meydana gelmiştir. Denetim kurulu doğrudan bakana bağlıdır.

İlköğretim Müfettişleri Başkanlığı; Her ilde doğrudan il millî eğitim müdürüne bağlı olarak, rehberlik ve iç başında yetiştirme, teftiş ve değerlendirme, inceleme, soruşturma hizmetlerinin yürütme amacıyla başkan, başkan yardımcıları, müfettiş ve müfettiş yardımcıları ile başkanlık bürosundan oluşan ilköğretim müfettişleri başkanlığı kurulur. Amaçları rehberlik, iş başında yetiştirme, teftiş ve değerlendirme, inceleme, soruşturma hizmetlerinin yürütülmesidir. İlköğretim müfettişleri görevli oldukları bölgelerde kurum denetimi, kurs ve seminer denetimi gerçekleştirirler. Kurum denetimi sırasında denetimin yapıldığı kurumda görevli yönetici, öğretmen ve diğer personeli denetlerler. (MEB, 1999).

Eğitim sisteminde kurum denetiminin grupça yapılması ilke olarak benimsenmiştir. Denetim programlarının hazırlanmasında ve denetim turnelerinin düzenlenmesinde bu ilke dikkate alınır.

2.11. Türk Eğitim Sistemi

Eğitim sisteminin amacı, etkili (verimli, dirik, yararlı, sağlıklı ve eğitim işgörenlerinin işten doyumunu sağlamış) olarak yaşamasını sürdürmektir. Eğitim sistemi, yaşamını sürdürmek için eğitime ilişkin hizmet, düşünce (bilgi) ve mal üretir (Başaran, 1996:25).

Her milletin kendine özgü bir eğitim sistemi vardır. Bu sistem o milletin toplumsal, kültürel ve ekonomik özelliklerine ve değerlerine uygun olarak kurulur biçimlenir ve gelişir. Her eğitim sistemi toplumun değerini yansıtır. Türkiye’de eğitimi yaymak veya geliştirmek birinci derecede Milli Eğitim Bakanlığı’nın görevidir. Milli Eğitim Bakanlığı bu görevi merkez ve iller (taşra) örgütü, yurtdışı örgütü ve her düzeydeki eğitim kurumları aracılığıyla yürütmektedir (İlgar, 2000:86).

Türk Eğitim Sisteminin temel amacı; Atatürk ilke ve devrimlerine bağlı, düşünme, algılama ve problem çözme yeteneği gelişmiş, demokratik değerlere bağlı, yeni fikirlere açık, kişisel sorumluluk duygusuna sahip, ulusal kültürü özümsemiş, farklı kültürleri yorumlayabilen ve çağdaş uygarlığa katkıda bulunabilen, bilim ve teknoloji üretimine yatkın ve beceri düzeyi yüksek, üretken ve yaratıcı bilgi çağı insanının yetiştirilmesidir (MEB 2001b:54).

Okul öncesi eğitim, ilköğretim, ortaöğretim, yükseköğretim, yaygın eğitim ve hizmet içi eğitim, eğitimi üreten ve topluma sunan temel sistemlerdir. Eğitim sistemini yaşatan ürün, temel sistemlerde üretilir. Temel sistemler, kendi yaşamlarını ürettikleri ürünle sürdürebilirler (Başaran, 1996:26).

2.11.1. İlköğretim

Diğer toplumsal kurumlar gibi eğitim kurumları toplumun bazı gereksinimlerini karşılamak üzere ortaya çıkmıştır. Eğitim kurumlarının temel amacı toplumdaki bireyleri yetiştirerek, onları topluma yararlı hale getirmektir. Bu amaçlar toplumsal, siyasal, ekonomik ve bireyi yetiştirmek üzere 4 gruba ayrılmıştır (Günbayı, 2000:49).

Hemen her ülkede ilköğretim, eğitim sisteminin temelidir. Bu yüzden ilköğretimi düzenlemek ve ilköğretim olanaklarını insanlara açmak, tüm nüfusa ilköğrenimi zorunlu kılmak, devletlerin görevleri arasında sayılmıştır. Türkiye’de de zorunlu eğitim dendiğinde ilköğretim akla gelir (Başaran, 1996:75).

Eğitim Sistemi; demokratik, çağdaş, bilimsel, laik ve karma bir eğitim özelliği taşımaktadır. Türk Eğitim Sisteminin amacı, Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu arttırmak, milli birlik ve bütünlük içinde iktisadi, sosyal ve kültürel

kalkınmayı desteklemek, hızlandırmak ve Türk Ulusu'nu çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı ve seçkin bir ortağı yapmaktır (MEB 2001b:31).

Zorunlu eğitim, bir ülkede, çocukların ve gençlerin yasal olarak devam etmekle zorunlu oldukları öğrenim süresi ve yaş grubunu ifade eder. Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 42. maddesinde “İlköğretim tüm yurttaşlar için zorunlu ve devlet okullarında parasızdır. Hiç kimse eğitim görme hakkından mahrum bırakılamaz” hükmü yer alırken, ülkemizin taraf olduğu anlaşma ve bildirilerde de bu konuda bağlayıcı ifadeler yer almaktadır. Bu ilke, 20 Kasım 1989 tarihinde kabul edilen Çocuk Haklarına Dair Sözleşme’de “taraf devletler ilköğretimi herkes için zorunlu ve parasız hale getirirler” şeklinde hükme bağlamıştır. Böylelikle eğitimin en önemli bir insan hakkı olduğu vurgulanmış ve ilköğretimin zorunlu ve parasız sunulmasının sağlanmasının devletlerin görevi olarak görülmüştür. Türkiye’de ilköğretim uzun yıllar 5 yıl olarak düzenlenmiştir. 1997 yılında 4306 sayılı yasa ile bu süre 8 yıla çıkarılmıştır.

4306 sayılı kanunun yürürlüğe girmesini müteakip sekiz yıllık zorunlu İlköğretimin yaygınlaştırılması ve niteliğinin artırılması amacıyla “Eğitimde Çağ Yakalama 2000 Projesi” uygulamaya konmuştur. Proje ile İkili öğretime son verilerek normal öğretime geçilmesi, sınıf mevcutlarınının 30’ a indirilmesi, nitelikli eğitimin sağlanması için taşınmalı ilköğretime geçilmesi, Yatılı Bölge İlköğretim Okulları ve Pansiyonlu ilköğretim okullarının açılması, maddi imkanları iyi olmayan öğrencilere kırtasiye yardımı yapılması, İlköğretim kurumlarına bilgisayar laboratuvarları kurulması, okulların araç ve gereçlerle donatılması vb. hedeflenmiştir (Türk, 2002:99).

Milli Eğitim Temel Kanunu’na göre ülkemizde ilköğretim 6 - 14 yaşlarındaki çocukların eğitim ve öğretimini kapsamaktadır. İlköğretim, kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur ve Devlet okullarında parasızdır. İlköğretimin amaç ve görevleri, milli eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak; her Türk çocuğuna iyi bir vatandaş olmak için gerekli temel bilgi, beceri, davranış ve alışkanlıkları kazandırmak; onu milli ahlak anlayışına uygun olarak yetiştirmek, her Türk çocuğunu ilgi, istidat ve kabiliyetleri yönünden yetiştirerek hayata ve üst öğrenime hazırlamaktır.

2.12. İlgili Araştırmalar

2.12.1. Kurum Denetimi İle İlgili Araştırmalar

Okul yöneticilerinin ve ilköğretim müfettişlerinin kurum denetimi sırasında karşılaştıkları sorunları belirlemek, sorunlara çözüm ve öneriler getirme amaçlı birçok araştırma yapılmıştır. Aşağıda yapılan bu araştırmalardan özet bilgiler sunulmaktadır.

Yılmaz (1998) tarafından yapılan “İlköğretim Okullarında Ders Teftişinde Karşılaşılan Sorunlar” adlı araştırmada; teftiş etkinliklerinin müfettiş ve öğretmenle birlikte planlanmaması, müfettişin öğretmeni öğrencilerin yanında eleştirmesi, ders teftişi sonunda verilen raporların yeterince değerlendirilmediği, tekliflerin daireler tarafından dikkate alınmadığı, her branşta yeteri kadar müfettişin olmadığı bulgularına ulaşılmıştır.

Bilir’in (1999), “Türk Eğitim Sisteminde Teftiş Alt Sisteminin Yapı ve İşleyişi” adlı araştırmasında, bakanlık müfettişleri, ilköğretim müfettişleri, akademisyenler ve okul yöneticilerinin görüşleri doğrultusunda denetim sisteminin yapı ve işleyişinin genel bir değerlendirmesi yapılmıştır.

Denetim uygulamalarına yön veren yasal metinlerin müfettiş ve yöneticilerce farklı şekillerde algılandığı ve mevcut denetimin uygulamalarının benimsenen amaçları gerçekleştirmediği denetim sırasında denetçilerin en çok yaptıkları iş öğretmeni değerlendirerek başarısını rapor etmektir; rehberlik ve mesleki yardım görevi sonra gelmektedir.

Turan, (1999) “İlköğretim Müfettişleri Kurum Denetiminin Etkililiği” adlı araştırmasını 5 hizmet bölgesinden seçilen 16 ilde görev yapan ilköğretim müfettişleri ve okul müdürlerine uygulamış; cinsiyet açısından bakıldığında kadınların ilköğretim denetçisi ve okul müdürlüğünü pek tercih etmediği, çoğunluğunun orta yaşın üzerinde olduğu, branş denetimi yapan müfettişin azlığı, il-ilçe-kasaba ve köye doğru gidildikçe etkili denetimin azaldığı, etkili denetim için müfettişlerin iyi yetiştirilmesi, kurumların amacının açık, nesnel ve ölçülebilir olması, denetimde fiziksel öğelerden çok eğitim-öğretimin etkililiğine bakılması gerektiği, ilköğretim müfettişlerinin iş yükünün çok olduğu, Milli Eğitim Bakanlığı bünyesindeki

denetim alt sisteminin tek çatı altında toplanması, denetçilerin kendi belli alanlarda uzmanlaşması, kurum yöneticisinin gruptaki tüm denetçiler tarafından değerlendirilmesi vb bulgulara rastlanmıştır.

Dağlı, (2001) yaptığı alan araştırmasında ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin görüşlerine göre, ilköğretim denetçilerinin ders denetiminde “az” derecede liderlik davranışı yaptıklarını ileri sürerek; ilköğretim denetçileri için hizmet öncesi, hizmet içi ve lisansüstü eğitim programlarında, liderlikle ilgili konulara ağırlık verilmesi gerektiğini önermiştir.

Sarpkaya, (2004) yılında Manisa ve Aydın’da görev yapan ilköğretim denetmenlerine yönelik yaptığı “İlköğretim Denetmenlerinin Denetim Sürecinde Karşılaştıkları Sorunlar” adlı araştırmasında şu bulgulara rastlamıştır; denetmenler, denetim öncesi öğretmenler hakkında yeterli bilgi elde edemiyor. Denetmenlerin mezun oldukları okula, denetmenlik eğitimi, hizmetiçi eğitim alıp almadıklarına göre eğitim-öğretim alt boyutundaki sorunların sıklığına ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık vardır. Denetmen başına 125 öğretmen düşmektedir. Denetmenlerin %70’i öğretmenlere ayırdıkları 2 saatin yeterli olduğuna inanmaktadır. Denetmenlerin kendilerini geliştirme konusunda isteksiz oldukları saptanmıştır.

Hozatlı ve Töremen’in (2004) yaptığı Elazığ il merkezi, kasaba ve köylerinde “İlköğretim Okul Yöneticilerinin İlköğretim Denetçilerinin Kurum Denetiminde Gösterdikleri Liderlik Davranışlarına İlişkin Görüşleri” başlıklı araştırmada aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir:

İlköğretim okullarında görev yapan okul yöneticilerinin ilköğretim denetçilerini teknik ve sosyal yeterlik anlamında, insani ilişkiler açısından yeterli ve güdüleyici, hak ve değer yargılarına saygılı, yeterince bilgilendirmeye istekli bulmadıkları ve hata eksiklikleri yakalamaya yönelik davranışlar gösterdikleri ve demokratik ortam oluşturmadıkları görülmüştür.

Çalışmada samimi ve güven verici bulmamaları verdikleri kararlarda esas delilleri elde etmelerine karşın kendi fikirlerinde ısrar etmeleri, kurum denetiminde il merkezinden kasaba ve köylere gidildikçe önemli fark göstermesi, araştırmada ortaya çıkan diğer sonuçlardandır.

Özdemir (2004) yılında “Çağdaş ve Demokratik Eğitimde Teftişin Rehberlik İşlevi” adlı araştırmasını Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi’nde “İlköğretim Okulu Yöneticileri

Hizmetiçi Eğitim Kursu”nda Antalya İl Milli Eğitim Müdürlüğü’ne bağlı ilköğretim okullarında görev yapan yöneticilere uygulamıştır. Çağdaş ve Demokratik Eğitim bağlamında, denetimin rehberlik işlevini yeterli düzeyde yerine getiremediği sonucuna ulaşmıştır.

Sünbül ve İnandı (2005) yılında “İlköğretim ve Lise Öğretmenlerinin, İlköğretim ve Bakanlık Müfettişlerine İlişkin Tutumlarını Belirlemeye Yönelik Ölçek Geliştirme Çalışması” adlı araştırmasını Mersin İli belediye sınırları içinde görev yapan öğretmenlere uygulamış ve öğretmen ve müfettişlerin geçmişte olduğu gibi günümüzde de birbirlerine yönelik olumsuz bir tutum içinde olduğu çünkü öğretmenler, denetimin kendilerine bir fayda sağlamadığını dile getirmektedirler. Müfettişler ise, öğretmenlerin kendilerini dinlediklerinde daha başarılı olacaklarına inanmaktadırlar. Dolayısıyla öğretmenler, müfettişlerin daha çok denetim boyutunu ön plana çıkardıklarından şikayet etmektedirler. Müfettişler ise aslında öğretmenlere bizler rehberlik yapıyoruz, ancak öğretmenler bu rehberliği yeterince benimseyip öğrenme yaşantısı haline dönüştüremiyorlar demektedirler. Kuşkusuz bu kanının ortadan kaldırılmasında müfettişlere daha fazla görev düşmektedir. Bu bağlamda müfettişlerden aslında eğitim müfettişliği rolü beklenmektedir. Eğitim müfettişliği ise okullardaki eğitimcileri kontrol etme değerlendirme ve rapor yazmakla sınırlı olmayıp, eğitimcilere yönelik rehberlik, yetiştiricilik, geliştirme gibi düzeltici ve yön gösterici etkinlikleri kapsamaktadır. Yine öğretmen ve müfettişlerin bu olumsuz düşüncelere yönelmesinde, okullarda yapılan denetimlerin amaçlarına uygun olarak nitelikli yönetmen ve denetmenler eliyle yapılmayışı yatmaktadır.

Korkmaz ve Özdoğan (2005) tarafından “İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik Görevini Gerçekleştirme Düzeyi” adlı araştırmasını 2003-2004 Eğitim-Öğretim Yılı’nda Kayseri İli’nde görev yapan ilköğretim müfettişi ve Kayseri Büyükşehir Belediyesi sınırları içinde yer alan merkez ilçede bulunan ilköğretim okulu öğretmenlerine uygulamış; iki grubun görüşleri arasında farkların anlamlı olduğu saptanmıştır. İlköğretim müfettişleri rehberlik görevlerini “çok iyi düzeyde” gerçekleştirdiklerini düşünürken, öğretmenler “az düzeyde” gerçekleştirdiklerini belirtmişlerdir.

Araştırmada elde edilen diğer önemli bulgu ise, müfettişlerin öğretmenlere yönelik olarak yaptıkları “teftiş- değerlendirme” etkinliklerinin “rehberlik ve iş başında yetiştirme” etkinliklerine göre daha çok gerçekleştirdiğidir.

Uyanık (2007) yılında yaptığı “Ders Teftişinde Müfettiş Uzmanlaşmasının Önemi” adlı araştırmasını 2006-2007 Eğitim Öğretim Yılında Muğla İli’nde görev yapan ilköğretim denetçisi ve ilköğretim okulu 2. kademedede görev yapan branş öğretmenlerine uygulamıştır. Araştırma sonuçlarına göre; ilköğretim branş denetçisi sayısının az olduğu, İlköğretim 2. kademedede branş öğretmenin dersi denetimini, branş denetçilerinin gerçekleştirmediği sonucuna ulaşmıştır.

Taş ve Günel (2007) yılında yaptığı “ İngiltere ve Türkiye’deki Okulların Denetimi” adlı araştırmasında iki ülkenin denetim sistemi karşılaştırılmış aralarındaki benzer ve farklılıklar tespit edilmiştir. İngiltere’de denetim bakanlıktan bağımsız bir kurum tarafından yapılmakta, Türkiye’ de ise Milli Eğitim Bakanlığına ve İl Milli Eğitim Müdürlüklerine bağlı Teftiş Kurul Başkanlıkları denetim kurumlarını oluşturmaktadır. İngiltere’ de veliler denetim sürecine aktif olarak katılabilmekte ve okul; velileri, denetçilerin okulda oldukları günler konusunda bilgilendirmek zorundadır. Türkiye’de ise veliler okulun ne zaman denetim geçirdiği konusunda bilgilendirilmedikleri gibi; okulu denetleme üzerinde söz hakkı bulunmamaktadır.

İngiltere’de okullarda, okulun kendi kendini denetlemesi olarak algılanan içsel denetim yıllardır geliştirilmiş ve desteklenmiş, Türkiye’de ise okulların kendisini değerlendirmesi denetimin bir parçası olmaması diğer farktır. Buna benzer uygulama seçilen pilot okullarda performans denetimi olarak varlığını sürdürmektedir.

Söz konusu ülkelerde denetim sonuçlarına göre bazı farklılıklar da göze çarpmaktadır. İngiltere’de okulların denetimi sonunda tatmin edici sonuçlar elde edilmezse “özel önlemler” kategorisine alınıp izlenmekte yeterli ilerleme görülmezse okul eğitim bakanlığınca kapatılmaktadır. Türkiye’ de ise iyileştirme çalışmaları yapılmakta, denetimler sıklaştırılmakta ancak yeterli ilerleme görülmezse okul kapatılmamaktadır.

Benzerlikler ise; her iki ülkede taşra örgüt yöneticileri denetim hakkına sahiptir. Denetim öncesi okula bilgi verilmesi, denetimler için gözlem formu kullanmaları ve denetim sonunda çalışmalar ve bulgularla ilgili rapor yazmaları ve denetim sisteminde katılımcı bir yöntemin benimsendiği görülmektedir.

Janssens, F.J.G & Bonnie V.A, (2008) yapılan araştırma yedi Avrupa ülkesinde müfettişlerin okulların kendi kendilerini değerlendirmeleri ve sonuçları üzerinde yaptığı bir çalışmadır.

İngiltere, İskoçya , Hollanda ve Kuzey İrlanda gibi ülkelerde okullar denetimde sıkı bir öz değerlendirme yapabildiklerinden teftiş heyeti olumlu gözlemler edinirken orta yada zayıf öz değerlendirme yapan okulları içeren (Hesse, Danimarka) gelişmeye açık, (Belçika, Aşağı Saksonya) yeni yapılanan veya gelişen ülkeler olarak adlandırılmışlardır.

McCrone, T. & Rudd, P.& the others (2007) 2006 Yılında Ulusal Eğitim Araştırmaları İngiltere'deki okullara göre yeni uygulanan teftişlerin okul gelişimlerine yardım edip etmediğini öğrenmek için bağımsız bir araştırma yaptırmıştır. Survey tekniği kullanılan araştırma teftişin uygulanmaya başladığı 6 aylık süre boyunca denetlenen bütün 36 okulu içermektedir. Elde edilen sonuçlara göre:

1-Okulların büyük çoğunluğu yapılan denetimden memnun ve okul gelişimi için etkili olduğunu düşünüyor.

2-Okulların pek çoğu denetçilerin yaptıkları teftiş sonucunda yazdıkları rapordaki önerilerin okul gelişim açısından işe yarar olduğunu savunmuşlardır.

3-Okulların çoğu öz değerlendirmeyle ilgili formları doldurmanın zaman alıcı olduğunu söylemesine rağmen bir kısmı da bunu okulun gücünü görmek adına etkili olduğunu savunmuşlardır.

4-Araştırma sözel geri dönüt verme ve bütün bu memnuniyetin arasında olumlu bir ilişki olduğunu göstermektedir. Katılımcıların yaklaşık yarısı öz değerlendirmenin daha basite indirilmesi gerektiğini, müfettişlerin ders izlemesine daha çok zaman ayırıp daha az bilgi aktaran olmaları gerektiğini söylemişlerdir.

Karaarslan (2008) yılında yapılan “İlköğretim okulu İngilizce Öğretmenlerinin Ders Denetimine İlişkin Görüşleri” adlı çalışma; 2007-2008 Eğitim - Öğretim Yılı'nda Muğla merkez ve ilçelerinde çalışan İngilizce öğretmenlerine uygulamıştır. Araştırma sonucunda aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır: İngilizce öğretmenlerinin ders denetiminin uygulanması, ders denetimlerindeki rehberlik ve mesleki yardım, ders denetiminde denetçilerde olması gereken denetçi davranışlarını göstermeleri ve İngilizce öğretmenlerinin ders denetimine ilişkin genel görüşlerinin “kısmen” düzeyinde olması yapılan denetim etkinliklerinin yeterli düzeyde gerçekleşmediğini göstermektedir.

Can (2004) yılında “İlköğretim Öğretmenlerinin Denetimi ve Sorunları” adlı çalışmayı Kahramanmaraş, Kayseri, Nevşehir ve Niğde illerinde görev yapan ilköğretim müfettişleri ve öğretmenlerle görüşmeler yapmış ve şu sonuçlara ulaşmıştır:

Öğretmenler, denetmenlerin daha çok inceleme, soruşturma ve denetim ağırlıklı çalıştıklarını, rehberliğin yeterince yapılmadığını belirtmişlerdir. Öğretmenler kadar yüksek olmasa da bu yargı denetmenlerce de paylaşılmıştır. Denetmenlerin yönetmelikleri ve teoriyi esas almaları, sayılarının az olması, her bir öğretmene gerektiğinde zaman ayıramamaları. Öğretmenlerin çoğu denetmenle kolay diyalog kurduklarını, her geçen gün ilişkilerin daha olumlu ve işlevsel olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenlerin bir bölümü denetmenle ilişkilerde kaygı sorununu yasadıklarını söylemişlerdir. Denetmenlerin çoğu bunu kabul etmemekte, kaygının öğretmende daha önce oluşmuş denetmen imajından kaynaklandığını belirtmektedirler.

Öğretmenler etkili rehberlik için; karşılıklı güven veren ilişkileri, denetmenlerin denetim konusunda branşlaşmasını, mesleksi ve insan ilişkileri alanlarında yetişmelerini ve yeterli sayıda denetmen görevlendirilmesini istemektedirler. Öğretmenin geçmişi ve tüm yönlerinin tanınması, karşılıklı güven ve inanç, denetmenlerin eğitim düzeylerinin artırılması ve ideolojik yaklaşımların olmaması temel öğretmen beklentilerini oluşturmaktadır.

Denetmenlerin yılda iki kez öğretmenle beraber olması gerekmektedir. Bu, her öğretmenle yeterince ilgilenilmesini güçleştirmektedir. Yeterli zaman olmayınca tam, etkin ve objektif denetim olmamaktadır. Okullara öğretim yılı başında ve sonunda olmak üzere en az iki kez gidilmektedir. Mevcut denetimde şu süreçler izlenmektedir: Öğretmenle öngörüşme, en az iki saat dersini izleme-gözleme, denetim raporunun yazılması, öğretmenin denetimin sonuçlarından haberdar edilmesi, olumlu, olumsuz yönlerinin hatırlatılması, gerek görülmesi halinde ikinci denetmenin dersi izlemesi ve değerlendirmenin tamamlanması.

Denetmenlere ilköğretim okulları dışında kuruluşları denetleme ve rehberlik sorumlulukları da verilmektedir. Görev alanları çeşitli ve geniş olan ilköğretim müfettişlerinin etkin denetim ve rehberlik yapamayacağı kabul edilmektedir. Denetim ve rehberlikte okulun bulunduğu çevre, olanak ve koşulların dikkate alındığı görüşü paylaşılmaktadır. Denetimin objektif yapıldığı yargısını denetmenler daha yüksek düzeyde paylaşmaktadırlar.

Okullarda denetimin doğal olarak işlemediği (davranışlar yapmacık, göstermelik ve yapay). Denetmenin geleceğini öğrenen okul yöneticisi öğretmenleri bilgilendirdiği okul ve sınıfların hazırlanıp gereğinden fazla gösterildiği, ilişkiler ve konuşmaların daha çok yapay olduğu dolayısıyla samimi, etkili ve objektif denetimin yaşanmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Taymaz (1995) tarafından “Denetimde Karşılaşılan Sorunlar ve Öneriler” adlı çalışmasında denetimde karşılaşılan sorunlarla ilgili araştırma bulgularından ve Türkiye Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü ve diğer kurumların denetçileri için düzenlenen seminerde uygulanan sorun saptama tekniği ile aşağıdaki bulgulara ulaşmıştır:

1-Kurumlarda denetimin amaç ve politikası, hiyerarşideki ve protokoldeki yerinin belirlenmemiş olması,

2- Denetçiliğin kariyer bir meslek olarak sayılmaması, statü ve unvan kargaşasının bulunması,

3-Denetim ile ilgili mevzuatın eski, dağınık, bazı durumlarda yetersiz olması, sık değişmesi, deneticilere zamanında ulaşmaması,

4-Denetim birimlerinin kurumda diğer birimlerle, diğer kurumların denetim birimleriyle aralarında koordinasyon ve işbirliğinin olmaması,

5- Denetmen seçme ve atama kriterlerinin belirsizliği, kuralların bazen çiğnenmesi, mesleki güvencenin yetersiz olması,

6- Denetimde politik baskıların olması, özellikle iktidar değişikliklerinde bu tür sıkıntıların artması, özel amaçlarla yönlendirilmeye çalışılması, bazen sözlü talimatlar verilmesi,

7- Yönetimin ve denetlenen personelin denetime soğuk bakması, işbirliğinden kaçınması, istememesi ve genelde olumsuz bir imajın oluşması,

8- Denetimin geçmişle sınırlı kalması, geleceğe yönelik olmaması, alanla ilgili yenilik ve gelişmelerin deneticilere zamanında ulaştırılmaması,

9- Dış denetimlerde özel işletme personelinin olumsuz ve uygunsuz davranışları, buna karşı yaptırımların sınırlı olması,

10- Denetimde yöntem ve araçların getirilmemiş, kullanılan form ve raporların standardize edilmemiş, kılavuzların hazırlanmamış olması,

11- Deneticilerin sık yer değiştirmesi, turnelerde ve taşra denetimlerinde farklı koşul ve ortamlarda yaşamak zorunda kalması,

12- Kurumlarda denetici sayısının iş hacmine göre az olması, mesleki bir örgütlenmenin bulunmaması,

13- Deneticilerin yurt içinde ve dışında yetiştirilme, inceleme ve araştırma yapma, yabancı dil öğrenme, kendini geliştirme olanaklarının sınırlı olması,

14- Denetimle ilgili yazılı kaynakların sınırlı olması, yenilikleri ve gelişmeleri kapsayan sürekli bir yayının olmaması,

15- Deneticilere denetleme ve soruşturma rolleri yanı sıra, inceleme ve araştırma ile rehberlik ve mesleki yardım görevleri verilmesi, bu çalışmaların sınırlı olması,

16- Denetim sonuçlarının ve personelin değerlendirilebilmesi için bilimsel yöntem ve araçların geliştirilmemiş, ölçütlerin saptanmamış olması,

17- Kurumlarda çalışan personelin iş-görev tanımlarının, görev, yetki ve sorumluluklarının belirlenmemiş, yeterliliği elverişsiz personelin atanmış olması,

18- Bazen usulsüz ihbar ve şikayetlerin soruşturulmasının istenmesi, deneticilere verilen soruşturmaların fazla ve bazılarının gereksiz olması,

19- Denetim raporlarının yönetim tarafından gerektiği şekilde değerlendirilmemesi, önerilerin yerine getirilmemesi ve önlemlerin alınmaması, denetici tarafından izlenememesi,

20- Deneticiden çok yönlü hizmetler beklenmesi, deneticiler arasında da görüş farklılıklarının olması, deneticilikten sabit göreve geçişte belirli kriterler olmaması şeklinde sıralanmıştır.

İncelenen araştırmaların hemen hepsinde, Türk Eğitim sisteminde ilköğretim okulu müdürlerinin ve müfettişlerinin önemli bir rolü olduğu görüşü ağırlık kazanmaktadır. Ancak okul müdürü ve müfettişlerin bu rolü yerine getirmede karşılaşılan birtakım sorunlar ile birbirini destekler nitelikte çeşitli öneriler ileri sürülmektedir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örneklem, veri toplama aracının geliştirilmesi, verilerin toplanması ve toplanan verilerin analizine ilişkin bilgilere yer verilmiştir

3.1. Araştırma Modeli

İlköğretim okullarının denetiminde karşılaşılan sorunları, okul müdürleri ve müfettiş görüşlerine göre tespit etmeyi amaçlayan bu araştırma, var olan durumu betimlemeyi amaçladığından tarama modelindedir. Tarama modelinde, araştırmacı, nesnenin ya da bireyin doğrudan kendisini izleyebileceği gibi, önceden tutulmuş kayıtlar, eski kalıntılar ve alandaki kaynak kişilere başvurarak, elde edeceği dağınık verileri, kendi gözlemleri ile bir sistem içinde bütünleştirerek yorumlamak durumundadır (Karasar, 1984:80). Bu nedenle tarama modeli benimsenmiştir.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2007-2008 öğretim yılında Muğla ilinde görev yapan ilköğretim müfettişleri ile il ve ilçe merkezinde bulunan ilköğretim okullarının müdürleri oluşturmaktadır. Muğla İl Milli Eğitim Müdürlüğü 2007 yılı nisan ayı verilerine göre il merkezinde toplam 34 ilköğretim müfettişi ile il ve ilçe merkezlerinde toplam 78 ilköğretim okulu bulunmakta ve bu okullarda görevli 78 okul müdürü görev yapmaktaydı. Araştırmada evrenin küçüklüğü nedeniyle tüm evrene ulaşma yolu benimsenmiş ve örneklem alma yoluna gidilmemiştir. Okul müdürlerinin görev yaptıkları okullar Ek-3' te verilmiştir.

3.3. Verilerin Toplanması ve Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi

Tarama modellerinde anket, veri toplama tekniği olarak kullanılmaktadır. Bu araştırmada da veri toplama tekniği olarak anket kullanılmıştır. Anketinin geliştirilmesinde aşağıdaki süreç izlenmiştir.

“İlköğretim Okullarında Kurum Denetiminde Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Müfettiş ve Okul Müdürü Görüşleri Anketi”ni hazırlamak için konuyla ilgili alanyazın taranarak, araştırma konusunda daha önce yapılan çalışmalar incelenmiştir. İki bölümden oluşan taslak anket

oluşturulmuştur. Birinci bölümde kişisel bilgilere yer verilmiştir. İkinci bölümde ise, “Denetim Öncesinde Karşılaşılan Sorunlar”, “Denetim Sırasında Karşılaşılan Sorunlar “, “Denetimi Sonrasında Karşılaşılan Sorunlar”, “Kurum Denetimi ile İlgili Karşılaşılan Genel Sorunlar”dan oluşan 65 madde olarak yazılmıştır. Bu maddelerin ne derece sorun oluşturduğu; Likert tipi ölçekle Hiç (1), Az (2), Orta (3), Çok (4) ve Pek çok (5) biçiminde beş dereceli düzenlenmiştir.

Hedef kitle olan ilköğretim müfettişleri ve ilköğretim okul müdürleri ile görüşmeler yapılarak anketin karşılaşılan sorunları ölçüp ölçmediği dikkate alınarak taslak anket 55 maddeye indirilmiştir.

Hazırlanan taslak anketin, kapsam geçerliliğinin sağlanması için eğitim yönetimi ile ölçme ve değerlendirme alanlarında uzman olan, Prof. Dr. Ahmet DUMAN, Prof. Dr. Ali BALCI, Prof. Dr. İnyet Pehlivan AYDIN, Prof. Dr. Mualla ULUSAVAŞ, Yrd. Doç. Dr. Memet BİLİR, Yrd. Doç. Dr. Hasan Şeker, Yrd. Doç. Dr. Bilal Duman, Yrd. Doç. Dr. Baki ŞAHİN, Yrd. Doç. Dr. Kevser BAYKARA PEHLİVAN’ın görüşlerine sunulmuştur. Uzman görüşlerinden gelen değerlendirmeler sonucunda anketin kapsam ve görünüş geçerliğiyle ilgili düzeltmeler yapıp, 10 madde atılarak 45 maddeden oluşan anket ön uygulamaya hazır hale getirilmiştir. Ayrıca, uzman görüşünden gelen değerlendirmeler dikkate alınarak alt bölümün sonuna “Başka görüş ve önerileriniz varsa lütfen belirtiniz” biçiminde açık uçlu bir soru eklenmiştir (Ek-2).

“İlköğretim Okullarında Kurum Denetimine İlişkin Müfettiş ve Okul Müdürü Görüşleri” anketinin ön uygulaması, Muğla il merkezindeki tüm ilköğretim müfettişler ile il ve ilçe merkezindeki ilköğretim okulu müdürleri evren kapsamında olduğundan ve örneklem alınmadığı için, Afyonkarahisar, Burdur, Kütahya il ve ilçe merkezlerinde çalışan okul müdürlerine, Van ili’nde görevli ilköğretim müfettişleri ve okul müdürlerinden oluşan toplam 70 deneğe uygulanmıştır. Ön uygulama yapılan ilköğretim okulları ve ilköğretim müfettişleri sayıları Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Ön uygulama yapılan ilköğretim okulu ve yönetici sayıları

<i>Ön Uygulama Yapılan</i>		
<i>İl</i>	Müdür Sayısı	İlköğretim Müfettişi Sayısı
Afyonkarahisar	12	
Burdur	10	
Kütahya	15	
Van	12	21
Toplam		70

Ölçeğin güvenilirliğini saptamak için Cronbach Alpha katsayısı hesaplanmıştır. Kalaycı'nın (2006:405) alpha katsayısının değerlendirilmesinde uyulan değerlendirme kriterleri esas alınmıştır. Bu kriterler aşağıda belirtilmiştir:

$.00 \leq \alpha \leq .40$ ise ölçek güvenilir değildir.

$.40 \leq \alpha \leq .60$ ise ölçek düşük güvenilirliktedir.

$.60 \leq \alpha \leq .80$ ise ölçek oldukça güvenilirdir.

$.80 \leq \alpha \leq 1$ ise ölçek yüksek derecede güvenilirdir.

Ölçeğin Güverliliğinin hesaplanması için, her alt ölçek başlı başına bir ölçek olarak tasarlanmıştır. Bu nedenle faktör analizi her alt ölçeğe ayrı ayrı uygulanmış ve her alt ölçeğin tek boyutlu olup olmadığı belirlenmeye çalışılmıştır. Ayrıca her bir maddenin faktör yük değerine ve madde toplam korelasyonlarına bakılmıştır. Bu konuda Büyüköztürk (2004: 165) genel olarak, madde - toplam korelasyonu .30 ve daha yüksek olan maddelerin bireyleri iyi derecede ayırt ettiği, .20 ile .30 arasında kalan maddelerin zorunlu görülmesi durumunda ölçeğe alınabileceği veya maddenin düzeltilmesi gerektiği, .20'den daha küçük maddelerin ise ankete alınmaması gerektiğini önermektedir.

Ön uygulama veri seti tek bir boyut olarak değil ölçeğin alt boyutları tek tek faktör analizine sokulmuştur. Tablo 2'de "Denetim Öncesi Karşılaşılan Sorunlar" alt ölçeğinde yer alan maddelerin faktör yük değerleri ve madde toplam korelasyonları yer almaktadır.

Tablo 2. Denetim Öncesi Karşılaşılan Sorunlar Alt Ölçeğinde Yer Alan Maddelerin Faktör Yük Değerleri ve Madde Analizi Sonuçları

M. No	MADDELER	Faktör Yük Değerleri	Madde Toplam Korelasyonları
1.	Kurum denetimi zamanının, denetim öncesinde duyurulmaması	0,91	0,30
2.	Denetim etkinliklerini müfettiş ve yöneticinin birlikte planlamaması	0,65	0,50
3.	Denetimin planlı programlı yapılmaması	0,55	0,57
4.	Kurum denetimine ayrılan sürenin az olması	0,78	0,38
5.	Bir önceki denetimdeki önerilerin müfettişlerce izlenmemesi	0,81	0,59
6.	Denetim öncesi müfettişlerin görev bölümü yaparak her birinin ayrı alanları denetlemesi	0,66	0,49
7.	Denetim öncesinde okul yöneticileri hakkında ilgililerden bilgi alınmış olması	0,51	0,47
8.	Okulun fiziki durumunun önceden incelenip bilgi edinilmemesi	0,88	0,62
9.	Okulun çevre koşulları ve olanaklarının dikkate alınmaması	0,84	0,56
Açıklanan Varyans: % 66			
Cronbach Alfa Katsayısı = .79			

Ölçeğin birinci alt boyutu olan “Denetim Öncesi Karşılaşılan Sorunlar” alt ölçeğinde faktör analizi öncesi 9 madde bulunmaktadır. Faktör analizi sonrasında alt ölçekte yer alan maddelerin faktör yük değerlerinin 0,51 ile 0,91 arasında değiştiği saptanmıştır. Madde toplam korelasyonu 0,30’dan küçük olan madde bulunmamaktadır. Faktör ve madde analizi sonrası alt ölçekten madde çıkarılmamıştır. Ölçekte yer alan maddelerin oluşturduğu faktörün toplam varyansın % 66’sını açıkladığı görülmüştür. Alt ölçek için Cronbach Alpha Güvenirlik Katsayısı $\alpha = .79$ olarak belirlenmiştir. Buna göre alt ölçeğin iç tutarlılığa sahip olduğu kabul edilmiştir.

Aşağıda yer alan Tablo 3’de “Denetim Sırasında Karşılaşılan Sorunlar” alt ölçeğinde yer alan maddelerin faktör yük değerleri ve madde analizi sonuçları yer almaktadır.

Tablo 3. Denetim Sırasında Karşılaşılan Sorunlar Alt Ölçeğinde Yer Alan Maddelerin Faktör Yük Değerleri ve Madde Analizi Sonuçları

M. No	MADDELER	Faktör Yük Değerleri	Madde Toplam Korelasyonları
1	Kurum denetiminin gurup denetimi yöntemiyle yapılıyor olması	0,72	0,32
2	Denetime müfettişin plansız başlaması	0,70	0,65
3	Kurum denetiminde sadece durum saptamayla yetinilmesi	0,66	0,58
4	Müfettişin yöneticinin psikolojik durumunu bilmemesi	0,72	0,64
5	Müfettişin yöneticiyi öğretmenlerin ve çalışanların yanında eleştirmesi	0,72	0,65
6	Rehberlik ve teftiş yönergesinde incelenecek durumların nicelik olarak fazla olması	0,60	0,29
7	Değerlendirme ölçütlerinin okul yöneticileri tarafından bilinmemesi	0,62	0,59
8	Denetim yapan müfettişlerin ortak ölçütler kullanmaması	0,67	0,58
9	Müfettişin yöneticinin makam masasına oturması	0,50	0,45
10	Müfettişin yöneticilere gerekli rehberliği sağlayamaması	0,75	0,67
11	Yöneticilerin müfettişten mesleki rehberlik istememesi	0,56	0,53
12	Yöneticinin denetim sırasındaki olumsuz tutum ve işleri	0,63	0,61
13	Yöneticinin mesleki yeterliliğinin eksikliği	0,52	0,34
14	Müfettişin mesleki yeterliliğinin eksikliği	0,75	0,66
15	Okul yöneticisinin de kurumdaki etkinlikleri izleme ve değerlendirme görevinin olması	0,52	0,48
16	Müfettişler arasındaki iş bölümü nedeniyle, farklı konuların gözlemlenmesi bütünün dikkatten kaçması	0,67	0,60
17	Denetim sırasında eleştirilerin nesnel olmaması	0,78	0,69
18	Denetim sırasında eleştirilere tepki gösterilmesi	0,53	0,47
19	Denetim sırasında övgülerin nesnel olmaması	0,73	0,66
20	Okul yöneticileri ile informal ilişkiler kurulması	0,57	0,53
21	Kurumun yıllık çalışma programının olmaması	0,67	0,37
Açıklanan Varyans: % 66			
Cronbach Alfa Katsayısı = .91			

Ölçeğin ikinci alt boyutu olan “Denetim Sırasında Karşılaşılan Sorunlar” alt ölçeğinde faktör analizi öncesi 21 madde bulunmaktadır. Faktör analizi sonrasında alt ölçekte yer alan maddelerin faktör yük değerlerinin 0,50 ile 0,78 arasında değiştiği saptanmıştır. Madde toplam korelasyonu 0,30’dan küçük madde bulunmamaktadır. Tablo 3’de göre ölçekte yer alan maddelerin oluşturduğu faktörün toplam varyansın % 66’sını açıkladığı görülmüştür. Alt ölçek için Cronbach Alpha Güvenirlik Katsayısı $\alpha = .91$ olarak belirlenmiştir. Buna göre alt ölçeğin iç tutarlılığa sahip olduğu kabul edilmiştir. Aşağıda yer alan Tablo 4’de “Denetim Sonrasında Karşılaşılan Sorunlar” alt ölçeğinde yer alan maddelerin faktör yük değerleri ve madde analizi sonuçları yer almaktadır.

Tablo 4. Denetim Sonrasında Karşılaşılan Sorunlar Alt Ölçeğinde Yer Alan Maddelerin Faktör Yük Değerleri ve Madde Analizi Sonuçları

M. No	MADDELER	Faktör Yük Değerleri	Madde Toplam Korelasyonları
1	Müfettişin kurum denetimi sonunda yöneticiyle görüşmemesi	0,46	0,59
2	Denetim sonuçlarının toplantı yapılarak açıkça duyurulması	0,80	0,70
3	Yöneticiye denetim sonuçları hakkında görüşlerini açıklama izni verilmesi	0,86	0,70
4	Denetim sonrasında önerilen düzeltici ve geliştirici önlemlerin daha sonra izlenmemesi	0,52	0,52
5	Kurum denetim tebliğinin kısa, açık ve anlaşılır ifadeyle yazılmaması	0,78	0,67
6	Teftiş tebliğ defterine yalnız kurumun olumsuz yanlarının yazılması	0,44	0,59
7	Teftiş tebliğ defterine yazılmış olanların yöneticiler tarafından yerine getirilmemesi	0,63	0,51
Açıklanan Varyans: % 60			
Cronbach Alfa Katsayısı = .85			

Ölçeğin üçüncü alt boyutu olan “Denetim Sonrasında Karşılaşılan Sorunlar” alt ölçeğinde faktör analizi öncesi 7 madde bulunmaktadır. Faktör analizi sonrasında alt ölçekte yer alan maddelerin faktör yük değerlerinin 0,44 ile 0,86 arasında değiştiği saptanmıştır. Madde toplam korelasyonu 0,30’dan küçük olan madde bulunmamaktadır. Faktör analizi sonrası “Denetim Sonrasında Karşılaşılan Sorunlar” alt ölçeğinden madde çıkarılmamıştır. Buna göre ölçekte yer alan maddelerin oluşturduğu faktörün toplam varyansın % 60’ını açıkladığı görülmüştür. Alt ölçeği için Cronbach Alpha Güvenirlik Katsayısı $\alpha = .85$ olarak belirlenmiştir. Buna göre alt ölçeğin iç tutarlılığa sahip olduğu kabul edilmiştir. Tablo 5’de “Kurum Denetiminde Karşılaşılan Genel Sorunlar” alt ölçeğinde yer alan maddelerin faktör yük değerleri ve madde analizi sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 5. Kurum Denetiminde Karşılaşılan Genel Sorunlar Alt Ölçeğinde Yer Alan Maddelerin Faktör Yük Değerleri ve Madde Analizi Sonuçları

M. No	MADDELER	Faktör Yük Değerleri	Madde Toplam Korelasyonları
1	Kurumlarda denetimin amaç ve politikasının belirlenmemiş olması	0,72	0,45
2	Milli eğitim sisteminde ikili bir denetim yapılanmasının olması	0,75	0,63
3	Denetimin geçmişle sınırlı kalması geleceğe yönelik olmaması	0,46	0,42
4	Kurumlarda müfettiş sayısının iş hacmine göre az olması	0,76	0,50
5	Kurum denetiminde görevli müfettişlerin aynı zamanda öğretmenleri de denetlemesi	0,58	0,52
6	Başkanlığa sunulan kurum denetimi raporlarının kısa zamanda değerlendirilerek gereğinin yapılmaması	0,60	0,64
7	Denetimle ilgili yönetmelik ve genelgelerin sık değişmesi	0,93	0,49
8	Denetimde kullanılan form ve raporların standart hale getirilmemiş olması	0,80	0,63
Açıklanan Varyans: % 60			
Cronbach Alfa Katsayısı = .82			

Tablo 5’de de görüldüğü gibi alt boyutta yer alan maddelerin faktör yük değerleri .45’in üstündedir. Bundan dolayı alt boyuttan herhangi bir madde çıkarılmamıştır. Faktör analizi sonrasında alt ölçekte yer alan maddelerin faktör yük değerlerinin 0,58 ile 0,93 arasında değiştiği saptanmıştır. Analiz sonrasında tek faktörün toplam varyansın % 60’ını açıkladığı görülmüştür. Alt boyut için Cronbach Alpha Güvenirlik Katsayısı $\alpha = .82$ olarak belirlenmiştir. Buna göre alt ölçeğin iç tutarlılığına sahip olduğu kabul edilmiştir.

Anketin uygulanabilmesi için Muğla Üniversitesi Sosyal bilimler Enstitüsü ve Muğla İl Milli Eğitim Müdürlüğü ile resmi yazışmalar yapılmıştır. Muğla İl Milli Eğitim Müdürlüğü’nden izin alındıktan (Ek-1) sonra Muğla il merkezinde bulunan ilköğretim müfettişlerine ve Muğla il ve ilçe merkezinde bulunan ilköğretim okulu müdürlerine araştırmacı tarafından anketler uygulanmıştır. Dağıtılan, toplanan ve geçerli sayılan anket sayıları aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 6. Anket Sayıları ve Oranları

Anket	İlköğretim Müfettişi	Okul Müdürü
Gönderilen Anket Sayısı	34	78
Geri Dönen Anket Sayısı	30	75
Geri Dönen Anket Oranı	% 88	% 96
Değerlendirilen Anket Sayısı	30	75
Değerlendirilen Anket Oranı	%100	%100

3.4. Verilerin Analizi

Anketler araştırmacı tarafından SPSS 15 paket programına girilmiştir, ankette yer alan veriler analize uygun hale getirilmiştir.

Araştırmanın bağımsız değişkeni olan görev değişkenine göre elde edilen bulgular tabloya dönüştürülerek ifade edilmiştir.

Kurum denetiminde karşılaşılan sorunlara ilişkin değerlendirmelerin katılma derecelerinin ortalama değerleri alınmış ve önem sırasına konularak yorumlanmıştır.

Müfettişlerle müdürlerden oluşan grupların ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek için t- Testi uygulanmıştır. Elde edilen bulgular araştırmanın amacıyla belirtilen alt amaçlara göre tablolara dönüştürülmüştür.

Verilerin analizinde ve yorumlanmasında frekans, yüzde dağılımı, aritmetik ortalama ve t- Testi uygulanmıştır. Beş dereceli likert tipi ölçme aracı olarak geliştirilen anketin puan aralığı aşağıda belirtilmiştir:

<u>Seçenek</u>	<u>Seçenek Puanı</u>	<u>Seçenek Puan Aralığı</u>
Hiç	1	1,00 - 1,79
Az	2	1,80 - 2,59
Orta	3	2,60 - 3,39
Çok	4	3,40 - 4,19
Pek çok	5	4,20 - 5,00

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde sırasıyla ilköğretim müfettişleri ile ilköğretim okul müdürlerinin kişisel bilgileri, denetim öncesi, denetim sırasında, denetim sonrasında ve kurum denetiminde karşılaştıkları genel sorunlara ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Bulgular her bir başlık altında yorumlanmaya çalışılmıştır.

4.1. Birinci Alt Amaca İlişkin Bulgular

4.1.1. Kişisel Bilgiler

Araştırmanın örneklem gurubunu oluşturan müfettiş ve müdürlerin görev cinsiyet, kıdem, öğrenim durumu ve branşlarına ilişkin bilgiler aşağıda verilmiştir.

Tablo 7. Müfettiş ve Müdürlerin Cinsiyetlere Göre Dağılımı

Cinsiyet		Kadın	Erkek	Toplam
Gruplar				
Müfettiş	N	0	30	30
	%	0	100	28,6
Müdür	N	5	70	75
	%	6,7	93,3	71,4
Toplam	N	5	100	105
	%	4,8	95,2	100

Tablo 2’de denek gruplarının cinsiyetleri gösterilmiştir. İlköğretim müfettişlerinin % 100’ü erkek; müdürlerin % 4,8’i kadın, % 95,2’si erkek olduğu görülmektedir (Tablo 2). Bu duruma göre ilköğretim müfettişlerinin kurum denetiminde karşılaştığı sorunlar arasında cinsiyete

göre anlamlı farklılıklar olup olmadığını test etmek olanaksızdır. Yine benzer şekilde kadın müdür sayısının 5, erkek müdür sayısının da 70 olması cinsiyete göre yöneticiler arasında görüş farklılığı olup olmadığını tespit etmek için parametrik testlerin kullanılmasını olanaksızlaştırmaktadır.

Cinsiyet açısından bakıldığında kadınların İlköğretim denetçisi ve okul müdürlüğünü pek tercih etmediği Turan (1999)'ın bulgularını destekler niteliktedir.

Tablo 8. İlköğretim Müfettişleri ve Müdürlerin Kıdemlere Göre Dağılımı

Kıdem Gruplar		1-7 yıl	8-14 yıl	15-21 yıl	22-29 yıl	30+ yıl	Toplam
		N	0	11	7	4	8
Müfettiş	%	0	36,7	23,3	13,3	26,7	100
Müdür	N	11	10	19	29	6	75
	%	14,7	13,3	25,3	38,7	8	100
Toplam	N	11	21	26	33	14	105
	%	10,5	20,0	24,8	31,4	13,3	100

Tablo 8'deki denek gruplarına kıdem açısından bakıldığında, yoğunlaşmanın müfettişlerde 8-14 yıl, müdürlerde ise 22-29 yıl gruplarında olduğu Tablo 3'de görülmektedir. İlköğretim müfettişlerinin % 0'ının 1-7 yıl, % 36,7'sinin 8-14 yıl, % 23,3'ünün 15-21 yıl, % 13,3'ünün 22-29 yıl ve % 26,7'sinin 30 yıldan fazla kıdeme sahip olduğu, müdürlerin ise % 14,7'sinin 1-7 yıl, % 13,3'ünün 8-14 yıl, % 25,3'ünün 15-21 yıl, % 38,7'sinin 22-29 yıl ve % 13,3'ünün 30 yıldan fazla kıdeme sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 9. İlköğretim Müfettişleri ve Müdürlerin Öğrenim Durumuna Göre Dağılımı

Öğrenim Gruplar		Önlisans	Lisans	Yüksek Lisans	Doktora	Toplam
		Müfettiş	N	1	28	1
%	3,3		93,3	3,3	0	100
Müdür	N	25	48	2	0	75
	%	33,3	64,0	2,7	0	100
Toplam	N	26	76	3	0	105
	%	24,8	72,4	2,9	0	100

Tablo 9'da denek gruplarının öğrenim durumlarına göre dağılımları yer almaktadır. İlköğretim müfettişlerinin % 3,3'ü ve müdürlerin % 33,3'ü önlisans, ilköğretim müfettişlerinin % 93,3'ü ve müdürlerin % 64'ü lisans, ilköğretim müfettişlerinin % 3,3'ü ve müdürlerin % 2,7'si yüksek lisans mezunu olduğu görülmektedir. Denek grupları içinde ilköğretim müfettişleri ve müdürler arasında doktora mezunu bulunmamaktadır (Tablo 9). İlköğretim müfettişlerinin tamamına yakını ve ilköğretim okulu müdürlerinin büyük çoğunluğu lisans mezunudur.

Tablo 10. İlköğretim Müfettişleri ve Müdürlerin Branşlara Göre Dağılımı

Branş Gruplar		Sos. Bil.	Fen Bil.	Güz. San.	Y. Dil	Sın. Öğrt.	Toplam
		Müfettiş	N	5	3	1	2
%	16,7		10,0	3,3	6,7	63,3	100
Müdür	N	21	10	2	0	42	75
	%	28,0	13,3	2,7	0	56,0	100
Toplam	N	26	13	3	2	61	105
	%	24,8	12,4	2,9	1,9	58,1	100

Denek gruplarına branş açısından bakıldığında ilköğretim müfettişlerinin % 16,7'sinin Sosyal Bilimler, % 10,0'ının Fen Bilimleri, % 3,3'ünün Güzel Sanatlar, % 6,7'sinin Yabancı Dil ve % 63,3'ünün Sınıf Öğretmenliği branşında oldukları görülmektedir (Tablo 5). Müdürlerin ise % 28,0 'sinin Sosyal Bilimler, % 13,3'ünün Fen Bilimleri, % 2,7'sinin Güzel Sanatlar, % 0'ının Yabancı Dil ve % 58,1'inin Sınıf Öğretmenliği branşında oldukları görülmektedir (Tablo 5). Bu araştırmada; branş denetimi yapan müfettişin azlığı Turan (1999)', İlköğretim denetçisi sayısının az olduğu, ilköğretim 2. kademedeki branş öğretmenin ders denetimini branş denetçilerinin gerçekleştirmediği Uyanık (2007) bulgularıyla paralellik gösterdiği söylenebilir.

4.2. İkinci Alt Amaca İlişkin Bulgular

4.2.1. Kurum Denetimi Öncesi Karşılaşılan Sorunlar

İlköğretim okullarında kurum denetimi öncesinde karşılaşılan sorunların önem sıralaması Tablo 11'de verilmiştir.

Tablo 11. İlköğretim Müfettişlerinin ve Müdürlerin Denetim Öncesi Karşılaştıkları Sorunlar (N=105)

Madde No	Önem Sırası	Konu	\bar{X}	Önem Derecesi
4	1	Kurum denetimine ayrılan sürenin az olması	3,16	Orta
9	2	Okulun çevre koşulları ve olanaklarının dikkate alınmaması	3,14	Orta
2	3	Denetim etkinliklerini müfettiş ve yöneticinin birlikte planlamaması	2,93	Orta
5	4	Bir önceki denetimdeki önerilerin müfettişlerce izlenmemesi	2,89	Orta
8	5	Okulun fiziki durumunun önceden incelenip bilgi edinilmemesi	2,88	Orta
3	6	Denetimin planlı programlı yapılmaması	2,87	Orta
1	7	Kurum denetimi zamanının, denetim öncesinde duyurulmaması	2,60	Orta
7	8	Denetim öncesinde okul yöneticileri hakkında ilgililerden bilgi alınmış olması	2,50	Az
6	9	Denetim öncesi müfettişlerin görev bölümü yaparak her birinin ayrı alanları denetlemesi	2,38	Az

Tablo 11'de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan ilköğretim müfettişleri ve müdürler, "Denetim öncesinde okul yöneticileri hakkında ilgililerden bilgi alınmış olması" ve "Denetim

öncesi müfettişlerin görev bölümü yaparak her birinin ayrı alanları denetlemesi” ifadeleri dışında kalan yedi konuyu orta derecede önemli birer sorun kaynağı olarak görmekteyiz. Bu sorunlardan görece olarak en yoğun yaşananın da “Kurum denetimine ayrılan sürenin az olması” olduğu anlaşılmaktadır (Tablo 11).

Gözlem sonuçlarına göre ilköğretim müfettişlerinin durumsallık ilkesinden hareket etmeden ve okulun çevresel özelliklerini dikkate almadan, kurum işgörenlerinden bağımsız olarak denetim sürecini planladıkları söylenebilir. Bu bulguda Hozatlı ve Töremen (2004) kurum denetiminde il merkezinden ilçe ve kasabalara gidildikçe farklılıklar göstermesini destekler niteliktedir.

Söz konusu sorunlara ilişkin ilköğretim müfettişleri ve müdürlerin değerlendirmelerinin farklılaşıp farklılaşmadığı t-test ile test edilmiş ve sonuçları Tablo 12’de gösterilmiştir.

Tablo 12. İlköğretim Müfettişlerinin ve Müdürlerin Denetim Öncesinde Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Görüşlerin T-Testi Sonuçları

Konu	Grup	\bar{X}	S	T	P	Önem Sırası
1-Kurum denetimi zamanının, denetim öncesinde duyurulmaması	Müf.	2,83	1,29	1,08	,284	4
	Müd.	2,51	1,45			7
2- Denetim etkinliklerini müfettiş ve yöneticinin birlikte planlamaması	Müf.	2,67	1,21	1,22	,284	8
	Müd.	3,04	1,48			2
3- Denetimin planlı programlı yapılmaması	Müf.	2,73	1,36	0,67	,506	7
	Müd.	2,93	1,40			4
4- Kurum denetimine ayrılan sürenin az olması	Müf.	3,63	1,21	2,40	,018	1
	Müd.	2,97	1,29			*
5- Bir önceki denetimdeki önerilerin müfettişlerce izlenmemesi	Müf.	3,37	0,96	2,48	,015	2
	Müd.	2,69	1,36			*
6-Denetim öncesi müfettişlerin görev bölümü yaparak her birinin ayrı alanları denetlemesi	Müf.	2,83	1,49	2,26	,026	5
	Müd.	2,20	1,22			*
7- Denetim öncesinde okul yöneticileri hakkında ilgililerden bilgi alınmış olması	Müf.	2,57	1,19	0,34	,733	9
	Müd.	2,47	1,41			8
8- Okulun fiziki durumunun önceden incelenip bilgi edinilmemesi	Müf.	2,77	1,30	0,52	,601	6
	Müd.	2,92	1,37			5
9- Okulun çevre koşulları ve olanaklarının dikkate alınmaması	Müf.	3,20	1,27	0,27	,775	3
	Müd.	3,12	1,30			1

* p< .05 Müfettiş=30, Yönetici=75, sd=103

Denetim öncesi karşılaşılan sorunlara ilişkin bulgular Tablo 12'deki konu sırasına göre aşağıda verilmiştir.

4. İlköğretim müfettişleri ve müdürlerin **“Kurum denetimine ayrılan sürenin az olması”** sorununa ilişkin değerlendirmeleri .05 düzeyinde anlamlı bir farklılık göstermektedir [$t(103)= 2,40, p<.05$]. İlköğretim müfettişleri ($\bar{X}=3,63$) bu sorunu yöneticilere ($\bar{X}=2,97$) göre daha fazla hissetmektedirler. Kendi grupları içinde, bu sorun, ilköğretim müfettişleri tarafından birinci sırada, yöneticiler tarafından üçüncü sırada önemli görülmektedir. Bu bulgu Can (2004) yaptığı çalışmada denetimde yeterli zaman olmayışı etkin ve objektif denetimi güçlendirmektedir bulgusunu destekler niteliktedir. Bu durumun, kurum denetimi sırasında ilköğretim müfettişlerinin daha fazla zaman baskısı hissettikleri, kısıtlı zaman içinde yapılan denetim ve değerlendirme etkinliklerinin etkililik ve verimliliğinden emin olamadıklarını düşüncülerinden kaynaklandığı söylenebilir. Ayrıca okul müdürleri tarafından açık uçlu sorulara verilen cevaplarda (K-54) “yapılan denetimlerde sürenin kısa olması kurum hakkında tam bilgi edinilmesini mümkün olmamaktadır” görüşünü desteklemektedir.

5. İlköğretim müfettişleri ve müdürlerin **“Bir önceki denetimdeki önerilerin müfettişlerce izlenmemesi”** sorununa ilişkin değerlendirmeleri de .05 düzeyinde anlamlı bir farklılık göstermektedir [$t(103)= 2,48, p<.05$]. Gözlem sonuçlarına göre ilköğretim müfettişleri ($\bar{X}=3,37$) bu sorunu yöneticilere ($\bar{X}=2,69$) göre daha fazla yaşamaktadır. Kendi grupları içinde, bu sorun, ilköğretim müfettişleri tarafından ikinci sırada, müdürler tarafından altıncı sırada önemli görülmektedir.

Önceki denetimlerde getirilen önerilerin izlenmemesi denetim sürecinin sürekliliğini aksattığı ve özellikle kurum yöneticilerinin denetim sürecinin sadece durum tespitinden ibaret olduğu yönünde bir görüşe sahip olmasına neden olabilir.

6. İlköğretim müfettişleri ve müdürlerin **“Denetim öncesi müfettişlerin görev bölümü yaparak her birinin ayrı alanları denetlemesi”** sorununa ilişkin değerlendirmeleri de .05 düzeyinde anlamlı bir farklılık göstermektedir [$t(103)= 2,26, p<.05$]. İlköğretim müfettişleri ($\bar{X}=2,83$) bu sorunu yöneticilere ($\bar{X}=2,20$) göre daha fazla hissetmektedirler.

Kendi grupları içinde, bu sorun, ilköğretim müfettişleri tarafından beşinci sırada, müdürler tarafından dokuzuncu sırada önemli görülmektedir.

Özellikle büyük kurumların az sayıda müfettiş tarafından denetlenmesinin güçlüğünden kaynaklanan görev bölümü nedeniyle, ilköğretim müfettişlerinin kurum ve kurum işgörenlerine ilişkin bilgilerin ve sorunların tam olarak denetim sonucunda getirilen önerilere yansımayaabileceğini görüşünde oldukları söylenebilir.

4.2.2. Kurum Denetimi Sırasında Karşılaşılan Sorunlar

İlköğretim okullarında denetim sırasında karşılaşılan sorunların önem sıralaması Tablo 13'de verilmiştir.

Tablo 13. İlköğretim Müfettişlerinin ve Müdürlerin Denetim Sırasında Karşılaştıkları Sorunlar (N=105)

Madde No	Önem Sırası	Konu	\bar{X}	Önem Derecesi
3	1	Kurum denetiminde sadece durum saptamayla yetinilmesi	3,32	Orta
10	2	Müfettişin yöneticilere gerekli rehberliği sağlayamaması	3,22	Orta
14	3	Müfettişin mesleki yeterliliğinin eksikliği	3,17	Orta
11	4	Yöneticilerin müfettişten mesleki rehberlik istememesi	3,12	Orta
8	5	Denetim yapan müfettişlerin ortak ölçütler kullanmaması	3,10	Orta
4	6	Müfettişin yöneticinin psikolojik durumunu bilmemesi	3,07	Orta
9	7	Müfettişin yöneticinin makam masasına oturması	3,03	Orta
6	8	Rehberlik ve teftiş yönergesinde incelenecek durumların nicelik olarak fazla olması	3,02	Orta
5	9	Müfettişin yöneticiyi öğretmenlerin ve çalışanların yanında eleştirmesi	3,00	Orta
17	10	Denetim sırasında eleştirilerin nesnel olmaması	2,95	Orta
13	11	Yöneticinin mesleki yeterliliğinin eksikliği	2,92	Orta
21	12	Kurumun yıllık çalışma programının olmaması	2,84	Orta
16	13	Müfettişler arasındaki iş bölümü nedeniyle, farklı konuların gözlemlenmesi bütünün dikkatten kaçması	2,80	Orta
2	14	Denetime müfettişin plansız başlaması	2,79	Orta
20	15	Okul yöneticileri ile informal ilişkiler kurulması	2,75	Orta
18	16	Denetim sırasında eleştirilere tepki gösterilmesi	2,72	Orta
7	17	Değerlendirme ölçütlerinin okul yöneticileri tarafından bilinmemesi	2,71	Orta
12	18	Yöneticinin denetim sırasındaki olumsuz tutum ve davranışları	2,71	Orta
19	19	Denetim sırasında övgülerin nesnel olmaması	2,69	Orta
15	20	Okul yöneticisinin de kurumdaki etkinlikleri izleme ve değerlendirme görevinin olması	2,51	Az
1	21	Kurum denetiminin grup denetimi yöntemiyle yapılıyor olması	2,25	Az

Tablo 13’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan ilköğretim müfettişleri ve müdürler, “Okul yöneticisinin de kurumdaki etkinlikleri izleme ve değerlendirme görevinin olması” ve “Kurum denetiminin grup denetimi yöntemiyle yapılıyor olması” ifadeleri dışında kalan yedi konuyu orta derecede önemli birer sorun kaynağı olarak görmekte-dirler. Bu sorunlardan gö-reli olarak en yoğun yaşananın da “Kurum denetiminde sadece durum saptamayla yetinilmesi” olduğu anlaşılmaktadır (Tablo 13).

Gözlem sonuçlarına göre ilköğretim müfettişlerinin ve müdürlerin denetim sürecinin süreç denetimi yerine durum saptama olarak algılandığı ve ilköğretim müfettişlerinin durum saptamayı süreç denetimine dönüştürecek rehberlik rollerini yerine getirmede etkili olamadıkları görüşünde oldukları sonucuna ulaşılabilir. Özdemir (2004) denetimin rehberlik işlevini yeterli düzeyde yerine getiremediği, Korkmaz ve Özdoğan (2005) müfettişlerin “teftiş ve değerlendirme” etkinliklerini “rehberlik ve iş başında yetiştirme” etkinliklerine göre daha çok gerçekleştirdiği bulgularıyla paralellik gösterdiği söylenebilir.

Söz konusu sorunlara ilişkin ilköğretim müfettişleri ve müdürlerin değerlendirmelerinin farklılaşp farklılaşmadığı t-testi ile test edilmiş ve sonuçları Tablo 14’de gösterilmiştir.

Tablo 14. İlköğretim Müfettişlerinin ve Müdürlerin Denetim Sırasında Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Görüşlerinin T-Testi Sonuçları

Konu	Grup	\bar{X}	S	t	P	Önem Sırası
1- Kurum denetiminin gurup denetimi yöntemiyle yapıyor olması	Müf.	2,30	1,29	0,27	,784	19
	Müd.	2,23	1,21			19
2- Denetime müfettişin plansız başlaması	Müf.	2,63	1,16	0,77	,441	15
	Müd.	2,85	1,37			9
3- Kurum denetiminde sadece durum saptamayla yetinilmesi	Müf.	3,33	1,06	0,05	,960	3
	Müd.	3,32	1,30			1
4- Müfettişin yöneticinin psikolojik durumunu bilmemesi	Müf.	2,70	1,12	1,74	,084	14
	Müd.	3,21	1,45			2
5-Müfettişin yöneticiyi öğretmenlerin ve çalışanların yanında eleştirmesi	Müf.	3,03	1,56	0,13	,893	6
	Müd.	2,99	1,62			7
6-Rehberlik ve teftiş yönergesinde incelenecek durumların nicelik olarak fazla olması	Müf.	2,93	1,23	0,44	,658	8
	Müd.	3,05	1,26			6
7- Değerlendirme ölçütlerinin okul yöneticileri tarafından bilinmemesi	Müf.	2,87	1,33	0,73	,467	10
	Müd.	2,65	1,36			15
8- Denetim yapan müfettişlerin ortak ölçütler kullanmaması	Müf.	2,83	1,23	1,30	,194	11
	Müd.	3,21	1,39			2
9- Müfettişin yöneticinin makam masasına oturması	Müf.	2,23	1,30	2,12	,036	20
	Müd.	3,08	2,74			5
10-Müfettişin yöneticilere gerekli rehberliği sağlayamaması	Müf.	2,97	1,13	1,24	,218	7
	Müd.	3,32	1,39			1
11-Yöneticilerin müfettişten mesleki rehberlik istememesi	Müf.	3,53	1,20	2,07	,040	2
	Müd.	2,96	1,31			8
12-Yöneticinin denetim sırasındaki olumsuz tutum ve davranışları	Müf.	3,17	1,12	2,17	,032	5
	Müd.	2,53	1,43			16
13-Yöneticinin mesleki yeterliliğinin eksikliği	Müf.	3,90	0,99	5,21	,000	1
	Müd.	2,53	1,29			17
14- Müfettişin mesleki yeterliliğinin eksikliği	Müf.	3,20	1,27	0,13	,894	4
	Müd.	3,16	1,43			3
15-Okul yöneticisinin de kurumdaki etkinlikleri izleme ve değerlendirme görevinin olması	Müf.	3,03	1,35	2,49	,014	6
	Müd.	2,31	1,35			18
16-Müfettişler arasındaki iş bölümü nedeniyle, farklı konuların gözlemlenmesi bütünü dikkatten kaçması	Müf.	2,73	1,05	0,37	,706	13
	Müd.	2,83	1,18			10
17- Denetim sırasında eleştirilerin nesnel olmaması	Müf.	2,60	0,86	1,97	,051	16
	Müd.	3,09	1,25			4
18-Denetim sırasında eleştirilere tepki gösterilmesi	Müf.	2,53	1,01	1,06	,291	17
	Müd.	2,80	1,22			12
19-Denetim sırasında övgülerin nesnel olmaması	Müf.	2,30	1,04	1,03	,303	18
	Müd.	2,23	1,21			13
20- Okul yöneticileri ile informal ilişkiler kurulması	Müf.	2,63	1,28	0,07	,943	12
	Müd.	2,85	1,31			14
21- Kurumun yıllık çalışma programının olmaması	Müf.	3,33	0,99	0,30	,760	9
	Müd.	3,32	1,41			11

* $p < .05$ Müfettiş=30, Yönetici=75, sd=103

Denetim sırasında karşılaşılan sorunlara ilişkin bulgular Tablo 14'deki konu sırasına göre aşağıda verilmiştir.

9. İlköğretim müfettişleri ve müdürlerin “**Müfettişin yöneticinin makam masasına oturması**” sorununa ilişkin değerlendirmeleri .05 düzeyinde anlamlı bir farklılık göstermektedir [$t(103)= 2,12, p<.05$]. Okul müdürleri ($\bar{X}=3,08$) bu sorunu ilköğretim müfettişlerine ($\bar{X}=2,23$) göre daha fazla hissetmektedirler. Kendi grupları içinde, bu sorun, müdürler tarafından beşinci sırada, ilköğretim müfettişleri tarafından yirminci sırada önemli görülmektedir.

Müdürlerin bu durumu önemli görmeleri, müfettişin makam masasına oturmasının yöneticiler tarafından güç gösterisi olarak algılandığı şeklinde açıklanabilir.

11. İlköğretim müfettişleri ve müdürlerin “**Yöneticilerin müfettişten mesleki rehberlik istememesi**” sorununa ilişkin değerlendirmeleri de .05 düzeyinde anlamlı bir farklılık göstermektedir [$t(103)= 2,07, p<.05$]. Gözlem sonuçlarına göre ilköğretim müfettişleri ($\bar{X}=3,53$) bu sorunu müdürlere ($\bar{X}=2,96$) göre daha fazla yaşamaktadır. Kendi grupları içinde, bu sorun, ilköğretim müfettişleri tarafından ikinci sırada, müdürler tarafından sekizinci sırada önemli görülmektedir.

12. İlköğretim müfettişleri ve müdürlerin “**Yöneticinin denetim sırasındaki olumsuz tutum ve davranışları**” sorununa ilişkin değerlendirmeleri de .05 düzeyinde anlamlı bir farklılık göstermektedir [$t(103)= 2,17, p<.05$]. İlköğretim müfettişleri ($\bar{X}=3,17$) bu sorunu müdürlere ($\bar{X}=2,53$) göre daha fazla hissetmektedirler. Kendi grupları içinde, bu sorun, ilköğretim müfettişleri tarafından beşinci sırada, yöneticiler tarafından on altıncı sırada önemli görülmektedir. Bu konuda Taymaz (1995) tarafından yapılan çalışmada denetlenen personelin denetime soğuk bakması, işbirliğinden kaçması, istememesi ve genelde olumsuz bir imajın oluşması bulgusuyla benzerlik göstermektedir.

13. İlköğretim müfettişleri ve müdürlerin “**Yöneticinin mesleki yeterliliğinin eksikliği**” sorununa ilişkin değerlendirmeleri de .05 düzeyinde anlamlı bir farklılık göstermektedir [$t(103)= 5,21, p<.05$]. İlköğretim müfettişleri ($\bar{X}=3,90$) bu sorunu müdürlere ($\bar{X}=2,53$) göre daha fazla hissetmektedirler. Kendi grupları içinde, bu sorun, ilköğretim müfettişleri tarafından birinci sırada, müdürler tarafından on yedinci sırada önemli görülmektedir. Diğer bir anlatımla, müfettişler, müdürleri mesleki yönden az yeterli bulurken, müdürler kendilerini çok yeterli bulmaktadırlar.

15. İlköğretim müfettişleri ve müdürlerin “Okul yöneticisinin de kurumdaki etkinlikleri izleme ve değerlendirme görevinin olması” sorununa ilişkin değerlendirmeleri de .05 düzeyinde anlamlı bir farklılık göstermektedir [$t(103)= 2,49, p<.05$]. İlköğretim müfettişleri ($\bar{X}=3,03$) bu sorunu müdürlere ($\bar{X}=2,49$) göre daha fazla hissetmektedirler. Kendi grupları içinde, bu sorun, ilköğretim müfettişleri tarafından altıncı sırada, müdürler tarafından on sekizinci sırada önemli görülmektedir.

4.2.3. Kurum Denetimi Sonrasında Karşılaşılan Sorunlar

İlköğretim okullarında denetim sonrasında karşılaşılan sorunların önem sıralaması Tablo 15’de verilmiştir.

Tablo 15. İlköğretim Müfettişlerinin ve Müdürlerin Denetim Sonrasında Karşılaştıkları Sorunlar (N=105)

Madde No	Önem Sırası	Konu	\bar{X}	Önem Derecesi
4	1	Denetim sonrasında önerilen düzeltici ve geliştirici önlemlerin daha sonra izlenmemesi	2,90	Orta
7	2	Teftiş tebliğ defterine yazılmış olanların yöneticiler tarafından yerine getirilmemesi	2,75	Orta
1	3	Müfettişin kurum denetimi sonunda yöneticiyle görüşmemesi	2,67	Orta
5	4	Kurum denetim tebliğinin kısa, açık ve anlaşılır ifadeyle yazılmaması	2,57	Az
2	5	Denetim sonuçlarının toplantı yapılarak açıkça duyurulması	2,55	Az
3	6	Yöneticiye denetim sonuçları hakkında görüşlerini açıklama izni verilmesi	2,49	Az
6	7	Teftiş tebliğ defterine yalnız kurumun olumsuz yanlarının yazılması	2,44	Az

Tablo 15’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan ilköğretim müfettişleri ve müdürler, “Denetim sonrasında önerilen düzeltici ve geliştirici önlemlerin daha sonra izlenmemesi”, “Teftiş tebliğ defterine yazılmış olanların yöneticiler tarafından yerine getirilmemesi” ve “Müfettişin kurum denetimi sonunda yöneticiyle görüşmemesi” konularını orta derecede ve diğer konuları da az derecede önemli birer sorun kaynağı olarak görmekteyiz. Bu sorunlardan görece olarak en yoğun yaşananın da “Denetim sonrasında önerilen düzeltici ve geliştirici önlemlerin daha sonra izlenmemesi” olduğu anlaşılmaktadır (Tablo 15). Gözlem sonuçlarına göre denetimin bir süreç olmaktan ziyade dönüt gerektirmeyen anlık durum tespiti olarak görüldüğü söylenebilir.

Söz konusu sorunlara ilişkin ilköğretim müfettişleri ve müdürlerin değerlendirmelerinin farklılaşp farklılaşmadığı t-test ile test edilmiş ve sonuçları Tablo 16’da gösterilmiştir.

Tablo 16. İlköğretim Müfettişlerinin ve Müdürlerin Denetim Sonrasında Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Görüşlerinin T-Testi Sonuçları

Konu	Grup	\bar{X}	S	t	P	Önem Sırası
1-Müfettişin kurum denetimi sonunda yöneticiyle görüşmemesi	Müf.	2,60	1,22	0,31	,761	5
	Müd.	2,69	1,49			1
2-Denetim sonuçlarının toplantı yapılarak açıkça duyurulması	Müf.	2,63	1,30	0,36	,716	4
	Müd.	2,52	1,49			3
3-Yöneticiye denetim sonuçları hakkında görüşlerini açıklama izni verilmesi	Müf.	2,43	1,07	0,24	,809	6
	Müd.	2,51	1,51			4
4-Denetim sonrasında önerilen düzeltici ve geliştirici önlemlerin daha sonra izlenmemesi	Müf.	3,43	1,19	2,61	,010	1
	Müd.	2,69	1,36			*
5-Kurum denetim tebliğinin kısa, açık ve anlaşılır ifadeyle yazılmaması	Müf.	2,73	1,20	0,79	,430	3
	Müd.	2,51	1,37			4
6- Teftiş tebliğ defterine yalnız kurumun olumsuz yanlarının yazılması	Müf.	2,20	1,06	1,16	,248	7
	Müd.	2,53	1,42			2
7-Teftiş tebliğ defterine yazılmış olanların yöneticiler tarafından yerine getirilmemesi	Müf.	3,30	1,15	2,71	,008	2
	Müd.	2,53	1,37			*

* p< .05 Müfettiş =30, Yönetici=75, sd=103

4. İlköğretim müfettişleri ve müdürlerin “**Denetim sonrasında önerilen düzeltici ve geliştirici önlemlerin daha sonra izlenmemesi**” sorununa ilişkin değerlendirmeleri .05 düzeyinde anlamlı bir farklılık göstermektedir [$t(103)= 2,61, p<.05$]. İlköğretim müfettişleri ($\bar{X}=3,43$) bu sorunu müdürlere ($\bar{X}=2,69$) göre daha fazla hissetmektedirler. Kendi grupları içinde, bu sorun, ilköğretim müfettişleri ve müdürler tarafından birinci sırada önemli görülmektedir. Bu bulgu, Taymaz (1995) tarafından yapılan çalışmada denetim raporlarındaki önerilerin yerine getirilmemesi ve önlemlerin alınmaması, denetici tarafından izlenmemesi bulgusuyla aynı doğrultudadır.

7. İlköğretim müfettişleri ve müdürlerin “**Teftiş tebliğ defterine yazılmış olanların yöneticiler tarafından yerine getirilmemesi**” sorununa ilişkin değerlendirmeleri de .05 düzeyinde anlamlı bir farklılık göstermektedir [$t(103)= 2,71, p<.05$]. Gözlem sonuçlarına göre ilköğretim müfettişleri ($\bar{X}=3,30$) bu sorunu yöneticilere ($\bar{X}=2,53$) göre daha fazla yaşamaktadır. Kendi grupları içinde, bu sorun, ilköğretim müfettişleri ve müdürler tarafından ikinci sırada önemli görülmektedir. Bu bulgu Taymaz (1995) tarafından yapılan çalışmada denetim raporlarının yönetim tarafından gerektiği şekilde değerlendirilmemesi bulgusuyla örtüşmektedir.

4.2.4. Kurum Denetiminde Karşılaşılan Genel Sorunlar

İlköğretim okullarında kurum denetiminde karşılaşılan genel sorunların önem sıralaması Tablo 17’de verilmiştir.

Tablo 17. İlköğretim Müfettişlerinin ve Müdürlerin Kurum Denetiminde Karşılaştıkları Genel Sorunlar (N=105)

Mad de No	Önem Sırası	Konu	\bar{X}	Önem Derecesi
2	1	Milli eğitim sisteminde ikili bir denetim yapılanmasının olması	3,12	Orta
7	2	Denetimle ilgili yönetmelik ve genelgelerin sık değişmesi	3,10	Orta
3	2	Denetimin geçmişle sınırlı kalması geleceğe yönelik olmaması	3,10	Orta
8	3	Denetimde kullanılan form ve raporların standart hale getirilmemiş olması	3,01	Orta
1	4	Kurumlarda denetimin amaç ve politikasının belirlenmemiş olması	2,99	Orta
6	5	Başkanlığa sunulan kurum denetimi raporlarının kısa zamanda değerlendirilerek gereğinin yapılmaması	2,96	Orta
4	6	Kurumlarda müfettiş sayısının iş hacmine göre az olması	2,95	Orta
5	7	Kurum denetiminde görevli müfettişlerin aynı zamanda öğretmenleri de denetlemesi	2,53	Az

Tablo 17’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan ilköğretim müfettişleri ve müdürler, “Kurum denetiminde görevli müfettişlerin aynı zamanda öğretmenleri de denetlemesi” konusu dışında kalan yedi konuyu orta derecede önemli birer sorun kaynağı olarak görmektedirler. Bu sorunlardan görece olarak en yoğun yaşananın da “Milli eğitim sisteminde ikili bir denetim yapılanmasının olması” olduğu anlaşılmaktadır (Tablo 17).

Gözlem sonuçlarına göre denetim ile ilgili sorun olarak görülen konuların eğitim sistemi, mevzuat ve denetimin henüz bir süreç niteliği kazanamaması ile ilgili olduğu söylenebilir. Söz konusu sorunlara ilişkin ilköğretim müfettişleri ve müdürlerin değerlendirmelerinin farklılaşıp farklılaşmadığı t-test ile test edilmiş ve sonuçları Tablo 18’de gösterilmiştir.

Tablo 18. İlköğretim Müfettişlerinin ve Müdürlerin Kurum Denetiminde Karşılaştıkları Genel Sorunlara İlişkin Görüşlerinin T-Testi Sonuçları

Konu	Grup	\bar{X}	S	t	P	Önem Sırası
1-Kurumlarda denetimin amaç ve politikasının belirlenmemiş olması	Müf.	2,87	1,31	0,62	,536	7
	Müd.	3,04	1,29			2
2-Milli eğitim sisteminde ikili bir denetim yapılanmasının olması	Müf.	3,50	1,43	1,87	,065	2
	Müd.	2,97	1,25			4
3-Denetimin geçmişle sınırlı kalması geleceğe yönelik olmaması	Müf.	3,07	1,05	0,15	,883	6
	Müd.	3,11	1,33			1
4-Kurumlarda müfettiş sayısının iş hacmine göre az olması	Müf.	3,53	1,11	2,91	,004	1
	Müd.	2,72	1,36			*
5-Kurum denetiminde görevli müfettişlerin aynı zamanda öğretmenleri de denetlemesi	Müf.	2,50	1,14	0,15	,878	8
	Müd.	2,55	1,49			8
6-Başkanlığa sunulan kurum denetimi raporlarının kısa zamanda değerlendirilerek gereğinin yapılmaması	Müf.	3,30	1,06	1,67	,098	5
	Müd.	2,83	1,40			6
7-Denetimle ilgili yönetmelik ve genelgelerin sık değişmesi	Müf.	3,33	1,15	1,04	,299	4
	Müd.	3,01	1,51			3
8-Denetimde kullanılan form ve raporların standart hale getirilmemiş olması	Müf.	3,40	1,16	1,87	,064	3
	Müd.	2,85	1,42			5

* $p < .05$ Müfettiş=30, Yönetici=75, $sd=103$

4. İlköğretim müfettişleri ve müdürlerin “**Kurumlarda müfettiş sayısının iş hacmine göre az olması**” sorununa ilişkin değerlendirmeleri .05 düzeyinde anlamlı bir farklılık göstermektedir [$t(103)= 2,91, p < .05$]. İlköğretim Müfettişleri ($\bar{X}=3,53$) bu sorunu müdürlere ($\bar{X}=2,72$) göre daha fazla hissetmektedirler. Kendi grupları içinde, bu sorun, ilköğretim müfettişleri tarafından birinci sırada, müdürler tarafından yedinci sırada önemli görülmektedir. İki grup arasındaki görüş farklılığı, denetim sisteminin içinde yer alan ilköğretim müfettişlerinin bu sorun ile ilgili farkındalık düzeylerinin yüksek olduğu şeklinde açıklanabilir. Karagözoğlu (1977) yaptığı çalışmada müfettiş başına 150 öğretmen, Sarpkaya'nın (2004) yaptığı çalışmada da 125 öğretmen düşmektedir. Bu da “Kurumlarda müfettiş sayısının iş hacmine göre az olması” bulgusuyla aynı doğrultudadır

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmada ulaşılan sonuçlar özetlenmiş ve bu sonuçlara dayanılarak uygulamaya ilişkin ve bu konuda araştırma yapacak araştırmacılara öneriler getirilmiştir.

5.1. Sonuçlar

Bu çalışmada; Muğla ilinde etkinlik gösteren resmi ilköğretim okulu müdürleri ile ilköğretim müfettişlerinin ilköğretim okullarını yönetsel denetiminde karşılaştıkları sorunları belirlemek amacıyla Muğla ilinde görev yapan 30 müfettiş ve 75 okul müdürüne anket uygulanmıştır.

Araştırmaya katılan ilköğretim müfettişlerinin ve okul müdürü profili incelendiğinde İlköğretim müfettişlerinin % 100'ü erkek; okul müdürlerinin % 4,8'i kadın ve % 95,2'si erkek olduğu görülmektedir. Bu duruma göre ilköğretim müfettişlerinin kurum denetiminde karşılaştığı sorunlar arasında cinsiyete göre anlamlı farklılıklar olup olmadığını test etmek olanaksızdır. Yine okul müdürleri içinde kadın müdürlerin sayısının az olması dikkat çekicidir.

Denek gruplarına kıdem açısından bakıldığında, İlköğretim müfettişlerinin % 0'ının 1-7 yıl, % 36,7'sinin 8-14 yıl, % 23,3'ünün 15-21 yıl, % 13,3'ünün 22-29 yıl ve % 26,7'sinin 30 yıldan fazla kıdeme sahip olduğu, müdürlerin ise % 14,7'sinin 1-7 yıl, % 13,3'ünün 8-14 yıl, % 25,3'ünün 15-21 yıl, % 38,7'sinin 22-29 yıl ve % 13,3'ünün 30 yıldan fazla kıdeme sahip olduğu görülmektedir. Bu durumda yoğunlaşmanın müfettişlerde 8-14 yıl, müdürlerde ise 22-29 yıl gruplarında olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan okul müdürleri ve ilköğretim müfettişlerine uygulanan kişisel bilgi formundan elde edilen verilere göre İlköğretim müfettişlerinin % 3,3'ü ve müdürlerin % 33,3'ü önlisans, ilköğretim müfettişlerinin % 93,3'ü ve müdürlerin % 64'ü lisans, ilköğretim müfettişlerinin % 3,3'ü ve müdürlerin % 2,7'si yüksek lisans mezunu olduğu görülmektedir. Denek grupları içinde ilköğretim müfettişleri ve müdürler arasında doktora mezunu bulunmamaktadır. Denek gruplarına branş açısından bakıldığında ilköğretim müfettişlerinin

% 16,7'sinin Sosyal Bilimler, % 10,0'ının Fen Bilimleri, % 3,3'ünün Güzel Sanatlar, % 6,7'sinin Yabancı Dil ve % 63,3'ünün Sınıf Öğretmenliği branşında oldukları görülmektedir. Müdürlerin ise % 28,0 'sinin Sosyal Bilimler, % 13,3'ünün Fen Bilimleri, % 2,7'sinin Güzel Sanatlar, % 0'ının Yabancı Dil ve % 58,1'inin Sınıf Öğretmenliği branşında oldukları görülmektedir.

Genel olarak değerlendirildiğinde; İlköğretim müfettişleri ve müdürlerin denetim öncesinde, denetim sırasında ve denetim sonrasında bir takım sorunlar yaşadığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma bulgularına dayanılarak elde edilen sonuçlar aşağıda açıklanmıştır:

Denetim öncesi yaşanan sorunlara bakıldığında; Kurum denetimine ayrılan sürenin az olması, bir önceki denetimdeki önerilerin müfettişlerce izlenememesi ve Denetim öncesi müfettişlerin görev bölümü yaparak her birinin ayrı alanları denetlemesi sorunlarına ilişkin değerlendirmelerinde ilköğretim müfettişleri ve müdürler arasında 05 düzeyinde anlamlı farklılık görülmektedir.

Gözlem sonuçlarına göre ilköğretim müfettişleri ve müdürlerin "**Kurum denetimine ayrılan sürenin az olmasına**" ilişkin sorunu ilköğretim müfettişleri ($\bar{X}=3,63$) müdürlere ($\bar{X}=2,97$) göre daha fazla hissetmektedirler. Bu durum, kurum denetimi sırasında ilköğretim müfettişlerinin zaman baskısını daha çok hissettiklerini göstermektedir.

İlköğretim müfettişleri ve müdürlerin "**Bir önceki denetimdeki önerilerin müfettişlerce izlenmemesi**" sorununa ilişkin, değerlendirmeleri de ilköğretim müfettişlerinin ($\bar{X}=3,37$) bu sorunu müdürlere ($\bar{X}=2,69$) göre daha fazla yaşadığını göstermektedir.

İlköğretim müfettişleri ve müdürlerin "**Denetim öncesi müfettişlerin görev bölümü yaparak her birinin ayrı alanları denetlemesi**" sorununa ilişkin değerlendirmelerinde de İlköğretim müfettişlerinin ($\bar{X}=2,83$) müdürlere ($\bar{X}=2,20$) göre daha fazla sorun yaşadığı ortaya çıkmıştır.

Denetim sırasında karşılaşılan sorunlara ilişkin bulgulara bakıldığı zaman ; ilköğretim müfettişleri ve müdürlerin "**Müfettişin yöneticinin makam masasına oturması**" sorununa ilişkin değerlendirmeleri .05 düzeyinde anlamlı bir farklılık göstermektedir [$t(103)= 2,12$,

$p < .05$]. Müdürler ($\bar{X} = 3,08$) bu sorunu ilköğretim müfettişlerine ($\bar{X} = 2,23$) göre daha fazla hissetmektedirler.

İlköğretim müfettişleri ve müdürlerin **“Yöneticilerin müfettişten mesleki rehberlik istememesi”** sorununa ilişkin ilköğretim müfettişleri ($\bar{X} = 3,53$) bu sorunu müdürlere ($\bar{X} = 2,96$) göre daha fazla yaşamaktadır.

İlköğretim müfettişleri ve müdürlerin **“Yöneticinin denetim sırasındaki olumsuz tutum ve davranışları”** sorununa ilişkin ilköğretim müfettişleri ($\bar{X} = 3,17$) bu sorunu müdürlere ($\bar{X} = 2,53$) göre daha fazla hissetmektedirler.

İlköğretim müfettişleri ve müdürlerin **“Yöneticinin mesleki yeterliliğinin eksikliği”** sorununa ilişkin değerlendirmeleri de .05 düzeyinde anlamlı bir farklılık göstermektedir [$t(103) = 5,21, p < .05$]. ilköğretim müfettişleri ($\bar{X} = 3,90$) bu sorunu müdürlere ($\bar{X} = 2,53$) göre daha fazla hissetmektedirler.

İlköğretim müfettişleri ve müdürlerin **“Okul yöneticisinin de kurumdaki etkinlikleri izleme ve değerlendirme görevinin olması”** sorununa ilişkin değerlendirmeleri ilköğretim müfettişleri ($\bar{X} = 3,03$) bu sorunu müdürlere ($\bar{X} = 2,49$) göre daha fazla hissetmektedirler.

Denetim sonrası karşılaşılan sorunlara baktığımız zaman ilköğretim müfettişleri ve müdürlerin **“Denetim sonrasında önerilen düzeltici ve geliştirici önlemlerin daha sonra izlenmemesi”** sorununa ilişkin değerlendirmeleri ilköğretim müfettişleri ($\bar{X} = 3,43$) bu sorunu müdürlere ($\bar{X} = 2,69$) göre daha fazla hissetmektedirler.

İlköğretim müfettişleri ve müdürlerin **“Teftiş tebliğ defterine yazılmış olanların yöneticiler tarafından yerine getirilmemesi”** sorununa ilişkin değerlendirmeleri de ilköğretim müfettişleri ($\bar{X} = 3,30$) bu sorunu müdürlere ($\bar{X} = 2,53$) göre daha fazla yaşamaktadır.

İlköğretim müfettişleri ve müdürlerin **“Kurumlarda müfettiş sayısının iş hacmine göre az olması”** sorununa ilişkin değerlendirmeleri. ilköğretim Müfettişleri ($\bar{X} = 3,53$) bu sorunu müdürlere ($\bar{X} = 2,72$) göre daha fazla hissetmektedirler.

5.2. Öneriler

Bu bölümde ilköğretim müfettişleri ile müdürlerin kurum denetiminde; denetim öncesi, denetim sırasında, denetim sonrasında ve kurum denetiminde karşılaştıkları genel sorunlara ilişkin bulgulara dayalı önerilere yer verilmiştir.

1. Kurum denetiminin sonuçlarının denetim amaçlarına uygun olabilmesi için kurum denetimine ayrılan süre yeterli olmalı ve düzenli aralıklarla yapılmalıdır. Kurum denetiminde müfettişler, kurum içi etkinlikler kadar kurumun çevresel olanaklarını da dikkate almalıdır.

2. Bir önceki denetimdeki önerilerin müfettişlerce izlenmesi hizmette devamlılığı sağlaması için dikkate alınmalıdır. İlköğretim müfettişleri, kurum denetimi yaparken yönlendirme, yol gösterme, güdüleme ve moral verme vb. davranışları göstermelidir. İlköğretim müfettişleri; denetim etkinliklerini gerçekleştirirken yöneticiyi de denetim sürecine katmalıdır. Kurum denetiminde müfettişler etik davranmaya özen göstermelidir (Denetim sırasında denetmenin müdürün masasına oturması vb.). Denetim sonrasında önerilen düzeltici ve geliştirici önlemler sonraki denetim ve rehberlik sürecinde izlenmelidir.

3. Denetim sonrası ilköğretim müfettişleri kurum işgörenleri ile bir araya gelip kurumla ilgili ayrıntıları birlikte değerlendirmeli, denetim sonrası saptanan sorunları belirlemekle kalmamalı bu sorunların çözümü için geliştirilmiş önerileri de kapsamalıdır. İlköğretim müfettişleri, kurum denetimi yaparken “rehberlik ve iş başında yetiştirme” görevlerini de etkili şekilde yapmalıdır.

4. Çağdaş denetimde denetimin amacı sistemi geliştirmektir. Bu nedenle müfettişler kurum denetimi sonrasında kurum çalışanlarına kendilerini geliştirebilmek için güven ortamı oluşturarak yeterli ve gerekli mesleki rehberlikte bulunmalıdır.

5. Okul müdürleri denetim sonrası ilköğretim müfettişlerince, yerine getirilmek üzere okulda bulunan tebliğ denetim defterine yazılmış önerileri izleyerek gereğini yapmalıdır. Aynı zamanda müfettişler tarafından da bu önerilerin gerçekleşip gerçekleşmediği bir sonraki denetimde izlenmelidir.

6. Denetimle ilgili kapsamlı ve ileriye dönük yönetmelik ve genelgelerin çıkarılması gerekmektedir. İlköğretim müfettişlerinin, iş hacmine ve türüne göre nitelikleri ve nicelikleri olarak arttırılmalıdır.

7. Müdürlerin mesleki yeterliliğe sahip olması için; müdür atama kriterlerinin objektif olması ve müdürlerin hizmetiçi yetiştirme, kurslar ve akademik yetiştirilmeleri sağlanmalıdır.

Araştırmacılar için öneriler:

1. Bu araştırma ilköğretim okullarının kurum denetiminde karşılaşılan sorunlara ilişkin müfettiş ve okul müdürü görüşlerini belirlemek amacıyla betimsel bir araştırma olarak yürütülmüştür. Bu sorunları ayrıntılı tespit etmek için nitel çalışmalarda yapılabilir.

2. Bu araştırma Muğla il ve ilçe merkezlerini evren olarak belirlemiştir. Bu araştırma farklı illerde çalışılarak karşılaştırmalı sonuçlar elde edilebilir.

3. İl ve ilçe merkezleri evren olarak alınıp yapılmış olan bu araştırmanın evreni daha da genişletilerek köy ve kasabadaki ilköğretim okullarını da kapsayacak bir araştırma yapıp sonuçları karşılaştırılabilir.

KAYNAKÇA

- Acheson, K. A., Meredith D.G. (1987). **Techniques in the Clinical Supervision of Teachers**. New York: Longman.
- Açıkgöz, K. (1994). **Eğitimde Etkili Yönetici Davranışları**. Kanyılmaz Matbaası, İzmir.
- Altıntaş, R. (1980). Liselerde Kurum Teftişi. **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, A. Ü. Eğitim Fakültesi, Ankara
- Atay, K. (1995). “İlköğretim Denetçilerinin Yeterlilikleri” **Yayımlanmamış Doktora Tezi**, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Aydın, İ. (2005). **Öğretimde Denetim**. Pegem Yayıncılık, Ankara
- Aydın, M. (1984). **Eğitimde Denetimsel Davranış**. Ankara.
- Aydın, M. (1993). **Çağdaş Eğitim Denetimi**. Pegem Yayıncılık, Ankara.
- Aydın, M. (1998). **Eğitim Yönetimi**. Hatipoğlu Yayıncılık, Ankara
- Balcı, A. (2005). **Eğitim Yönetimi Terimleri Sözlüğü**. Tekağaç Basım, Yayım, Dağıtım, Ltd.Şti. Ankara
- Balcı,A., Aydın, İ., Yılmaz.K, Memduhoğlu,H.B, Apaydın.Ç, (2007). “Türk Eğitim Sisteminde İlköğretimin Yönetimi ve Denetimi:Mevcut Durum ve Yeni Perspektifler” **Türkiye’de Okul Öncesi Eğitim ve ilköğretim Sistemi** .Türk Eğitim Derneği . Ankara
- Başar, H. (1995). **Eğitim Denetçisi**. Şafak Matbaacılık, Ankara.
- Başaran, İ. E. (2000). **Eğitim Yönetimi, Nitelikli Okul**. Feryal Matbaası, Ankara.

... .. (1998). **Eğitime Giriş**. Umut Yayım Dağıtım, Ankara.

... .. (1996). **Türkiye Eğitim Sistemi**. Yargıcı Matbaası, Ankara

... .. (1982). **Temel Eğitim ve Yönetimi**. A.Ü.E.F.Yayı, Ankara.

Bilir, M.(1991). “Türk Eğitim Sisteminde Teftiş Alt Sisteminin Yapı ve İşleyişi”,
Yayımlanmamış Doktora Tezi. A.Ü.S.B.E. Ankara

Bursalıoğlu, Z. (1998). **Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış**. Önder Matbaacılık,
Ankara.

Büyükaslan, M. A. (1998). İlköğretim Okullarındaki Öğretmenlerin İlköğretim
Denetmenlerinin Ders Denetimine İlişkin Algı ve Beklentileri. **Yayımlanmamış
Yüksek Lisans Tezi**, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.

Büyüköztürk, Ş. (2004). **Sosyal Bilimler için Veri Analizi El Kitabı: İstatistik, Araştırma
Deseni SPSS Uygulamaları ve Yorumu**. Ankara, Pegem Yayınları.

Can, N. (2004). “İlköğretim Öğretmenlerinin Denetimi ve Sorunları”, **Milli Eğitim Dergisi**,
Milli Eğitim Bakanlığı Yayınlar Dairesi Başkanlığı Sayı:161, 18.04.2008 tarihinde
<http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/161/can> adresinden alınmıştır.

Cogan, Morris, L. (1973). **Clinical Supervision**. Houghton Mifflin Comp. Boston.

Dağlı, A. (2001). “İlköğretim Öğretmenlerinin Algılarına Göre İlköğretim Denetçilerinin
Liderlik Davranışları”. **Eğitim Yönetimi Dergisi**. Sayı:26, S.211-220. Ankara.

Davis, K., Scott W. G. (1959) **Readings in Human Relations**. Mc Graw Hill, New York,

Duman, A. (1991). Halk Eğitiminde Denetim, **Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri
Dergisi**. Cilt; 24, sayı;1, sayfa; 37 Ankara.

- Eisner, E.W. (1998). **The Enlightened Eye: Qualitative Inquiry and-the Enhancement of Educational Practive**. Prentice Hall, Inc.
- Glickman, D. C., S. P. Gordon, J. M. Ross-Gordon. (2004). **Supervision and Instructional Leadership**. Pearson Education Inc. USA.
- Günbayı, İ. (1999). “İlköğretim Öğretmenlerinin İş Doyumu”, **Yayımlanmamış Doktora Tezi**. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Harris, Ben M. Waillant ve Bassent, Kenneth E. Mc Intyre (1969). **In-Service Education: A Guide to Beter Practice**. New Jersey: Englewood Cliff Prentice Hall.
- Hozatlı, M.& Töremen, F (2006). İlköğretim Okul Yöneticilerinin Kurum Denetiminde Gösterdikleri Liderlik Davranışlarına İlişkin Görüşleri, **Milli Eğitim Dergisi**. Sayı;170 18.04.2008 tarihinde <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/170> adresinden alınmıştır.
- İlgar, L. (2000). **Eğitim Yönetimi, Okul Yönetimi, Sınıf Yönetimi**, Beta Basım Yayın, İstanbul.
- Janssens, F.J.G & Bonnie V.A, “School Self-Evaluations and School Inspections in Europe” in **Educational Evaluations**
http://www.eric.ed.gov/ERICWebPortal/Home.portal?nfpb=true&_pageLabel=basic&Clearmetrue adresinden 28.12.2008 tarihinde 22:22 de alınmıştır.
- Kalaycı, Ş. (2006). **SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri**. Ankara: Asil Yayıncılık.
- Karaarslan, B.(2008). “İlköğretim Okulu İngilizce Öğretmenlerinin Ders Denetimine İlişkin Görüşleri (Muğla İli Örneği). **Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Muğla Üniversitesi, Muğla.
- Karagözoğlu, G. (1977). İlköğretimde Teftiş Uygulamaları. **Yayımlanmamış Doktora Tezi**, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

- Karasar, N. (1984). **Bilimsel Araştırma Yöntemi**, Hacettepe-Taş Kitapçılık Ltd. Şti. Ankara
- Kavak, Y. (2007). "Dünya'da İlköğretimin Genel Görünüşü", **Türkiye'de Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Sistemi**. Türk Eğitim Derneği . Ankara.
- Kimbrough, Ralph B., Charles W. Burkett. (1990). **The Principalship: Concepts and Practices**. New Jersey: Englewood Cliffs, Prentice Hall.
- Korkmaz, M. Özdoğan, O. (2005). İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik Görevlerini Gerçekleştirme Düzeyleri, **Türk Eğitim Bilimleri Dergisi**. Sayı:3, Cilt:4, Ankara
- Köksal, E. (1974). **Türkiye'de Merkezi Hükümetin Taşra Örgütünün Denetimi**. Amme İdaresi Dergisi, Cilt 7, Sayı:1, Ankara
- Lane W. R., Corwin R. G., Monahan W. C. (1967). **Foundations of Educational Administration**. Mac Millan, New York.
- Lucio, W.H, McNeil J.D. (1969). **Supervision: A Synthesis Of Thought and Action** McGraw-Hill Book Company.
- McCrone, T. & Rudd, P.& the others (2007), "Evaluation of Impact Of Section 5 Inspections" in **National Foundation for Educational Research**
http://www.eric.ed.gov/ERICWebPortal/Home.portal?_nfpb=true&_pageLabel=basic&Clearmetrue adresinden 28.12. 2008 tarihinde 23:44 de alınmıştır.
- M.E.B. (1973). Milli Eğitim Temel Kanunu, **Resmi Gazete**, Tarih:24.06.1973, Sayı:14574. 18.04.2007 tarihinde <http://mevzuat.meb.gov.tr/html/88.html> adresinden alınmıştır.
-(1993).Teftiş Kurulu Yönetmeliği, **Resmi Gazete**, tarih:03.10.1993, sayı:21717 13.04.2008 tarihinde <http://mevzuat.meb.gov.tr/html/108.html> adresinden alınmıştır.

-(1997). 4306 İlköğretim ve Eğitim Kanunu, **Resmi Gazete**, Tarih: 18.08.1997, sayı:23084 13.04.2008 tarihinde <http://mevzuat.meb.gov.tr/html/126.html> adresinden alınmıştır.
-(1999). İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Yönetmeliği, **Tebliğler Dergisi**. **2505**, Milli Eğitim Basımevi, Ankara
-(2001 a). Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Rehberlik ve Teftiş Yönergesi, **Tebliğler Dergisi**. **2521**, Milli Eğitim Basımevi, Ankara.
-(2001 b). **2002 Yılı Başında Milli Eğitim**, MEB APK Kurul Başkanlığı, Ankara
-(2006).Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları Yönetmeliği. **Resmi Gazete**. Tarih:02.05.2006, Sayı:26156.
-(2008). **Milli Eğitim İstatistikleri**, MEB Yayınlar Dairesi Başkanlığı, Ankara.
- Olivia, P. F., Pawlas G.E. (2004). **Supervison for Today's Schools**. New York: Longman.
- Öz, M.F. (2003). **Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Sisteminde Teftiş**. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Yayınları.
- Özdemir, T. (2004). Çağdaş ve Demokratik Eğitimde Teftişin Rehberlik İşlevi, **Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi** Cilt:2, Sayı:4, Bolu.
- Pajak, E. (1993). **Approaches To Clinical Supervision: Alternativites for Improving Instruction**. Christopher-Gordon Publisher Inc. Norwood, MA.
- Sarpkaya, R., (2004). İlköğretim Denetmenlerinin Denetim Sürecinde Karşılaştıkları Sorunlar, **SDÜ Burdur Eğitim Fakültesi Dergisi**, Sayı: 8.
- Sergiovanni, T.J, Starratt R.J.(1993). **Supervision: A Redefinition: Strategies and Hints to Make the Job Easier**. Corwin Press Inc: California.

- Sünbül, Ö. , İnandı, Y. (2005). İlköğretim ve Lise Öğretmenlerinin, İlköğretim ve Bakanlık Müfettişlerine İlişkin Tutumlarını Belirlemeye Yönelik Ölçek Geliştirme Çalışması **Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**. Cilt:1, Sayı:2, Mersin
- Taş, A. , Günel, C. (2007). İngiltere ve Türkiye'deki Okulların Denetimi, **Milli Eğitim Dergisi**, Sayı:173
- Taymaz, H. (2007). **Okul Yönetimi**. Pegem Yayıncılık, Ankara.
- Taymaz, H. (2005). **Eğitim Sisteminde Teftiş-Kavramlar İlkeler Yöntemler**. Ankara: Pegem Yayınları
- Taymaz, H. (2003). **Milli Eğitim Bakanlığı Teftiş Sisteminin Yapısı ve İşleyişi, Türk Milli Eğitimin Sisteminde Yapılanma Sorunu**. Ankara: Minpa Yayıncılık
- Turan, H. (1999). İlköğretim Müfettişleri Kurum Denetiminin Etkililiği **Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Türk, E. (2002). **Türk Eğitim Sistemi ve Yönetimi**, Nobel Yayın, Ankara.
- Uyanık, M. (2007). Ders Teftişinde Müfettiş Uzmanlaşmasının Önemi (Muğla İli Örneği). **Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla
- Wiles, J. Joseph Bondi (1996). **Supervision: A Guide to Practice**. Merrill, Prentice Hall Columbus, Ohio.
- Yılmaz, M. (1998). İlköğretim Okullarında Ders Teftişinde Karşılaşılan Sorunlar (Ankara İli Örneği). **Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Ek-1: Denetim Anketi**MUĞLA İLİ İLKÖĞRETİM OKULLARINDA KURUM DENETİMİNE İLİŞKİN MÜFETTİŞ VE YÖNETİCİ GÖRÜŞLERİ ANKETİ**

Sayın Okul Müdürü,

Bu çalışma Muğla İli İlköğretim Okullarının Kurum Denetiminde, okul müdürlerinin ve ilköğretim müfettişlerinin görüşlerine göre karşılaşılan sorunların belirlenmesi ve bu sorunlara ilişkin çözüm önerilerinin geliştirilmesi amacıyla yapılmaktadır.

Aşağıda yer alan anket ile elde edilecek bilgiler bilimsel amaçla kullanılacaktır. Ankete cevap verirken isim belirtmenize gerek yoktur. Sorulara samimi ve objektif olarak cevap vermeniz araştırma bulgularının geçerliliği için oldukça önemlidir.

Okullarımızda kurum denetimi sorunlarının çözümüne katkı sağlayacağı ümidiyle hazırlanan bu çalışmaya katkılarınızdan dolayı teşekkür ederim.

Taner GÖK

Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Eğitim Yönetimi Denetimi Ekonomisi ve Planlaması
Yüksek Lisans Öğrencisi
tanergok35@mynet.com

**I.BÖLÜM
KİŞİSEL BİLGİLER**

Bu bölümde size ilişkin kişisel bilgiler sorulmaktadır. Lütfen aşağıdaki seçeneklerden durumunuza uygun olanların yanındaki parantezlerin içine (X) işareti koyunuz.

- A. Göreviniz 1. Müfettiş () 2.Yönetici ()
- B. Cinsiyetiniz 1.Erkek () 2.Kadın ()
- C. Meslekteki kıdeminiz(yıl olarak yazınız)
- D. Öğrenim durumunuz: 1. Önlisans () 2. Lisans () 3. Yüksek lisans () 4.Doktora ()
- E. Branşınız. 1. Sosyal Bilimler () 2. Fen Bilimleri () 3. Güzel Sanatlar () 4. Y.Dil ()

II. BÖLÜM

İlköğretim Okullarının Kurum Denetiminde Karşılaşılan Sorunlar

Açıklama: Aşağıda ilköğretim okullarının kurum denetiminde karşılaşılan sorunlara ilişkin cümleler yer almaktadır. Lütfen aşağıdaki maddeler <u>SİZCE NE DERECE SORUN</u> ise o seçeneği (X) işareti koyarak işaretleyiniz.	1- Hiç	2- Az	3- Orta	4- Çok	5- Pekçok
DENETİM ÖNCESİ KARŞILAŞILAN SORUNLAR					
1-Kurum denetimi zamanının, denetim öncesinde duyurulmaması	1	2	3	4	5
2- Denetim etkinliklerini müfettiş ve yöneticinin birlikte planlamaması	1	2	3	4	5
3- Denetimin planlı programlı yapılmaması	1	2	3	4	5
4- Kurum denetimine ayrılan sürenin az olması	1	2	3	4	5
5- Bir önceki denetimdeki önerilerin müfettişlerce izlenmemesi	1	2	3	4	5
6-Denetim öncesi müfettişlerin görev bölümü yaparak her birinin ayrı alanları denetlemesi	1	2	3	4	5
7- Denetim öncesinde okul yöneticileri hakkında ilgililerden bilgi alınmış olması	1	2	3	4	5
8- Okulun fiziki durumunun önceden incelenip bilgi edinilmemesi	1	2	3	4	5
9- Okulun çevre koşulları ve olanaklarının dikkate alınmaması	1	2	3	4	5
DENETİM SIRASINDA KARŞILAŞILAN SORUNLAR					
1- Kurum denetiminin grup denetimi yöntemiyle yapılıyor olması	1	2	3	4	5
2- Denetime müfettişin plansız başlaması	1	2	3	4	5
3- Kurum denetiminde sadece durum saptamayla yetinilmesi	1	2	3	4	5
4- Müfettişin yöneticinin psikolojik durumunu bilmemesi	1	2	3	4	5
5-Müfettişin yöneticiyi öğretmenlerin ve çalışanların yanında eleştirmesi	1	2	3	4	5
6-Rehberlik ve teftiş yönergesinde incelenecek durumların nicelik olarak fazla olması	1	2	3	4	5
7- Değerlendirme ölçütlerinin okul yöneticileri tarafından bilinmemesi	1	2	3	4	5
8- Denetim yapan müfettişlerin ortak ölçütler kullanmaması	1	2	3	4	5
9- Müfettişin yöneticinin makam masasına oturması	1	2	3	4	5
10-Müfettişin yöneticilere gerekli rehberliği sağlayamaması	1	2	3	4	5
11-Yöneticilerin müfettişten mesleki rehberlik istememesi	1	2	3	4	5
12-Yöneticinin denetim sırasındaki olumsuz tutum ve davranışları	1	2	3	4	5
13-Yöneticinin mesleki yeterliliğinin eksikliği	1	2	3	4	5
14- Müfettişin mesleki yeterliliğinin eksikliği	1	2	3	4	5
15-Okul yöneticisinin de kurumdaki etkinlikleri izleme ve değerlendirme görevinin olması	1	2	3	4	5
16-Müfettişler arasındaki iş bölümü nedeniyle, farklı konuların gözlemlenmesi bütünü dikkatten kaçması	1	2	3	4	5

Açıklama: Aşağıda ilköğretim okullarının kurum denetiminde karşılaşılan sorunlara ilişkin cümleler yer almaktadır. Lütfen aşağıdaki maddeler SİZCE NE DERECE SORUN ise o seçeneği (X) işareti koyarak işaretleyiniz.	1- Hiç	2- Az	3- Orta	4- Çok	5- Pekçok
17- Denetim sırasında eleştirilerin nesnel olmaması	1	2	3	4	5
18-Denetim sırasında eleştirilere tepki gösterilmesi	1	2	3	4	5
19-Denetim sırasında övgülerin nesnel olmaması	1	2	3	4	5
20- Okul yöneticileri ile informal ilişkiler kurulması	1	2	3	4	5
21- Kurumun yıllık çalışma programının olmaması	1	2	3	4	5
DENETİM SONRASINDA KARŞILAŞILAN SORUNLAR	1	2	3	4	5
1-Müfettişin kurum denetimi sonunda yöneticiyle görüşmemesi	1	2	3	4	5
2-Denetim sonuçlarının toplantı yapılarak açıkça duyurulması	1	2	3	4	5
3-Yöneticiye denetim sonuçları hakkında görüşlerini açıklama izni verilmesi	1	2	3	4	5
4-Denetim sonrasında önerilen düzeltici ve geliştirici önlemlerin daha sonra izlenmemesi	1	2	3	4	5
5-Kurum denetim tebliğinin kısa, açık ve anlaşılır ifadeyle yazılmaması	1	2	3	4	5
6- Teftiş tebliğ defterine yalnız kurumun olumsuz yanlarının yazılması	1	2	3	4	5
7-Teftiş tebliğ defterine yazılmış olanların yöneticiler tarafından yerine getirilmemesi	1	2	3	4	5
KURUM DENETİMİNDE KARŞILAŞILAN GENEL SORUNLAR					
1-Kurumlarda denetimin amaç ve politikasının belirlenmemiş olması	1	2	3	4	5
2-Millî eğitim sisteminde ikili bir denetim yapılanmasının olması	1	2	3	4	5
3-Denetimin geçmişle sınırlı kalması geleceğe yönelik olmaması	1	2	3	4	5
4-Kurumlarda müfettiş sayısının iş hacmine göre az olması	1	2	3	4	5
5-Kurum denetiminde görevli müfettişlerin aynı zamanda öğretmenleri de denetlemesi	1	2	3	4	5
6-Başkanlığa sunulan kurum denetimi raporlarının kısa zamanda değerlendirilerek gereğinin yapılmaması	1	2	3	4	5
7-Denetimle ilgili yönetmelik ve genelgelerin sık değişmesi	1	2	3	4	5
8-Denetimde kullanılan form ve raporların standart hale getirilmemiş olması	1	2	3	4	5

Kurum denetimi sırasında karşılaştığınız ve yukarıdaki sorularda yer almayan açıklamalarında yarar gördüğünüz konular varsa lütfen aşağıya yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Ek-2 Muğla Valiliği'nden Alınmış Anket Uygulama İzin Yazı ve Onayları

**T.C.
MUĞLA VALİLİĞİ
İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ**

SAYI : B.08.4.MEM.4.48.00.04.322/ 1917
KONU : Anket

04 Şubat 2008

VALİLİK MAKAMINA

İLGİ: Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi

Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Bilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Taner GÖK'ün "İlköğretim Okullarının Kurum Denetiminde Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Müfettiş ve Okul Müdürü Görüşleri (Muğla İli Örneği)" konusunda İlimiz Merkez ve ilçelerdeki ilköğretim okullarında araştırma yapması ile ilgili Muğla Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Dairesi Başkanlığının 14.01.2008 tarih ve 00300 sayılı yazıları, Araştırma Değerlendirme Komisyonunca düzenlenen değerlendirme formu ile ekleri ilişikte sunulmuştur.

Araştırma Değerlendirme Komisyonu Kararına göre (Form:2) ; Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Bilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Taner GÖK'ün "İlköğretim Okullarının Kurum Denetiminde Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Müfettiş ve Okul Müdürü Görüşleri (Muğla İli Örneği)" konusunda İlimiz Merkez ve ilçelerdeki ilköğretim okullarında **eğitim öğretimi aksatmamak, okul müdürünün uygun görmesi ve göreceği saatlerde, yönergenin 13. maddesinde belirtilen esaslar dikkate alınmak kaydıyla** araştırma yapması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Mustafa AKSAN
Milli Eğitim Müdürü

OLUR
02/02/2008

Rifat ATA
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek-3: Muğla il ve ilçe merkezlerindeki İlköğretim Okulları

Sıra No	Okulun Adı	Dağıtılan Anket	Geri Dönen Anket Sayısı
Muğla Merkez			
1	Atatürk İÖO	1	1
2	Cumhuriyet İÖO	1	1
3	Dumlupınar İÖO	1	1
4	Emirbeyazıt İÖO	1	1
5	Kocamustafendi İÖO	1	-
6	Merkez 75. Yıl İÖO	1	1
7	Nazmi Zehra İyibilir İÖO	1	1
8	Sabri Acarsoy İÖO	1	1
9	Şehbal Baydur İÖO	1	1
10	Şehit İbrahim Ka	1	1
11	Türdü 100. Yıl İÖO	1	1
Bodrum			
12	Atatürk İÖO	1	1
13	Cumhuriyet İÖO	1	1
14	Hüseyin Boyacı İÖO	1	1
15	H. Turgut Karabağlı İÖO	1	1
16	Merkez Turgutreis İÖO	1	1
17	Umurca İÖO	1	1
18	G. M. Danacı İÖO	1	1
19	M. Cemal Uslu İÖO	1	1
Dalaman			
20	Atakent İÖO	1	1
21	Atatürk İÖO	1	1
22	Adile İhsan Mermerci İÖO	1	1
23	Cumhuriyet İÖO	1	1
24	Çiftlik İÖO	1	1
25	Hürriyet İÖO	1	1
26	Karaçalı İÖO	1	1
Datça			
27	Kazım Yılmaz İÖO	1	1
28	Yılmazlar İÖO	1	1
Fethiye			
29	Akıncı İÖO	1	1
30	Cumhuriyet İÖO	1	1
31	Çatalarık İÖO	1	1
32	Fethiye Gazi İÖO	1	-
33	Karagedik İÖO	1	1
34	Kaymakam Mustafa Karşlıoğlu İÖO	1	1
35	Menteşoğlu İÖO	1	1

Sıra No	Okulun Adı	Dağıtılan Anket	Geri Dönen Anket
36	Merkez Atatürk İÖÖ	1	1
37	Patlangıç YİBO	1	1
38	Silkar İÖÖ	1	1
39	Vali Recai Güreli İÖÖ	1	1
40	Yunus Nadi İÖÖ	1	1
41	Yusuf İzzet Gökçe İÖÖ	1	1
	Kavaklıdere		
42	Atatürk İÖÖ	1	1
43	Cumhuriyet İÖÖ	1	1
	Köyceğiz		
44	Atatürk İÖÖ	1	1
45	İMKB YİBO	1	1
46	Yunus Emre İÖÖ	1	1
47	Fehmi Başoğlu İÖÖ	1	1
	Marmaris		
48	Atatürk İÖÖ	1	1
49	Kenan Evren İÖÖ	1	1
50	Beldibi İÖÖ	1	1
51	İhsan Mermerci İÖÖ	1	1
52	Evren Paşa İÖÖ	1	1
53	Şehit Ahmet Benler İÖÖ	1	1
	Milas		
54	Ahmet Hamdi Helvacıoğlu İÖÖ	1	1
55	Atatürk İÖÖ	1	1
56	Cumhuriyet İÖÖ	1	1
57	Dr. Mete Ersoy İÖÖ	1	1
58	Fatih İÖÖ	1	1
58	Gümüşlük İÖÖ	1	1
59	Menteşe İÖÖ	1	1
60	Merkez İÖÖ	1	1
61	23 Nisan İÖÖ	1	1
62	Sakarya İÖÖ	1	-
63	Semiha Altuncan İÖÖ	1	1
65	Zekeriya Gümüşkesen İÖÖ	1	1
	Ortaca		
66	Cengiz Topel İÖÖ	1	1
67	Atatürk İÖÖ	1	1
68	Ortaca İÖÖ	1	1
69	Aydınlar İÖÖ	1	1
70	Ş.P.A. Ünal Daka İÖÖ	1	1

Sıra No	Okulun Adı	Dağıtılan Anket	Geri Dönen Anket
71	Çaylı 100. Yıl İÖO	1	1
	Ula		
72	Atatürk İÖO	1	1
	Yatağan		
73	Atatürk İÖO	1	1
74	Cumhuriyet İÖO	1	1
75	23 Nisan İÖO	1	1
76	Kıbrıs İÖO	1	1
77	Sinanbey İÖO	1	1
78	TEK M. Akif İÖO	1	1

Ek-4: İlköğretim Müfettişleri ve Müdürlerin Denetim Öncesi Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Denetim Öncesi Karşılaşılan Sorunlar	Hiç		Az		Orta		Çok		Pek çok	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
1-Kurum denetimi zamanının, denetim öncesinde duyurulmaması	35	33,3	15	14,3	24	22,9	19	18,1	12	11,4
2- Denetim etkinliklerini müfettiş ve yöneticinin birlikte planlamaması	24	22,9	19	18,1	19	18,1	26	24,8	17	16,2
3- Denetimin planlı programlı yapılmaması	24	22,9	18	17,1	27	25,7	19	18,1	17	16,2
4- Kurum denetimine ayrılan sürenin az olması	13	12,4	20	19,0	31	29,5	19	18,1	22	21,0
5- Bir önceki denetimdeki önerilerin müfettişlerce izlenmemesi	19	18,1	22	21,0	30	28,6	20	19,0	14	13,3
6-Denetim öncesi müfettişlerin görev bölümü yaparak her birinin ayrı alanları denetlemesi	40	38,1	16	15,2	26	24,8	15	14,3	8	7,6
7- Denetim öncesinde okul yöneticileri hakkında ilgililerden bilgi alınmış olması	34	32,4	20	19,0	28	26,7	11	10,5	12	11,4
8- Okulun fiziki durumunun önceden incelenip bilgi edinilmemesi	23	21,9	18	17,1	28	26,7	21	20,0	15	14,3
9- Okulun çevre koşulları ve olanaklarının dikkate alınmaması	12	11,4	26	24,8	20	19,0	29	27,6	18	17,1

Denetim Sırasında Karşılaşılan Sorunlar	Hiç		Az		Orta		Çok		Peşin	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
1- Kurum denetiminin grup denetimi yöntemiyle yapılıyor olması	38	36,2	28	26,7	20	19,0	13	12,4	6	5,7
2- Denetime müfettişin plansız başlaması	22	21,0	23	21,9	29	27,6	17	16,2	14	13,3
3- Kurum denetiminde sadece durum saptamayla yetinilmesi	11	10,5	15	14,3	27	25,7	33	31,4	19	18,1
4- Müfettişin yöneticinin psikolojik durumunu bilmemesi	20	19,0	19	18,1	16	15,2	34	32,4	16	15,2
5-Müfettişin yöneticiyi öğretmenlerin ve çalışanların yanında eleştirmesi	28	26,7	19	18,1	13	12,4	15	14,3	30	28,6
6-Rehberlik ve teftiş yönergesinde incelenecek durumların nicelik olarak fazla olması	17	16,2	14	13,3	39	37,1	20	19,0	15	14,3
7- Değerlendirme ölçütlerinin okul yöneticileri tarafından bilinmemesi	28	26,7	21	20,0	18	17,1	29	27,6	9	8,6
8- Denetim yapan müfettişlerin ortak ölçütler kullanmaması	18	17,1	21	20,0	13	12,4	38	36,2	15	14,3
9- Müfettişin yöneticinin makam nasasına oturması	32	30,5	22	21,0	9	8,6	15	14,3	27	25,7
10-Müfettişin yöneticilere gerekli rehberliği sağlayamaması	12	11,4	23	21,9	23	21,9	24	22,9	23	21,9
11-Yöneticilerin müfettişten mesleki rehberlik istememesi	16	15,2	17	16,2	27	25,7	28	26,7	17	16,2
12-Yöneticinin denetimdeki olumsuz tutum ve davranışları	25	23,8	28	26,7	18	17,1	20	19,0	14	13,3
13-Yöneticinin mesleki yeterliliğinin eksikliği	21	20,0	22	21,0	21	20,0	26	24,8	15	14,3
14- Müfettişin mesleki yeterliliğinin eksikliği	15	14,3	23	21,9	20	19,0	23	21,9	24	22,9

Ek-4: İlköğretim Müfettişleri ve Yöneticilerin Denetim Sırasında Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Ek-4: Devamı İlköğretim Müfettişleri ve Yöneticilerin Denetim Sırasında Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Denetim Sırasında Karşılaşılan Sorunlar	Hiç		Az		Orta		Çok		Pek çok	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
15-Okul yöneticisinin de kurumdaki etkinlikleri izleme ve değerlendirme görevinin olması	35	33,3	21	20,0	20	19,0	18	17,1	11	10,5
16-Müfettişler arasındaki iş bölümü nedeniyle, farklı konuların gözlemlenmesi bütünü dikkatten kaçması	13	12,4	33	31,4	29	27,6	22	21,0	8	7,6
17- Denetim sırasında eleştirilerin nesnel olmaması	10	9,5	31	29,5	31	29,5	20	19,0	13	12,4
18-Denetim sırasında eleştirilere tepki gösterilmesi	15	14,3	35	33,3	28	26,7	18	17,1	9	8,6
19-Denetim sırasında övgülerin nesnel olmaması	19	18,1	27	25,7	35	33,3	16	15,2	8	7,6
20- Okul yöneticileri ile informal ilişkiler kurulması	22	21,0	26	24,8	24	22,9	22	21,0	11	10,5
21- Kurumun yıllık çalışma programının olmaması	22	21,0	19	18,1	31	29,5	20	19,0	13	12,4

Ek-4: İlköğretim Müfettişleri ve Yöneticilerin Denetim Sonrasında Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Denetim Sonrasında Karşılaşılan Sorunlar	Hiç		Az		Orta		Çok		Pek çok	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
1-Müfettişin kurum denetimi sonunda yöneticiyle görüşmemesi	29	27,6	26	24,8	15	14,3	21	20,0	14	13,3
2-Denetim sonuçlarının toplantı yapılarak açıkça duyurulması	37	35,2	17	16,2	20	19,0	18	17,1	13	12,4
3-Yöneticiye denetim sonuçları hakkında görüşlerini açıklama izni verilmesi	35	33,3	24	22,9	19	18,1	14	13,3	13	12,4
4-Denetim sonrasında önerilen düzeltici ve geliştirici önlemlerin daha sonra izlenmemesi	21	20,0	21	20,0	26	24,8	21	20,0	16	15,2
5-Kurum denetim tebliğinin kısa, açık ve anlaşılır ifadeyle yazılmaması	28	26,7	30	28,6	15	14,3	23	21,9	9	8,6
6- Teftiş tebliğ defterine yalnız kurumun olumsuz yanlarının yazılması	33	31,4	30	28,6	14	13,3	19	18,1	9	8,6
7-Teftiş tebliğ defterine yazılmış olanların yöneticiler tarafından yerine getirilmemesi	24	22,9	26	24,8	20	19,0	22	21,0	13	12,4

Ek-4: İlköğretim Müfettişleri ve Yöneticilerin Kurum Denetiminde Karşılaşılan Genel Sorunlara İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Kurum Denetiminde Karşılaşılan Genel Sorunlar	Hiç		Az		Orta		Çok		Pek çok	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
1-Kurumlarda denetimin amaç ve politikasının belirlenmemiş olması	15	14,3	26	24,8	25	23,8	23	21,9	16	15,2
2-Milli eğitim sisteminde ikili bir denetim yapılanmasının olması	12	11,4	26	24,8	27	25,7	17	16,2	23	21,9
3-Denetimin geçmişle sınırlı kalması geleceğe yönelik olmaması	15	14,3	16	15,2	34	32,4	24	22,9	16	15,2
4-Kurumlarda müfettiş sayısının iş hacmine göre az olması	20	19,0	20	19,0	26	24,8	23	21,9	16	15,2
5-Kurum denetiminde görevli müfettişlerin aynı zamanda öğretmenleri de denetlemesi	34	32,4	23	21,9	18	17,1	18	17,1	12	11,4
6-Başkanlığa sunulan kurum denetimi raporlarının kısa zamanda değerlendirilerek gereğinin yapılmaması	20	19,0	17	16,2	31	29,5	21	20,0	16	15,2
7-Denetimle ilgili yönetmelik ve genelgelerin sık değişmesi	21	20,0	16	15,2	20	19,0	27	25,7	21	20,0
8-Denetimde kullanılan form ve raporların standart hale getirilmemiş olması	23	21,9	12	11,4	27	25,7	27	25,7	16	15,2

Ek-5: Okul Müdürlerinin Açık Uçlu Sorulara Verdikleri Yanıtlar

Anket No

4. Müfettişlerin hala bir korku unsuru olması, müfettişlerin yeni programa adapte olamamaları, kendilerini geliştirememeleri, müfettişlerin denetim sırasında hala eski yöntemleri kullanarak teftiş yapmaları, vizyondan kurum kültüründen haberdar olmamaları, artık genç müfettişlere vizyon sahibi müfettişlere gereksinim artmaktadır.

9. Müfettişlerin denetim sırasında olumsuz yönleri belirleme, düzeltilmesi yönünden ziyade, hata eksik bulmaya arayıp bunu ters yönde kullanmaya çalışmaktadır.

10. Kurum denetiminin kurum müdürü tarafından yapılması, müfettişlere gerek olmadığı, objektif teftişin müfettişlerce yapılmadığı.

11. Bu işler bir standarda bağlanmalı, her yıl gününde ve saatinde yapılmalı, müfettişler kendini yenilemeli (en genci 35 yıllık).

14. Okulların denetiminin 4 ve 5 yıllık periyodlarla yapılması. Müfettişlere artık gerek olmadığı, yapılan teftişlerin yeterince objektif olmadığı.

22. Teftişlerde amacın kurumun eksiklerini arayıp bulmaya uğraşmak ve yöneticiyi zor duruma sokmak olmayıp, iyi ve güzel olan şeyleri de görüp ileriye dönük daha iyiye ulaşmak için teşvik edici bir yapıya kavuşması gerekir.

29. 27 yıllık meslek hayatımın 17 yıllık bölümünü aynı kurumda müdür olarak yaptım. Müdürlük yaptığım zaman içerisinde denetim öncesinde, denetim sırasında ve denetim sonrasında hiçbir sorunla karşılaşmadım. Çünkü görev ve sorumluluğumun neler olduğunu biliyor olmamdır.

32. İlköğretim kurumlarına hizmetli- memur, yöneticilerin atanmaması hizmetin aksamasına neden oluyor. Ayrıca öğretmen eksikliği özellikle sözleşmeli ve dışardan ders ücreti karşılığında görevlendirilen öğretmenlerin eğitim öğretimi olumsuz etkilediği görüşündeyim.

İdareci arkadaşların ek ders ücretinin az olması sorumluluklarının ve çalışma saatlerinin daha uzun olması idarecilerin en büyük sorunu. Sorumluluk çok yetki yok.

33. Branş öğretmenlerinin branştan öğretmenler tarafından denetlenmesi daha uygun olacaktır. Müfettişlerin denetleme yaparken duygusal olarak değil de objektif verilere dayanarak değerlendirmesi daha iyi olacaktır.

34. Denetleyen meseleyi en iyi bilen olacak ve bunun böyle olduğunu göstererek denetim yapacak, “ben denetlerim” diye değil.

36. Denetçilerin bilişim teknolojilerini çok iyi bilmeleri gereklidir. Özellikle yeni yapılandırılan bu öğretim yılında tamamen ilköğretim okullarında uygulamaya başlanan “e-okul” sistemini en ince ayrıntılarına kadar bilmeleri gerekli.

38. Okul yönetimleri ile birlikte denetim yapılması uygun olacağı kanaatini taşıyorum.

39. Denetim öncesi rehberliğin yeterince yapılması, branş derslerine mutlaka branş müfettişleri tarafından yapılması, denetim esnasında yöneticilerin isteklerinin yerine getirilmesi bilhassa fiziki durumlarla ilgili.

41. MEB performans değerlendirme sistemine biran önce geçilmesi, kurumsal denetimde nitel ve nicel yönlerini olumlu etkileyecektir. Kurumlar stratejik hedeflerini açık biçimde netleştirecektir. Hedeflerini netleştirmemiş kurumların nesi denetlenir.

43. Rehberlik ve denetim sırasında sıkıntı yaşamadım. Gayet olumlu davranışlar içinde geçmektedir.

48. Kurumlar lise dengi okullarda olduğu gibi 4 yıldan yıla teftiş görmesi. Müfettişlerin öğretmen ve idarecileri objektif davranış içerisinde bulunarak denetlemeleri.

50. Sınıf öğretmenliği ve branş öğretmenliği, idari yönetmelikle ilgili müfettişlerin branşlara ayrılması gerekir.

51. Yapılan denetimler artık eskidi. Asıl öz değerlendirme yapılmalı. Müfettişler okul idaresi ve önce tanışıp konuşmalı, yapacağı değerlendirmenin tarihi, saatini birlikte planlamalı, idareci veya öğretmen hazırlıklı olmalı, belirlenen tarihlerle bu değerlendirme işlemi gerçekleşmeli. İş eksik arama işine dönüşmemeli. Görülen aksaklıkların beraberce, belirli bir süreç içerisinde giderilmesi yönünde çalışılmalı, müfettiş bu süreçte kendisinin idarecinin, öğretmenin yanında olduğunu hissettirmeli.

52. Problem yoktur.

54. Yapılan denetimlerde sürenin kısa olması, iki ders saatinde kurum, öğretmen ve öğrenci hakkında tam bilgi edinmeleri mümkün olmamaktadır. Denetim yapılmadan kurumla ilgili genel bilgi edinilmemesi doğru değerlendirme imkanı yaratmamaktadır.

57. Yeniliklerin tüm alana yayılmasında eşgüdüksüzlük, e-okul başladı, hala ilköğretim Kurumları Yönetmeliğinde e-okula uymayan kısımlar var. Hala “bu bizden” veya “bizden değil” önyargısının bir müfettişte görülüyor olması üzüntü verici.

58. Kurumun genel yapısının ve yerinin denetimde değerlendirilmemesi.

61. Eksikler belirlenirken çözüm yolları için maddi kaynakların göz önüne alınmaması. Sadece olumsuzlukların öne çıkarılması.

63. Müfettişler içinde az olsa ön yargılı buna bağlı olarak objektif olmayanlar var. Diyalog kurarken kişiye ilgili konuya bakış açısı bakımından rahatsızlık verenler var. Hoşgörü ve nezaketten uzak davranış sergileyenler var. (Bakanlık müfettişleri buna dahil değil). Özellikle ilköğretim müfettişleri bir ilde 5 yıldan fazla kalmamalı.

64. Denetimlerin açık aramadan çok, yol gösterici, öneri sunucu, motive edici olması.

67. Müfettişlerin denetime aniden gelmeleri özellikle sınıf öğretmenlerinde panik havası yaratıyor. Müfettişler hala öcü gibi görülüyorlar. Bir önceki gelen müfettişle yeni gelen müfettişlerin denetlemeleri ve önerileri farklı oluyor. Okullarda hala müfettişlere sıcak gözle bakılmıyor. Bu yüzden öğretmenlerin çoğu teftiş sisteminin değiştirilerek tamamen okul müdürleri ve ilçe milli eğitime verilmesini istiyorlar.

68. Müfettişlerin ğretmenleri ağır şekilde eleştirmeleri onları olumsuz yönde etkiliyor. Küçük bir olayda soruşturma tehdidinde bulunulmaması. Daha çok anlayışlı olmaları gerekiyor.

70. Rehberlikte müfettişlerin nerileri dikkate alındığında, başkalarının gözü ile sık sık kontrol edildiğinde, değişiklikler günü gününe takip edildiğinde kurum teftişinde sorun yaşanmayacağına inanıyorum.

71. Mesleki eğitimi iyi alınmış olsa dahi kurum itibarının korunamaması, küçük heveslere tevessül edilmesi kurumun itibarını zedelemektedir. İdealist müfettişler doğuda yaparken batıya gelememektedir. Rotasyon olmalı, aynı bölgede kişisel ilişkilere fazla girilip işin felsefesinden uzaklaşılmaktadır. Kısır yazışmalardan dolayı müfettiş kendini geliştirememektedir.

72. Müfettişlerin önyargısız okula gelmesi, siyasi görüşlere göre hareket etmeleri, objektif olmamaları teftişleri amacından uzaklaştırıyor.

Ek-6: İlköğretim Müfettişlerinin Açık Uçlu Sorulara Verdikleri Yanıtlar

4.Kurumların fiziki ve araç-gereç yönünden yetersiz olması. Yapısalcılık öğretim yaklaşımının öğretmenlerce anlaşılabilmesi. İl ve ilçelerde hizmetiçi eğitim organizasyonunun olmaması. Yönetici atamalarının liyakat esasına göre yapılmaması.

15. Kurumların ekonomik yapılarının belirsizliği, ihtiyaçları karşılamadığı konular yöneticilerin çalışmalarına yansımakta.

19. Ücretli öğretmenler, hizmetlilerin yetersiz olması, kurumların fiziki yetersizliği, bütçelerinin olmaması, öğretmenlerin program alanında yetersiz olması, yöneticilerin kariyere göre atanmaması ve sık değişmesi.

23. Yıl sonu raporunda teftiş edilen öğretmen ve yönetici sayısının fazla gösterilmesi başarı oranını yüksek gibi gösteriyorsa da, etkili teftişi engellemektedir.

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Taner GÖK

Doğum Yeri: Fethiye/ Muğla

Doğum Yılı: 1971

Medeni Hali: Evli

EĞİTİM VE AKADEMİK BİLGİLER

Lise 1988 : Fethiye Göcek Lisesi

Lisans 1996 : Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi

Yabancı Dil : İngilizce

MESLEKİ BİLGİLER

1990-1994 : Sınıf Öğretmeni, Ordu-Gürgentepe

1994-2000 : Sınıf Öğretmeni, Yozgat- Sorgun

1998-1999: Yd. Sb. Öğretmen Mardin-Derik

2000-2006 : Sınıf Öğretmeni-Müdür Yardımcılığı, Afyonkarahisar- Dinar

2006-.... :Sınıf Öğretmeni, Muğla-Dalaman